

Enantiosemita u sportskom leksiku hrvatskoga jezika

Đuračić, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:141554>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku
Katedra za hrvatski standardni jezik

Tena Đuračić

**ENANTIOSEMIJA U SPORTSKOM LEKSIKU
HRVATSKOGA JEZIKA**

DIPLOMSKI RAD

8 ECTS-a

Mentorica:
prof. dr. sc. Bernardina Petrović

Zagreb, 21. lipnja 2022.

PODACI O AUTORU

Ime i prezime: Tena Đuračić

Datum i mjesto rođenja: 6. siječnja 1997., Zagreb

Studijske grupe i godina upisa: Kroatistika – smjer Nastavnički (2015)

Lokalni matični broj studenta: 357123

JMBAG: 0130304295

PODACI O RADU

Naslov rada na hrvatskome jeziku: *Enantioseemija u sportskom leksiku hrvatskoga jezika*

Naslov rada na engleskome jeziku: *Enantiosemy in the sports lexicon of the Croatian language*

IZJAVA O AUTORSTVU DIPLOMSKOGA RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisala diplomski rad pod naslovom

Enantioseemija u sportskom leksiku hrvatskoga jezika

i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, podaci ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni članci i sl.) u radu su jasno označeni kao takvi te su navedeni u popisu literature.

Ime i prezime studentice

Tena Đuračić

Zagreb, 21. lipnja 2022.

Zahvala

Veliko hvala mojoj mentorici, prof. dr. sc. Bernardini Petrović, na svim stručnim savjetima te na iskazanoj posvećenosti i strpljenju tijekom izrade ovoga rada.

Zahvaljujem i svome mužu, obitelji te prijateljima koji su mi tijekom čitavog školovanja pružali pomoć, podršku i poticaj.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Počeci istraživanja enantiosemiije.....	2
3. Suprotnost u jedinstvu.....	3
4. Dosadašnja istraživanja o enantiosemiiji.....	4
5. Definicija i klasifikacija enantiosemiije.....	8
6. Enantiosemiija u sportskome leksiku hrvatskoga jezika.....	10
6.1. Opis istraživanja.....	11
6.2. Analiza enantiosema prema vrsti riječi.....	12
6.3. Imenice.....	12
6.3.1. Bolesnik.....	12
6.3.2. Čudovište.....	13
6.3.3. Gad.....	14
6.3.4. Ludilo.....	14
6.3.5. Ludnica.....	15
6.3.6. Luđak.....	16
6.3.7. Mamlaz.....	17
6.3.8. Monstrum.....	17
6.3.9. Strava.....	18
6.3.10. Ubojica.....	18
6.3.11. Vrag.....	19
6.3.12. Zvijer.....	20
6.3.13. Životinja.....	20
6.4. Zaključno o enantiosemnim imenicama.....	21
6.5. Glagoli.....	22
6.5.1. Gorjeti.....	22
6.5.2. Izgorjeti.....	23
6.5.3. Marširati.....	23
6.5.4. Počastiti.....	24
6.5.5. Poginuti.....	24
6.5.6. Rasturati.....	25

6.5.7.	Rasturiti.....	26
6.5.8.	Razvaliti.....	27
6.5.9.	Razvaljivati.....	28
6.5.10.	Ubijati.....	28
6.5.11.	Ubiti.....	30
6.5.12.	Zapaliti.....	30
6.6.	Zaključno o enantiosemnim glagolima.....	31
6.7.	Pridjevi i prilozi.....	32
6.7.1.	Bezobrazan – bezobrazno.....	32
6.7.2.	Bolestan – bolesno.....	33
6.7.3.	Brutalan – brutalno.....	34
6.7.4.	Gadan – gadno.....	35
6.7.5.	Lud – ludo.....	36
6.7.6.	Monstruozan – monstruožno.....	37
6.7.7.	Neprocjenjiv – neprocjenjivo.....	38
6.7.8.	Paklen – pakleno.....	39
6.7.9.	Strašan – strašno.....	40
6.7.10.	Ubojit – ubojito.....	42
6.7.11.	Užasan – užasno.....	42
6.8.	Zaključno o enantiosemmiji pridjeva i priloga.....	43
7.	Rječnik enantiosemnih značenja analiziranih leksema.....	45
8.	Zaključak.....	48
9.	Bibliografija.....	50
9.1.	Izvori.....	50
9.2.	Citirana literatura.....	50
9.3.	Leksikografski izvori.....	51
Sažetak.....		52
Summary.....		53
Prilozi.....		54
Životopis.....		79

1. Uvod

Leksikologija se kao jezikoslovna disciplina bavi proučavanjem leksema i njihova odnosa. Glavni značenjski odnosi među leksemima jesu sinonimija, homonimija, antonimija te hiperonimija, odnosno hiponimija. Često se zanemaruje važnost antonima ili sinonima prilikom definiranja značenja određenog leksema. Primjerice, riječ *mršav* može se definirati pomoću antonima 'koji nije debeo', ili pomoću sinonima 'tanak, vitak, žgoljav'. No, što se događa s leksemima koji u sebi imaju dva međusobno oprečna značenja, kamo ih svrstati i kako ih opisati? Jezik je dinamičan sustav koji je podložan promjenama uzrokovanim raznim jezičnim i izvanjezičnim čimbenicima, stoga se ne bismo smjeli ograničiti isključivo na navedene općepoznate značenjske odnose leksema. Jezični fenomen koji implicira suprotnost dvaju značenja jedne riječi u hrvatskoj je literaturi nedovoljno istražen, što ne znači da u hrvatskom jeziku ne postoji. Strana recentna literatura ovoj pojavi dodjeljuje različite nazive (npr. *Janusova riječ*, *enantiodromija*, *enantiosemija*, *autoantonimija*, *homoantonimija*, *kontronimija*), a jedan je od tih naziva i enantiosemija kojim ćemo se služiti u ovome diplomskom radu.

Ovaj se diplomski rad sastoji od dvaju dijelova – teorijskoga pristupa fenomenu i istraživačkoga dijela. Na samome početku predstaviti će se podrijetlo enantioseimije kao znanstvene i jezične pojave te etimologija samog termina. Istaknut će se prvi proučavatelji fenomena, Carl Abel i Vikentij Ivanovič Šercl, na temelju čijih tvrdnji i pretpostavki većina jezikoslovaca gradi svoja istraživanja. Opisati će se i dosadašnja domaća i strana istraživanja enantioseimije, osobito rusistički izvori. Zasebna će se pozornost obratiti studiji Aleksandrovne koja se bavi enantioseimijom općenito, ali i enantioseimijom kod inojezičnih govornika ruskog jezika. Uz ostale autore navodi nekoliko temeljnih vrsta enantioseimije te detaljno opisuje različita stajališta s kojih se enantioseimija promatra. Odnosno, neki ju definiraju kao vrstu polisemije, neki kao vrstu homonimije, neki kao vrstu antonimije, dok ju neki smatraju simbiozom svih triju navedenih pojava. Također, napomenut će se i gdje sve, osim u leksikologiji, dolazi do pojave suprotnog u jednom.

Istraživački dio rada započet će kratkim uvodom o sportskom leksiku koji će biti podloga za istraživanje i analiziranje enantiosemskih jedinica. Sportski je stil, naime, jedan tip publicističkog, tj. novinarskog, stila koji je specifičan po mnogočemu, pa tako i po čestim enantioseimima, što još do sada nije ispitano. Cilj istraživanja jest pronaći što više enantiosema u nasumičnim sportskim člancima, opisati značenja koja aktualiziraju u tim kontekstima,

ispitati jesu li ta značenja dokumentirana u hrvatskim jednojezičnim rječnicima te u kakvom su odnosu sa ostalim značenjima unutar leksema. U zaključnom će se dijelu sažeti spoznaje do kojih se došlo analiziranjem prikupljenog korpusa.

2. Počeci istraživanja enantioseemije

Prva znanstvena istraživanja o enantioseemiji javljaju se krajem 19. stoljeća, a utemeljena su na proučavanju drevnih jezika (Aleksandrova 2015: 5). Njemački lingvist Carl Abel piše monografiju *Über den Gegensinn der Urworte (O proturječnosti izvornih riječi)*, a Vikentij Ivanovič Šercl, češko-ruski filolog, članak *О словах с противоположными значениями или о такназываемой энантиосемии (O riječima suprotnog značenja ili o takozvanoj enantioseemiji)* i time prvi upotrebljava pojam *enantioseemija* (Aleksandrova 2015: 9). Prema Šerclu, fenomen je ukorijenjen u najstarijim epovima jezika (1973, prema Avdeeva i sur. 2019: 227), a pravi je primjer za to riječ *lutst* koja je u prošlosti u slavenskim jezicima s jedne strane podrazumijevala okrutnost, agresivnost i bijes, a s druge strane milost, tj. sažaljenje (Alefirenko 2005: 376, prema Aleksandrova 2015: 18). Dakle, sam termin *enantioseemija* označava riječ u kojoj su istovremeno predstavljena dva suprotna značenja (Šercl 1973, prema Avdeeva i sur. 2019: 227). Naime, pojam dolazi od grčkih riječi *enantios* (suprotno) i *sema* (znak) (Belova 2019: 350), a tijekom različitih istraživanja javljala su se i brojna druga nazivlja: *Janusova riječ*, *antifraza*, *antagoemija*, *antagonizam*, *autoantonimija*, *autokonverzija*, *automatska pretvorba*, *unutarnja antonimija*, *bisemija*, *enantiodromija*, *enatiosemija*, *homoantonimija*, *homonimni antonimizam*, *heterosemija*, *kontrasenzija*, *kontronimija*, *patološka polisemija*, *polisemna dvosmislenost*, *pseudoopozicija* i *samoantonimija*. Također, Šercl smatra da će enantioseemija vremenom i svojim razvojem sasvim nestati budući da je karakteristična za primitivne narode. Brojni su znanstvenici slijedili njegova razmišljanja vjerujući da je enantioseemija neproduktivna u suvremenom jeziku te da mu samo šteti. Na temelju toga L. A. Novikov naziva ju *manom u jeziku koja bi trebala izumrijeti te relikvijom semantike* (1973, prema Aleksandrova 2015: 10). Međutim, vremenom se uvidjelo da enantioseemija nije tako rijetka kao što se mislilo. Svakako je najprisutnija u kolokvijalnim govorima, dijalektima, žargonu i slengu. Pogodna je za postizanje humora u vicevima, šalama, zagonetkama, anegdotama i sl., a u kolokvijalnom govoru može se ostvariti intonacijom, ironijom ili otvorenim izražavanjem nesklonosti ili odobravanja (Avdeeva i sur. 2019: 231). Iako se navedeni govorni aspekti jezika smatraju izvorima za nastanaka enantioseemije, ni službeni i terminološki podsustavi rječnika

europskih jezika nisu ostali nepogođeni tom pojavom (Avdeeva i sur. 2019: 227). Primjerice, glagol *sumnjati* u različitim kontekstima implicira dva različita, čak štoviše, suprotna značenja. Kako bi se uspostavila enantiosemska opozicija potrebno je moći razlikovati opće i diferencijalne seme opozicijskih komponenti (Bessova 1982, prema Belova 2019: 350). Anić u svom rječniku (¹1991) navodi da riječ *sumnjati* znači ‘osjećati sumnju, nemati povjerenja’, dok se često u svakodnevnom govoru rabi njezino drugo kontrastno značenje, koje Anić nije zabilježio. U rečenici: *Sumnjam da će me prepoznati*, leksem *sumnjati* otvara mjesto dvama značenjima, ovisno o kontekstu u kojem se nalazi ta rečenica. Ona može značiti: *Ne vjerujem da će me prepoznati*, i: *Mislim/Vjerujem da će me prepoznati*.

3. Suprotnost u jedinstvu

Međutim, fenomen suprotnosti u jednom nije nova pojava prisutna samo u jeziku. Navedenu pojavu možemo uočiti u raznim područjima – od mitologije do suvremenih medija. U rimskoj mitologiji postoji bog svakog početka, Janus. Specifičan je po tome što ima dva lica koja su okrenuta suprotnim stranama (Vukelić 2004: 201). S druge strane, afrički mitovi često spominju motiv duge. Jedna legenda govori o šarenoj dugi koja ponekad, ovisno o situaciji, ima dobro značenje, a ponekad je neobična i zlokoba, baš kao i enantiosemi. U drugoj se legendi duga isprepliće sa zmijom koja se sastoji od muškog i ženskog dijela tijela (Vukelić 2004: 312). Slično je vidljivo i u priči o Heraklu i njegovom susretu s dvoglavi psom koji čuva stoku na otoku Eriteji (Vukelić 2004: 128). Isto tako, pojavu suprotnog u jedinstvu možemo pronaći i u heraldici. Mitološke životinje nerijetko se pojavljuju na grbovima država, gradova, pokrajina i sl., a najčešće je to dvoglavi orao. Sastoji se od jednog tijela i dvaju glava okrenutih suprotnim smjerovima. Krajem 13. st. predstavljao je Bizantsko Carstvo (Zmajić 1971: 35), a kasnije ga je moguće pronaći na grbu Rusije, Austrougarske, Beograda, Srbije, Crne Gore, Albanije i sl. Odmakom od mitologije i mitoloških nadrealnih bića vidljivo je kako se paralele s enantiosemiom mogu povući i u raznim područjima bližim današnjem svijetu. Disocijativni se poremećaj identiteta u psihologiji još naziva i poremećaj višestruke ličnosti (Davison i Neale, 1999: 208). Oboljela osoba ima najmanje dvije ličnosti s različitim svijestima, osjećajima i oblicima ponašanja, a često su te ličnosti međusobne suprotnosti. Kao i enantiosemi, kojima se jedno od dvaju polarnih značenja aktualizira ovisno o kontekstu, tako i trenutni alter-ego osobe odlučuje o njezinu djelovanju. Nadalje, svakodnevna komunikacija obiluje frazemima kojima se opisuje određena oprečnost u cjelini – *čovjek/žena sa dva lica, druga strana medalje te vuk*

u janjećoj koži. Njima se zapravo želi naglasiti da štogod nije onako kako na prvi pogled izgleda. Zanimljiv primjer toga svakako je Lord Voldemort, lik iz serijala od sedam romana *Harry Potter*, koji se u knjizi *Harry Potter i Kamen mudraca*, kasnije i filmu, pojavljuje kao čovjek s dva različita lica okrenuta međusobno suprotnim stranama.

4. Dosadašnja istraživanja enantioseemije

Proučavanjem enantioseemije razvile su se tri glavne perspektive gledanja na fenomen. Jedni ju povezuju s polisemijom, drugi s homonimijom, a treći s antonimijom. Kao i u enantioseemiji, kod polisemije se semantička varijacija provodi u jednom leksemu i ovisna je o kontekstu. Prema tome, tvrdi Aleksandrovna, neki znanstvenici vjeruju da enantioseemija nastaje iz polisemije (L. E. Bessonova, T. A. Kosmed), ali treba imati u vidu da ne mogu svi polisemi tvoriti enantioseemske jedinice (2015: 13). S druge strane, moguća podudarnost enantioseemije s homonimijom, koju zastupaju V. V. Vinogradov i N. M. Shansky, tek je povremena i slučajna. Suprotna značenja homonima rezultat su određenih prefikasa ili osobitosti osnova za oblikovanje određene riječi (*ibid.*). Dakle, razlika je u tome što se enantioseemija ostvaruje unutar jednog leksema, dok homonimija podrazumijeva postojanje dvaju leksema. Nadalje, glavni razlog zašto neki znanstvenici enantioseemiju gledaju kao vrstu antonimije (L. A. Novikov, E. P. Khodakova, O. M. Sokolov) jest činjenica da se obje jezične pojave temelje na suprotnom planu sadržaja riječi. Novikov tvrdi da se enantioseemiju ne može u potpunosti identificirati s pravom antonimijom (1973, prema Dragičević 2007: 270), a osnovni je razlog isti kao i u odnosu enantioseemije i homonimije. Za postojanje antonimije potrebna su dva leksema, a enantioseemna se značenja manifestiraju unutar samo jednog leksema. Naime, antonimi imaju simetričan obrazac razvoja, a enantioseemi mogu biti nesimetrični i nepotpuni. Isto tako, antonimi svoja polarna značenja razvijaju i izvan konteksta, dok enantioseemija stvara suprotno značenje ovisno o situaciji i leksičkoj kompatibilnosti (Aleksandrovna 2015: 15; Ivanova 1982, prema Dragičević 2007: 270). Na temelju toga Ivanova (1982) u potpunosti odbacuje antonimiju kao mogući temelj nastanka enantioseemije i zastupa teoriju da je enantioseemija ishod interakcije homonimije i polisemije (prema Dragičević 2007: 270). Također, postoje i teorije koje tvrde da su sve tri spomenute pojave izvori nastanka enantioseemije. Prema I. N. Gorelovu enantioseemija je ekstremni slučaj kontradiktorne interakcije antonimije, polisemije i homonimije koji nastaje kao nužnost ili mogućnost pripisivanja istog oblika dvjema suprotnim pojavama (1987, prema Avdeeva i sur. 2019: 227).

Budući da se sam fenomen temelji na modalitetu, poricanju, izražajnosti i emocionalnoj obojenosti, tj. stavu govornika prema činjenicama (Aleksandrovna 2015: 15), postoje i razni faktori koji mogu utjecati na razvoj enantioseemije. Glavni izvori razvoja enantioseemije koji ne ovise ni o jednom čimbeniku su: gubitak neutralnog značenja višeznačne riječi do kojega dolazi zbog raspada njezinih značenja, učestalost i fiksna uporaba leksičkih jedinica s ironičnim nijansama i emocionalnom obojenošću te protivljenje vrijednostima prefiksa (*pro-*, *od-*, *pri-* itd.) (Aleksandrovna 2015: 21-22).

Najveće su zanimanje za fenomen enantioseemije pokazali ruski jezikoslovci, primjerice V. I. Šercl, L. A. Novikov, M. V. Nikitin, O. M. Sokolova, L. E. Bessonov, V. V. Vinogradov, I. N. Gorelov, O. P. Ermakova, Aleksandrovna, A. M. Avdeeva, E. Belova, J. Miturska-Bojanowska, L. Machmutova, E. Markasova, L. R. Mahmutova... Aleksandrovna se ovom jezičnom pojavom detaljno bavi u svom radu *Энантioseмия в изучении русского языка как иностранного (Enantioseemija u proučavanju ruskog kao stranog jezika)* (2015). Kako i sam naslov nalaže, autorica istražuje funkcioniranje enantiosema/enantioseemema kod inojezičnih govornika ruskog jezika s ciljem razvoja leksikologije i leksičke stilistike te raznih tehnika podučavanja ruskog jezika kao stranog u praksi. S druge strane, u članku *Лексическая энантioseмия как лингвистический аспект категории контраста (на материале германской и славянской языковых групп) (Leksička enantioseemija kao jezični aspekt kategorije kontraarnosti (na materijalu germanskih i slavenskih jezičnih skupina))* (2019) Avdeeva sa suradnicama, Y. E. Fedorovnom i G. M. Viktorovnom, proučava lekseme engleskog i ruskog jezika u različitim kontekstima te njihov razvoj u sinkronijskom i dijakronijskom aspektu. Dakle, autorice analiziraju enantioseemiju s različitim svrhama istraživanja, ali svoje studije grade na istim izvorima i teorijama. Za potpuno razumijevanje fenomena, legitimnim smatraju stajalište M. V. Nikitina i njegove kriterije za izoliranje suprotnih vrijednosti. Prema njemu takve značajke nisu kompatibilne, nego se u njihovom semantičkom polju nalazi cijeli prostor značajki koje su ujedinjene određenim parametrom (Nikitin 1973, prema Aleksandrovna 2015: 16). Točnije, smatra da se dvije suprotne značajke međusobno isključuju pa se stoga između njih može umetnuti treće svojstvo (*hladno - vruće; hladno - toplo - vruće*), što naziva *ljestvica svojstava*, tj. *baza osobina vrsta* (Nikitin 2001: 53, prema Avdeeva i sur. 2019: 230). Aleksandrovna studija znatno je duža od Avdeevine, a sastoji se od dvaju glavnih poglavlja – teorijskog i praktičnog dijela. U teorijskom dijelu autorica govori o problemu klasifikacije fenomena, zbog čega navodi sličnosti i razlike enantioseemije s polisemijom, antonimijom i homonimijom. Navodi četiri varijante opreka među leksemima, proučava izvore razvoja enantioseemije te

navodi vrste enantioseemije prema različitim tipovima klasifikacija. Prema analogiji s *homonimna jedinica* predlaže termin *enantioseemna jedinica/enantioseemem* i definira ga kao leksem koji sadrži dva polarna suprotna značenja, čije značenje ovisi o kontekstu (2015: 11). U drugom dijelu autorica naglašava da inojezični govornik mora formirati leksički minimum kako bi razumio ruski jezik, a taj će minimum usvojiti jedino ako enantioseemiju spozna jednako dobro kao i polisemiju, antonimiju te sinonimiju. S njom se slaže i Avdeeva navodeći da se enantioseemiju uglavnom ne doživljava kao bitnu pojavu, a važna je za čitanje, razumijevanje, govor, slušanje i prevođenje u tečaju ruskog jezika (2019: 228). Nadalje, Aleksandrovna čitateljima pruža metodološke preporuke za objašnjenje enantioseemije kao jezičnog fenomena te primjere zadataka i semantičkih vježbi za shvaćanje nove riječi i njezinog semantičkog polja u umovima stranaca. Avdeeva i suradnice utvrđuju glavne vrste opozicija koje su polaznica za suprotstavljanje unutar riječi na primjerima iz engleskog i ruskog jezika. Istražuju zašto dolazi do sinkronijske i dijakronijske enantioseemije, a isto kao i Aleksandrovna pozivaju se na L. A. Novikova, koji tvrdi da je suprotno poprilično subjektivan koncept koji ovisi o dobi, spolu, struci, kulturi, načinu života, vjerskim i filozofskim uvjerenjima osobe itd. (1966, prema Avdeeva i sur. 2019: 230; 1973, prema Aleksandrovna 2015: 17). Obje autorice svoje radove zaključuju primjedbama da bi se kompleksan i dvosmisleni fenomen kao što je enantioseemija trebao podrobnije istražiti, kako zbog teorije, tako i zbog prakse.

Njime se pozabavila i Miturska-Bojanowska. Naime, autorica ispituje značenja leksema *družiti* i *družba*. Opisni rječnici ruskog jezika navode da leksem *družiti* prvotno znači ‘biti s kim u prijateljstvu’, a drugo značenje je ‘voljeti nešto, ovisnost, sklonost’. Međutim leksikografski navodi bilježe i treće značenje koje je polarno prvom značenju - ‘ujediniti na temelju zajedničkog neprijateljstva prema nekome’. Ovo značenje leksema najčešće se pronalazi u novinskim naslovima o globalnoj politici. Primjerice jedan naslov iz ruskog tiska glasi: *Трамп договорился с премьером Японии дружить против КНДР (Trump se složio s japanskim premijerom da budu prijatelji protiv DNRK-a)* (novinska agencija Crveno proljeće od 22. prosinca 2019.; prema Miturska-Bojanowska 2020: 257). Dakle, u ovakvom kontekstu sintagma *družiti protiv*, odnosno *biti prijatelj protiv*, znači ‘biti protiv nekoga; u obrani nečega, zajedničkih interesa’, što bi se moglo povezati sa sintagmom *udružiti protiv* u hrvatskom jeziku. Na isti način imenica *družba*, tj. *prijateljstvo*, označava ‘odnos temeljen na uzajamnoj ljubavi, povjerenju, duhovnoj intimnosti, zajednici interesa itd.’ te ‘odnose među narodima, zemljama, državama na temelju povjerenja, međusobnog razumijevanja i nemiješanja u unutarnje poslove drugih’ (Kuznecov 2003, prema Miturska Bojanowska 2020: 259), ali implicira i treće,

suprotno značenje. U primjeru iz čak 1948.: *Ali-paša položio je savez i prijateljstvo protiv Rusa francuskim zapovjednicima* (Tarle 1948, prema Miturska Bojanowska 2020: 260), leksem *prijateljstvo* podrazumijeva ‘određenu vrstu saveza, tj. pseudo prijateljstva’. Na temelju provedenog istraživanja autorica određuje opreku *nesebičnost ~ osobni interes* prema kojoj značenja leksema *družiti* i *družba* temelje svoju kontrarnost.

Enantiosemnim se jedinicama u srpskome jeziku najviše bavio Milan Šipka, a nešto manje i Rajna Dragičević koja u *Лексикологији српског језика (Leksikologiji srpskog jezika)* (2007) donosi kratak pregled teorijskog proučavanja enantioseimije. Dragičević navodi da je enantioseimija nastala kao utjecaj polisemije na antonimiju, čime se dolazi do mogućnosti jednog leksema da unutar svoje polisemne strukture ima dva suprotstavljena značenja (2007: 270). Šipka istražuje većinom glagole te utvrđuje nekoliko vrsta opreka u njihovim značenjima: uzimanje/davanje, vjerovanje/nevjerovanje, odobravanje/neodobravanje te prihvaćanje/odbijanje (2002; prema Dragičević 2007: 270). S obzirom na svoju neobičnost, enantioseimija je tijekom raznih proučavanja izazvala otpor pojedinaca. Naime, normativistička kritika polazila je od teze da enantioseimija može dovesti do dvosmislenosti. Na takvoj osnovi I. Klajn tvrdi kako je neprihvatljivo da jedan glagol ima dva oprečna značenja (Ivić *et al.* 1991: 187; prema Dragičević 2007: 271). Njihov otpor prema ovome specifičnom fenomenu Šipka je smatrao nepotrebnim naglašavajući da je kontekst ključan za razumijevanje značenja leksema (Dragičević 2007: 271).

U hrvatskome su jeziku pozornost enantioseimiji obratile Ljiljana Šarić (2007) u svojoj monografiji o antonimiji enantioseimiji i Bernardina Petrović (2022) u članku nastalom na temelju predavanja na 49. seminaru Zagrebačke slavističke škole. U prikazu enantioseimije Šarić polazi od Hegelove tvrdnje da osim što neke riječi mogu, osim više različitih, posjedovati i suprotna značenja (2007: 118). Autorica zastupa tezu da je enantioseimija vrsta unutarriječne antonimije koja se najčešće razvija ovisno o kontekstu, ali ponekad i u samoj riječi. Prilikom proučavanja izabranih leksema polazi od latinskog i praslavenskog jezika te različitih dijalekata. Suprotna značenja leksema analizira na temelju praslavenskih korijena riječi te na usporedbi značenja riječi hrvatskih dijalektalnih govora s primjerima iz starije hrvatske književnosti. Razvoj suprotnosti unutar same riječi objašnjava navodeći različite izvore potkrepljene relevantnim primjerima iz hrvatskog jezika. Tvrdi da se suprotnost značenja riječi može izraziti korijenskim morfemom, prefiksima (*za-*, *pro-*), govorom te nastati kao rezultat njezine uporabe i rezultat raznih konotacija u vezi s predmetom. Osim što enantioseimiju promatra kao tip antonimije unutar riječi, povezuje ju i s homonimijom imenujući enantioseimna

značenja *homoantonimima*. Također, slijedeći Šercelova i Novikova mišljenja o produktivnosti samog fenomena, tvrdi da “taj tip antonimije nije produktivan u suvremenom jeziku” (2007: 121) budući da se tijekom razvoja jezika višeznačnost smanjuje, što će se u ovome radu nastojati opovrgnuti.

Petrović (2022) istražuje pristupe enantioseemiji u različitim jezicima sažeto ih prikazujući. U istraživanju enantioseemije polazi od pretpostavke da se enantioseemija kao univerzalna jezična pojavnost mora razmatrati kao samostalan i neovisan fenomen povezan s drugim semantičkim odnosima. Stoga enantioseemiju definira kao višedimenzionalan, samostalan, neovisan i sustavan jezični fenomen zastupljen u svim jezičnim slojevima te unutarnju polarizaciju pohranjenu u semantičkome potencijalu riječi. Ističe također da su uzroci enantioseemije moraju razmatrati uzimajući u obzir dijakroniju i sinkroniju te jezične procese i izvanjezične čimbenike. Prema Petrović tri su najčešća obrasca razvoja enantioseemije: 1. gubitak neutralnoga značenja višeznačne riječi, 2. prijenos značenja i 3. rječotvorni procesi (među kojima je najproduktivniji obrazac prefiksacija). Također predlaže i tipologiju enantioseemije razvrstavajući enantioseeme u osam tipova te svaki tip potkrijepila probranim primjerima. Napominje da se u istraživanje enantioseemije mora uključiti gramatički, semantički i pragmatički instrumentarij. Razmatra također i leksikografski opis enantioseemnih jedinica s osobitim obzirom na status enantioseema u rječniku i postavlja pitanje treba li enantioseemne jedinice uvrstiti u rječnik kao zasebnu natuknicu i posebno ju označiti u odnosu na polaznu natuknicu (kao što se čini s uvrštavanjem homonimnih natuknica) ili joj značenje treba uvrstiti pod jedno od značenja natukničkoga višeznačnog leksema.

5. Definicija i klasifikacija enantioseemije

Navedeni su različiti pristupi ovoj jezičnoj pojavi, a gotovo svaki od njih enantioseemiju definira kao vrstu druge jezične pojave. Ipak, ovaj se rad priklanja definiciji koju zastupa Petrović (2022) tvrdeći da je enantioseemija samostalni jezični fenomen. Time se ne poriču očite veze fenomena s ostalim semantičkim odnosima (polisemijom, antonimijom i homonimijom), nego se isključivo naglašava enantioseemna neovisnost. Pojava ima previše ključnih razlika sa svakim navedenim odnosom, stoga je jedino logično da se enantioseemiji pristupi kao zasebnoj jezičnoj pojavnosti.

Brojne kategorije enantioseemije opovrgavaju teoriju o neproduktivnosti i štetnosti fenomena u suvremenom jeziku. Budući da se enantioseemija manifestira i u pismu i u govoru, razlikuju

se jezična i govorna enantioseemija. Prva klasifikacija jezičnu enantioseemiju dijeli prema pripadnosti razina. G. V. Yatskovskay i M. Y. Brodski razlikuju gramatičku, frazeološku i leksičku enantioseemiju (Brodsky 1998, prema Aleksandrovna 2015: 23). Leksička se još dijeli prema načelu nastanka fenomena na: sinkronijsku unutarjezičnu, sinkronijsku međujezičnu, dijakronijsku unutarjezičnu i dijakronijsku međujezičnu enantioseemiju. Sinkronijska unutarjezična, enantioseemija naziv je za pojavu razvoja suprotnih značenja u riječima jednog jezika, a sinkronijska međujezična enantioseemija nastaje kada se suprotna značenja javljaju u etimološki istim riječima u dvama srodnim jezicima. Dijakronijska se enantioseemija, s druge strane, bavi značenjem riječi tijekom dugog razdoblja njezine uporabe (Avdeeva i sur. 2019: 230). Kod takve se enantioseemije jedno od konativnih značenja gubi, odnosno stari, dok drugo, koje najčešće dobiva negativno značenje, postaje glavno. Dijakronijska unutarjezična enantioseemija odvija se unutar jednog jezika, a dijakronijska međujezična nastaje u odnosu dvaju različitih jezika – jezika *davaoca* i jezika *primaoca*. Uzrok su takvu semantičkom razvoju unutar riječi razni utjecaji kulturnih i povijesnih čimbenika (*ibid.*). Gramatička enantioseemija može se pronaći u preplitanju prijelaznih i neprijelaznih, odnosno aktivnih i pasivnih značenja (Šercl 1883, prema Aleksandrovna 2015: 25). Kao primjer preplitanja subjekta i objekta, Aleksandrovna navodi sintagmu *чтение Пушкина* koja može značiti *читают Пушкина* ili *Пушкин читает* (2015: 26). Na frazeološkoj se razini semantička kontrarnost očituje u frazemima koja nose dva oprečna značenja. Primjerice, *izluđuje te* može značiti 'iritantno' i 'vrlo omiljeno' (*ibid.*).

Gledajući vrste suprotnih semova, govorna enantioseemija dijeli se na nominalnu, prema logičko-semantičkim kriterijima i na emocionalno-evaluativnu (Belova 2019: 350). Emocionalno-evaluativna enantioseemija temelji se na intonaciji i sadržava ironičan prizvuk te se stoga može zaključiti da je najproduktivnija upravo u govoru. Naime, korištenjem određene intonacije riječ može razviti značenje potpuno suprotno svom prvotnom značenju. Tako rečenica: *Baš si pametan!*, sarkastično izgovorena znači: *Baš si glup!*, suštu suprotnost. Međutim, taj tip enantioseemije često se rabi i u književnosti gdje je u funkciji tehnike ironije (Aleksandrovna 2015: 24-25).

Druga klasifikacija enantioseemije određuje se prema pripadnosti određenog dijela govora (Zharkova 1988, prema Aleksandrovna 2015: 26). Na temelju toga razlikuju se imenička, glagolska, priložna, pridjevska i uzvična enantioseemija. U jeziku je najzastupljenija glagolska enantioseemija (*posuditi*: 1. od nekoga; 2. kome), imenička (*zmija*: 1. inteligentna osoba; 2. podmukao čovjek) i pridjevska (*dobar*: 1. dobro ljubazno - dobre vijesti; 2. loše - dobar šah-

mat) pripadaju pragmatičkom sloju jezika, a zajedno s priložnom (*ludo: 1. kao u ludilu, nestabilno – ludo ponašanje; 2. dobro, veselo – ludo slavlje*) i uzvičnom (*moj Bože!; Mama!*) enantiose mijom služe za izražavanje emocionalno obojanih karakteristika govornika (Aleksandrova 2015: 27).

Zadnja klasifikacija utemeljena je na stilskom označavanju, izražajnoj specifičnosti i opsegu uporabe, a dijeli enantioseme na jednostilske i višestilske (Golub 1991, prema Aleksandrova 2015: 27). Jednostilski su enantiosemi oni koji se koriste u jednakom funkcionalnom stilu (kolokvijalnom, književnom, neutralnom i sl.). Višestilski enantiosemi rabe se u različitim funkcionalnim stilovima što je posljedica sposobnosti enantiose mije da izražava govornikov stav prema činjenicama. Dakle, prema Milleru (1990) jezik dopušta protivljenje riječi, a da pri tome jedno od značenja pripada, primjerice, neutralnom, a drugo, emocionalno obojeno značenje, kolokvijalnom stilu (prema Aleksandrova 2015: 28).

6. Enantiose mija u sportskome leksiku hrvatskoga jezika

Ovim će se istraživanjem propitati suprotna značenja unutar leksema prikupljenih iz tekstova publicističkoga stila, preciznije u sportskom leksiku hrvatskog jezika. Mediji su danas nezaobilazan aspekt ljudske svakodnevice. Njihov je utjecaj sveprisutan što dovodi do činjenice da uvelike, direktnim ili posrednim putem, oblikuju ljudske stavove, mišljenja, ponašanja, afinitete, ali i jezičnu kulturu pojedinaca. Svojim je karakteristikama novinarski stil bliži općem standardu od književnog i razgovornog stila, a slobodniji je od administrativnog i znanstvenog. Prema tome, Hudeček; Mihaljević (2009: 10) ističu da je publicistički stil “filtrar kroz koji mnoge značajke razgovornog stila postupno ulaze u općeobvezatni standard”. Međutim, iako je, kao i svaki funkcionalni stil, određen svojevrsnim normama, nerijetko se mogu čuti novinari ili vidjeti članci koji te norme krše. Posebno je po tome poznato upravo sportsko novinarstvo, kao jedno od brojnih publicističkih podstilova. Jezik sportskih novinara nije dovoljno istražen. Postoji tek nekoliko znanstvenih radova u Hrvatskoj, kojima je pristupljeno isključivo deskriptivno (Tkalec 2014: 58). Kritički pristup ima jedino Gordana Tkalec (2014) koja istražuje stilske i jezične osobitosti u *Sportskim novostima*, najpopularnijim sportskim novinama u Hrvatskoj. Navodi brojne primjere korištenja frazema te metonimijskih i metaforičkih izraza, ali i razne stilske i etičke neprimjerenosti, nelogičnosti, pleonazme, strane riječi, kolokvijalizme i žargonizme te gramatičke, leksičke i pravopisne pogreške. Kritizira takav način pisanja tvrdeći da sportski novinari previše odstupaju od norme hrvatskog

standardnog jezika što je nedopustivo. Ne želi sportskom jeziku pristupati puristički, nego jednostavno naglašava važnost osnovne pismenosti novinara. Ipak je, kako navodi, glavni posao novinara prenositi vijesti hrvatskim standardnim jezikom.

6.1. Opis istraživanja

Budući da je sportsko novinarstvo prepoznatljivo po svojoj dinamičnosti i aktualnosti te po specifičnom jeziku i stilu pisanja, činilo se prikladnim temeljem za istraživanje enantiosemskih leksema. O enantioseemiji u hrvatskom jeziku zna se poprilično malo pa ne čudi činjenica da ova tema nije adekvatno istražena. U potrazi za enantioseemima u sportskom leksiku istraženi su hrvatski internetski portali sa sportskim sadržajem: *Sportske novosti*, *Sportklub*, *Gol.hr*, *Fight Site*, *24sata*, *Index.hr* i sportske emisije (*podcasti*). Navedeni izvori odabrani su na temelju preporuka ljubitelja sporta. Najplodniji su izvor svakako *Sportske novosti*, a slijede ih redom *Gol.hr*, *Sportklub*, *Index.hr*, *Fight Site* te *24sata*. Članci i emisije birani su nasumično, a datiraju od 2009. do 2022. godine. Istraženo je nekoliko vrsta sportova, ali najveći broj enantiosemskih jedinica pronađen je u nogometnim, košarkaškim i rukometnim člancima te člancima o borilačkim sportovima. To ne znači da se fenomen enantioseemije ne javlja i u ostalim sportovima, možda samo u manjoj mjeri, što bi valjalo posebno istražiti. Uzrok tome vjerojatno je količina popularnosti određenog sporta. Nogomet uživa intenzivnu popularnost, ne samo u Hrvatskoj, nego i na globalnoj razini, zbog čega je imenovan i *najvažnijom sporednom stvari na svijetu*. Stoga je nesumnjivo da nogometni članci zauzimaju većinu prostora na sportskim portalima i da su najplodonosniji izvor leksema s dvama suprotnim značenjima. Naime, izdvojena su ukupno četrdeset četiri leksema koja će se podijeliti prema vrsti riječi. Ispitivat će se njihova suprotstavljena semantička struktura ovisno o kontekstu u kojemu se nalaze. Prikazat će se kako se oprečna značenja prikupljenih leksema manifestiraju u rječnicima hrvatskog standardnog jezika i postoje li uopće zapisi značenja ostvarenih u korpusnom leksiku. Kao izvori opisa leksikografskih jedinica koristit će se *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* (1880–1976) (ARJ), *Rječnik hrvatskoga jezika* (¹1991) (AnićRHJ), *Rječnik hrvatskoga jezika* (1999) (RHJLZ), *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* (2015) (VRHSJ), digitalizirani *Školski rječnik hrvatskoga jezika* (2012) (ŠRHJ) te mrežni izvor *Hrvatski jezični portal* (HJP). Također, obratit će se pozornost na enantioseme s najviše potvrda u istraženom sportskom leksiku i na one s najmanje potvrda. Cilj je dati leksikografski opis suprotnih značenja leksema kojih nema u rječnicima.

6.2. Analiza enantiosema prema vrsti riječi

Enantioseme jedinicu analizirat će se prema vrsti riječi zbog preglednosti i lakšeg međusobnog uspoređivanja. U svakoj će skupini enantiosemi biti analizirani abecednim redom, a nakon svake analizirane skupine, sažet će se nova saznanja. U korpusu će se istražiti četiri vrste riječi: imenice (*bolesnik, čudovište, gad, ludilo, ludnica, luđak, mamlaz, monstrum, strava, ubojica, vrag, zvijer, životinja*), glagoli (*gorjeti, izgorjeti, marširati, počastiti, poginuti, rasturati, rasturiti, razvaljivati, ubijati, ubiti, zapaliti*), pridjevi (*bezobrazan, bolestan, brutalan, gadan, lud, monstuozan, neprocjenjiv, paklen, strašan, ubojit, užasan*) i prilozi (*bezobrazno, bolesno, brutalno, gadno, ludo, monstuožno, neprocjenjivo, pakleno, strašno, ubojito, užasno*). Navedene vrste riječi odabrane su analogijom prema enantiosemmim jedinicama iz razgovornoga stila. Točnije, polazi se od pitanja: “Ako određena riječ u razgovoru razvija svoje enantiosemmo značenje, razvija li ga i u sportskom leksiku te obratno?” Prema tome, svakodnevna je komunikacija polazište samog istraživanja.

6.3. Imenice

6.3.1. Bolesnik

Bolesnik je prema AnićRHJ-u 'onaj koji je bolestan'. S njim se slažu i autori ostalih rječnika, samo što VRHSJ dodaje još jedno značenje, ono pogrdno: ‘osoba koja se ponaša na nametljiv, neprihvatljiv način’. Prema tome, ova riječ, barem u jednom rječniku, ima potvrdu i drugog značenja, ali ono nije oprečno glavnom značenju. Međutim, kako se leksem manifestira u prikupljenom korpusu? Pronađen je u sljedećem kontekstu:

Curry je svojim briljantnim izdanjem zaradio pohvale i ostalih NBA kolega. LeBron James je natvitaio kako je Curry bolesnik, dok je Damian Lillard usred utakmice tvitnuo kako Curry ide po 75 poena. (izvor: Sportske novosti, 23. listopada 2021.)

Imajući na umu značenja iz rječnika s negativnim konotacijama, moglo bi se zaključiti da je riječ o kontradiktornosti. Naime, naglašava se Curryeva odlična igra zbog čega ga je kolega pohvalio napisavši da je bolesnik. Ipak, u tom leksičkom okruženju očito je da *bolesnik* nije bolestan čovjek, tj. košarkaš. Označava zapravo nešto sasvim suprotno i pozitivno – izvrsnoga igrača. Na taj način riječ *bolesnik* postaje enantiosemma jedinica. Često se i u svakodnevnom govoru može čuti taj izraz kada se želi opisati koliko je netko dobar u čemu, primjerice: *Riješio*

si sve zadatke u tako kratkom vremenu? Kakav si ti bolesnik!, pa je zanimljivo i čudno da takvo značenje još nigdje u hrvatskim rječnicima nije zabilježeno.

6.3.2. Čudovište

Čudovišta, osim u bajkama, filmovima i sl., postoje i u nogometu. Leksem *čudovište* u ARJ-u nije zabilježen, dok je u ostalim leksikografskim izvorima opisan s negativnim obilježjem. Primjerice, 'biće iz priče, filma itd. koje djeluje zastrašujuće, ob. veliko nakazno stvorenje koje ružnoćom zastrašuje; svako biće koje je tome slično po izgledu ili po zlim i zastrašujućim postupcima' (AnićRHJ; HJP), 'protunaravno biće; prikaza, strašilo, sablast; nakaza, grdoba, rugoba; neman, grdosija' (RHJLZ) ili u prenesenom značenju 'onaj koji je zastrašujuće opakih osobina i ponašanja - okrutnik' (VRHSJ), 'onaj koji se ponaša poput istoimenog nadnaravnog stvorenja iz priča, koji čini zlodjela' (ŠRHJ). Doduše, sportski novinari ovaj leksem upotrebljavaju u kontekstima gdje razvija sasvim drugačije značenje.

Kovačić je oduševio novinare: 'Tuchel je stvorio čudovište!' (izvor: Sportklub, 23. listopada 2021.)

Virgil je čudovište, ali ovom znalcu bolji je – Ramos! (izvor: Sportklub, 13. ožujka 2019.)

'Ne mogu zamisliti da je postojao netko bolji od njega. Pele, Maradona, Platini? Svi su bili veliki. Messi? Čudovište.', napisao je Marseca. (izvor: Sportske novosti, 8. ožujka 2012.)

Zidane je od Modrića napravio čudovište: Preporodio se Luka (izvor: Gol.hr, 23. siječnja 2016.)

U takvim primjerima riječ *čudovište* ostvaruje značenje koje je u opreci s postojećim značenjima u rječnicima. Naime, prvi primjer ne implicira da je Tuchel stvorio neman, nakazu, biće zastrašujućeg izgleda ili okrutnika. Stvorio je izvanserijskog igrača. Isto tako u ostalim primjerima *čudovište* je oznaka za visoki stupanj kvalitete. Treći primjer navodi kako su Pele, Maradona i Platini bili zaista veliki igrači, ali naspram njih Messi je bolji, on je čudovište. Dakle, može se reći da u takvim kontekstima analizirani leksem označava igrača koji, isto kao i nadnaravno nakazno biće, zastrašuje protivnike, ali ne svojim lošim ponašanjem, nego svojim izvanrednim talentom i zadivljujućom tjelesnom formom. Međutim, korištenjem leksema u vokativu: *Čudovište jedno!*, manifestira se samo prvotno negativno značenje.

6.3.3. Gad

Istraženi hrvatski jednojezični rječnici od 1991. suglasni su oko opisa natuknice *gad*. To je ‘osoba koja zaslužuje prezir, izaziva gađenje, zao čovjek; gnus, pokvarenjak’ (AnićRHJ, HJP), ‘čovjek niska morala koji pobuđuje gađenje; pokvarenjak, podlac’ (RHJLZ) i sl. Drugačiji, ali opet negativan, opis nudi ARJ gdje *gad* ne označava osobu nego, između ostalog, ‘zmiju i uopće svaku gamad’. Međutim, sljedeći primjeri iz borilačkih sportova pokazuju daljnji semantički razvoj leksema.

Bisping ispričao komičnu situaciju iz restorana: ‘Izgleda da je taj Stipe Miočić neki zgodni gad’ (izvor: *Fight Site*, 23. srpnja 2020.)

On je najopakiji gad na planeti. Pritisak koji Khabib stavlja na suparnika je nevjerovatan. (izvor: *Gol.hr*, 25. listopada 2020.)

Ako se promotri sintagma *zgodni gad*, ona je očiti primjer oksimorona. Ne može netko tko je gad, tj. tko izaziva gađenje, biti zgodan, oku ugodan. Prema tome, jedna sastavnica sintagme pobija drugu. No, ako se uzme u obzir izabrani kontekst vidljivo je da je riječ zapravo ostvarila svoje pozitivno nezabilježeno značenje. Također, u drugom primjeru Khabib nije opisan kao najopakiji pokvarenjak, gnus, podlac ili licemjer, nego kao ‘opak i jak borac u pozitivnom smislu’, što je opet uvjetovano kontekstom. Rečenica: *Gade jedan!*, s obzirom na intonaciju može naglašavati nečije zgražanje nad kime ili, sasvim suprotno, oduševljenje kime. Leksem *gad* bi se u prikupljenim primjerima eventualno mogao poistovjetiti s leksemom *frajer* jer u istom kontekstu realiziraju iste pozitivne prizvuke, primjerice: *Kakav si ti gad!*; *Kakav si ti frajer!*

6.3.4. Ludilo

Nakon Akademijina rječnika, gdje ludilo ima samo jedno značenje – ‘stanje u kojemu je čeljade kad poludi’, u suvremenijim rječnicima zabilježeno je i drugo značenje. Ludilo je opisano kao ‘nekontroliranost, bezumlje, nepromišljenost, besmislenost’ (AnićRHJ, HJP), ‘mahnito, bezumno ponašanje; pomama’ (RHJLZ), ‘bezumno, nerazumno ponašanje – izluđenje’ (VRHSJ, ŠRHJ), ‘ono što je posljedica bezumnog ponašanja – bjesnilo, besmislenost, bezumlje’ (VRHSJ). Dakle, opet su potvrđena samo negativna značenja, dok se u sportskom leksiku leksem manifestira na sljedeće načine:

Ludilo u Splitu! (izvor: *Sportske novosti*, 16. prosinca 2021.)

Ludilo na Drosini: Riječani do pobjede u dvoboju s 9 golova! (izvor: *Sport klub*, 2. listopada 2021.)

Ludilo u Istanbulu! Turska – Hrvatska 3 : 3! (izvor: *Sport klub*, 11. studenoga 2020.)

Ludilo spomenuto u navedenim rečenicama nije isto ludilo kao ono zapisano u rječnicima. Naime, u oba se slučaja radi o vrsti nekontroliranog ponašanja, samo što se u prikupljenom korpusu ono realizira kao ‘dobra, pozitivna pomama, vrsta veselja, euforije’ i sl. Najčešće se takvo značenje javlja prilikom opisa atmosfere na stadionu, slavlja navijača ili neočekivanog rezultata utakmice. Analizirani leksem toliko je često korišten i u svakodnevnom razgovornom stilu da bi valjalo ispitati izvorne govornike hrvatskog jezika što im prvo padne na um kada čuju riječ *ludilo*.

6.3.5. Ludnica

Enantiosemsko značenje leksema *ludnica* razvija se u odnosu na njegovo sekundarno značenje. Ono je u svim rječnicima navedeno kao preneseno značenje, a AnićRHJ, VRHSJ te ŠRHJ navode da se kao takvo upotrebljava još i u razgovornom stilu. Dakle, *ludnica* je opisana kao ‘bezumlje, nered, kaos’ (AnićRHJ, HJP, RHJLZ) te ‘stanje nereda, opće zbrke – kaos’ (VRHSJ, ŠRHJ). No, u kakvom leksičkom okruženju leksem ostvaruje značenje oprečno zapisanom značenju?

Ludnica na Camp Nouu, Xavi dobio ovacije i poručio: ‘Stiže nova velika generacija Barcelone’ (izvor: *Gol.hr*, 8. studenoga 2021.)

Totalna ludnica na Baldekinu. (izvor: *Index.hr*, 18. prosinca 2021.)

Livaja dobio mural u mjestu u kojem je odrastao, pogledajte ludnicu u trenutku kada je stigao (izvor: *Gol.hr*, 20. veljače 2022.)

Uspoređujući navedene kontekste s kontekstima u kojima se pojavljuje imenica *ludilo*, mogu se uočiti velike sličnosti. Naime, u tim slučajevima *ludnica* predstavlja pozitivno stanje – ‘stanje euforije, veselja, uzbuđenja i ushićenja’ – isto kao i *ludilo*. Ako se jedan leksem zamijeni drugim, značenje rečenice neće se promijeniti. Primjerice, rečenica: *Totalna ludnica na Baldekinu.*, znači isto što i: *Totalno ludilo na Baldekinu.* Također, ako se u rečenici: *Ludilo na Drosini: Riječani do pobjede u dvoboju s 9 golova!*, riječ *ludilo* zamijeni riječju *ludnica*, značenje će ostati jednako. Na osnovi tih činjenica može se zaključiti da su promatrani leksemi, s obzirom na svoja pozitivna nezabilježena značenja, sinonimni par.

6.3.6. Luđak

U hrvatskim se jednojezičnim rječnicima zamjećuju slični leksikografski postupci u semantičkome opisu natuknice *luđak*. Prema ARJ-u to je ‘lud čovjek’, prema AnićRHJ-u i HJP-u ‘onaj koji je lud’, prema RHJLZ-u ‘čovjek pomračena uma, ludo, mahnito čeljade; umobolnik’, prema VRHSJ-u ‘onaj koji je umno poremećen – manijak, umobolnik’ (razgovorni stil) te ‘izraz za onoga za koga se smatra da se ne ponaša primjereno – budala, degenerik, norac’ (pogrdno), i na posljetku prema ŠRHJ ‘umobolnik’ (razgovorni stil) te ‘osoba čije djelovanje nije utemeljeno na razumu’ (preneseno značenje). Sljedeći primjeri, doduše, dokazuju da se, osim navedenih značenja, razvilo još jedno, njemu suprotno značenje, prema opreci negativno ~ pozitivno.

Čop je takav. Moj prijatelj i veliki luđak. Pozitivac. (izvor: *Sportske novosti*, 11. studenog 2013.)

Ivi je jednostavno luđak, ali u pozitivnom smislu. (izvor: *Sportske novosti*, 20. svibnja 2010.)

Nećeš proći! Pogledajte kakvu je monstruožnu blokadu ‘Grčki luđak’ zadao Hrvatu na NBA-parketima (izvor: *Sportske novosti*, 1. ožujka 2021.)

Najveći talent, najveća zvijezda, najveći luđak kickboksa, Badr Hari ima sve. (izvor: *Sportske novosti*, 14. ožujka 2013.)

Prvi primjer, pomoću riječi *pozitivac*, jasno i eksplicitno naglašava da je leksem *luđak* upotrijebljen u pozitivnom smislu. Dakle, netko tko je pozitivac, ne može biti umno poremećen, manijak pomračena uma, odnosno umobolnik. Može jedino biti, kako drugi primjer i navodi, *luđak* u pozitivnom smislu. U trećem i četvrtom primjeru *luđak* se koristi kao oznaka za kvalitetu igrača, odnosno borca. Giannis Antetokounmpo nazvan je *Grčkim luđakom* zbog svoje veličanstvene blokade, a Badr Hari opisan je najboljim karakteristikama među kojima je i *luđak*. Prema tome, pozitivno značenje leksema *luđak* koristi se prilikom naglašavanja nečije superiornosti u određenom području, slično kao kod leksema *bolesnik* i *čudovište*. Iako, istaknuti se leksemi ne mogu međusobno mijenjati u baš svakom kontekstu te ih se zbog toga ne treba smatrati pravim sinonimima. Naprimjer, rečenica: *Najveći talent, najveća zvijezda, najveći luđak kickboksa, Badr Hari ima sve.*, smisljena je i kada glasi: *Najveći talent, najveća zvijezda, najveće čudovište kickboksa, Badr Hari ima sve.*, kao i rečenica: *Ivi je jednostavno luđak, ali u pozitivnom smislu.*, u varijanti: *Ivi je jednostavno bolesnik, ali u pozitivnom smislu.* Međutim, naslov: *Zidane je od Modrića napravio čudovište: Preporodio se Luka*, zvučao bi pomalo čudno u inačicama: *Zidane je od Modrića napravio luđaka: Preporodio se Luka*, i: *Zidane je od Modrića napravio bolesnika: Preporodio se Luka*. Leksem *luđak*, za razliku od

čudovišta, može razviti svoje kontrarno značenje u vokativu. *Ludače jedan!*, uz određenu intonaciju, implicira da je luđak 'onaj koji je', primjerice, 'uradio nešto nesvakidašnje i specifično u pozitivnom smislu'. Iz perspektive enantiosema, ovisno o kontekstu, ispitani se leksemi mogu smatrati sinonimičnima.

6.3.7. Mamlaz

Značenja riječi *mamlaz* u svim su izvorima zabilježena uglavnom na jednake načine, osim u ŠRHJ-u gdje riječ nije evidentirana. Navedena su značenja: 'ludak, blesan' (ARJ), 'glupan, blesan, klippan' (AnićRHJ, RHJLZ, HJP), 'tikvan, zvekan' (RHJLZ), 'nespretnan, neupotrebljiv, trapav čovjek' (AnićRHJ, HJP). VRHSJ je jedini rječnik koji u istom opisu uz negativno značenje bilježi i ono kontrarno navodeći da je to 'naziv za osobu koju se ne smatra glupom, ali ima neke osobine koje se može gledati sa simpatijom ili antipatijom – glupan'. Drugim riječima, osobine mamlaza nekome se mogu sviđati, a nekome ne, što je čisti primjer enantiosemijske.

Mamlaze jedan! Nevjerojatan si! (izvor: *A1 nogometni podcast #54 - Joško Gvardiol – Podcast Inkubator*)

Primjer je pronađen u aktualnoj nogometnoj emisiji koja se emitira na YouTubeu. U toj emisiji voditelj se obraća nogometašu Jošku Gvardiolu s oduševljenjem. Naziva ga *mamlazom* zbog Gvardiolovih osobina koje ga fasciniraju i na koje gleda sa simpatijom, ne antipatijom. No, taj iskaz u drugačijoj situaciji razvija negativne konotacije. Naime, može se odnositi na osobu koja je napravila štogod neprimjereno zbog čega je govornik neugodno iznenađen.

6.3.8. Monstrum

Riječ *monstrum* uopće nije zabilježena u ARJ-u, niti u ŠRHJ-u. Ostali izvori zabilježili su jednake leksikografske opise leksema: 'čudovište, neman, nakaza, strašilo, rugoba, grdoba', a RHJLZ i HJP navode dodatno preneseno i ekspresivno značenje: 'iznimno pokvaren i zao čovjek – nečovjek, čudovište'. *Monstrum* i *čudovište* jesu istoznačnice već prema prvotnom negativnom značenju. Sljedeći primjeri otkrit će razvija li *monstrum*, isto kao i *čudovište*, enantiosemsku strukturu značenja.

U utorak je riješio utakmicu 2. kola Lige prvaka protiv Sportinga u Lisabonu. 'Matić je monstrum!' (izvor: *Sportklub, 1. listopada 2014.*)

Ne prestaje oduševljavati nogometni svijet: Ovo dovoljno govori kakav je Cristiano Ronaldo monstrum (izvor: Gol.hr, 6. lipnja 2019.)

Igrač koji je uspio riješiti utakmicu nazvan je *monstrumom*, što bi značilo da leksem u ovom kontekstu ne znači ‘nakaza, neman, rugoba’ ili ‘zao i pokvaren čovjek’, već ‘fantastičan igrač’. Konstataciju potvrđuje i drugi primjer gdje prvi dio naslova nagovještava koliko je Ronaldo oduševio ljubitelje nogometa da su ga prozvali *monstrumom*. Riječ u određenim kontekstima razvija izuzetno negativne konotacije dok, s druge strane, u sportskom leksiku može razviti i izuzetno pozitivne konotacije. Dakle, njezina semantička struktura prelazi iz krajnosti u krajnost, baš kao kod riječi *čudovište*. *Matić je čudovište!*, zvuči jednako smisleno kao i: *Matić je monstrum!*, a rečenica: *Ovo dovoljno govori kakav je Cristiano Ronaldo monstrum*, može glasiti i: *Ovo dovoljno govori kakvo je Cristiano Ronaldo čudovište*. Također, oba leksema korištena u vokativu ne ostvaruju svoje oprečno značenje, Na osnovi toga može se zaključiti da leksemi ostaju sinonimi i kada razviju svoja suprotna značenja.

6.3.9. Strava

Imenica *strava*, prema svim rječnicima, jedan je od izraza za strah, nelagodu, očaj, grozotu, jezu i sl., ali pronađen je primjer u sportskom leksiku koji dokazuje suprotno.

Slavni Milan Rapaić samo za SN ‘Imamo strava vezni red, ali iskreno obrana je...’
(izvor: *Sportske novosti*, 25. svibnja 2016.)

Umjesto neugodnih i negativnih osjećaja, ovdje *strava* ima pozitivnu karakteristiku. *Strava vezni red* karakterizira vezni red koji je sjajan, izvrstan, snažan, jak, moćan, čvrst itd. Sportski novinari takvo značenje leksema preuzimaju iz razgovornog stila gdje se *strava* izjednačava s leksemima poput *super*, *ekstra*, *cool* i *ultra*. Zanimljivo je što najčešće dolazi u kolokacijskoj svezi *strava i užas*, ali za razliku od sastavnice *strava*, *užas* nije razvio svoje suprotno značenje. Leksem *užas* nema pozitivnih konotacija te u svakoj situaciji znači nešto loše i strašno. Razlog zbog kojeg nije nastalo pozitivno značenje *užasa* ne može se utvrditi budući da enantiosemi većinom nastaju prilikom svakodnevne komunikacije koja je dinamična i nepredvidiva. Stoga, vremenom je moguće i da *užas* razvije neku vrstu oprečnog značenja te postane enantiosem.

6.3.10. Ubojica

Iako rječnici leksemu *ubojica* pridavaju više značenja, sva se značenja temelje na istome. *Ubojica* je ‘osoba, žena ili muškarac, koja je izvršila ubojstvo, bilo to hotimice ili nehotice, u

miru ili ratu'. Od svih zapisanih značenja, jedino ARJ pruža i ponešto drugačiji pogled na leksem. Kao tek šesto značenje navodi se da je ubojica 'čovjek koji se dobro, hrabro bori, borac, ratnik'. Zanimljivo je kako je to značenje postojalo i nije se očuvalo u suvremenim rječnicima, a i danas je aktualno, kako u razgovornom, tako i u sportskom stilu.

Hrvatskoj pod hitno treba ubojica s devet metara koja će izvlačiti Hrvatsku s lijevog vanjskog u najbitnijim trenucima. (izvor: Gol.hr, 30. siječnja 2021.)

Pronađen je i primjer gdje se leksem, s jednakim značenjem kao u prethodnom primjeru, očituje na engleskom jeziku.

Xaviju treba pravi 'killer', Depay je prvi strijelac, ne isporučuje dovoljno redovno. (izvor: Sportske novosti, 1. siječnja 2022.)

U takvim slučajevima, leksem razvija značenje najbliže onom koje je zabilježeno u ARJ-u. *Ubojica*, odnosno *killer*, u sportskom leksiku razvija pozitivno značenje, postaje 'naziv za borca na terenu', ne u ratu, 'hrabrog, odvažnog, požrtvovnog i efikasnog igrača'. Rečenica upućena nogometnom igraču: *Kakav si ti ubojica (na terenu)!*, nema jednake konotacije kao rečenica: *Ubojico jedna!*. Druga rečenica zvuči osuđujuće jer jednostavno leksem *ubojica* korišten u vokativu ne otvara mjesto pozitivnom značenju. No, ako se upotrijebi taj leksem samo na engleskom jeziku, rečenica može zvučati drugačije: *Killeru jedan!* U ovom obliku leksem *killer* zadržava svoju oprečnu semantičku strukturu.

6.3.11. Vrag

Vrag je poprilično čest leksem u narodnim poslovicama i frazemima. Bilo da je riječ o pravom ili prenesenom značenju, vrag je uvijek oličenje zla. Izvori bilježe da je vrag 'simbol svakog zla, nevolje, nesreće' (ARJ), 'simbolično biće kao oličenje zla: đavao, sotona' (AnićRHJ, HJP), 'neprijatelj Boga i dobra, nestvarno, nadnaravno biće koje čini zlo, zao duh; zloduh' (RHJLZ, ŠRHJ) te 'oličenje zla – belaj, đavao, nečastivi' (VRHSJ). Kao druga značenja navedena su 'čeljade s vražijim, tj. zlim osobinama' (ARJ), 'neprijatelj' (HJP) te najčešće 'zao čovjek' (RHJLZ, VRHSJ, ŠRHJ). Među svim negativnim značenjima postoji i jedno pozitivno koje, kao i većina enantiosemskih značenja, nije zabilježeno. Ono je rašireno u svakodnevnoj komunikaciji, a u sportskom diskursu pronađeno je u jednom primjeru.

Rebić je Milanov vrag za rušenje Stare dame (izvor: Sportklub, 3. lipnja, 2020.)

Novinar zasigurno nije Rebića nazvao Milanovim zlom, zlim čovjekom i neprijateljem. Naprotiv, cilj je Rebića prikazati kao Milanovo oružje, moć, snagu i spas protiv protivnika. To

bi značilo da se cijeli klub uzda u igrača i njegovu igru, što je svakako pozitivna karakteristika. Značenje leksema u vokativu također ovisi o intonaciji kao što je slučaj s *gadam* i *luđakom*. Oslovljavanjem koga s: *Vraže!*, ili: *Vraže jedan!*, izražavaju se negativne emocije, gađenje, strah i sl., ali i zadovoljstvo, odnosno pozitivno čuđenje zbog nečijeg neočekivanog postupka. Primjerice, izjava: *Ne mogu vjerovati da si to napravio! Vraže jedan!*, može izazvati i pozitivan i negativan spektar emocija.

6.3.12. Zvijer

Osim divlje životinje, leksem *zvijer* u prenesenom značenju također označava ‘bezdušnog, krvoločnog i okrutnog čovjeka’ (AnićRHJ, VRHSJ, HJP), prema ŠRHJ-u životinju, a prema RHJLZ-u čak ubojicu i razbojnika, dok se u ARJ preneseno značenje odnosi se samo na ženski rod: ‘zla žena, bludna žena’. Pored krajnje negativnih konotacija, leksem razvija svoju semantičku konstrukciju u sasvim suprotnom smjeru, što se u sportskom leksiku ogleda na sljedeće načine.

On je zvijer i takvog igrača Real treba imati. (izvor: *Sportske novosti*, 16. prosinca 2021.)

Čak i dok sam s klupe gledao utakmicu komentirao sam suigračima kako je Jarrod zvijer (izvor: *Sportske novosti*, 29. prosinca 2021.)

Kakva partija grčke zvijeri! Srušio je nevjerojatan rekord i zadivio svijet: ‘Ovo je veliki trenutak (izvor: *Sportske novosti*, 11. prosinca 2021.)

Ovdje *zvijer* predstavlja igrača na isti način kao leksemi *čudovište* i *monstrum*. Razvilo se krajnje pozitivno značenje koje se veoma često koristi u sportskim člancima. Prema prikupljenom korpusu *zvijer* je ‘osoba’, u ovom slučaju sportaš, ‘koja je hrabra, neustrašiva, učinkovita te u zavidnoj tjelesnoj formi’. Dakle, sportaš koji sadrži sve poželjne odlike zbog čega takvog igrača svaka momčad, kako navodi prvi primjer, *treba imati*. U razgovoru, također ovisno o kontekstu, razvija oprečno značenje pa se često može čuti: *Kakva si ti zvijer!; Ti si takva zvijer!, Zvijeri!*, u smislu pohvale kome.

6.3.13. Životinja

Životinja je opisana na sličan način kao *zvijer*. To je, u prenesenom značenju, ‘čovjek bez srca i samilosti, okrutan čovjek na način životinje’ (AnićRHJ, HJP), ‘grub, neuljuđen, glup čovjek’ (RHJLZ), ‘čovjek bez srca i samilosti, neuljuđen i okrutan čovjek – barbarin, beštija,

divljak, grubijan, okrutnik, stoka, zvijer' (VRHSJ) te prema ŠRHJ-u 'grub i okrutan čovjek'. Od istraženih leksikografskih izvora jedino ARJ nije zabilježio preneseno značenje, već se navodi da je 'životinja isto što živina'. Kako bilježi VRH, *životinja* i *zvijer* jesu sinonimi prema negativnom značenju, ali gledajući sljedeće primjere, ostaju istoznačnice i prema pozitivnom značenju.

Moment koji je zadivio nogometni svijet, čak mu se i Ibra naklonio: 'Bio je životinja. Nitko mu nije mogao ništa' (izvor: Gol.hr, 19. travnja 2020.)

Marca, najčitaniji list u Španjolskoj, odmah nakon Vlahovićevog gola objavila je tekst o njemu naslovljen "Vlahović je životinja!" (izvor: Index.hr, 22. veljače 2022.)

U obama se primjerima može zamijeniti leksemom *zvijer*, pri čemu se smisao iskaza neće ni malo promijeniti. *Vlahović je životinja!*, znači isto što: *Vlahović je zvijer!*. Sportaše se često uspoređuje sa životinjama i zvijerima zbog njihove snage, brzine, moći, energije i straha kojeg izazivaju među protivnicima. To su pozitivne karakteristike koje imaju samo vrhunski sportaši, zato se njih naziva na vrlo ekspresivan način *zvijerima* i *životinjama*.

6.4. Zaključno o enantiosemnim imenicama

Na temelju prikupljenog korpusa pronađeno je trinaest imenica koje se ostvaruju kao enantiosemi prema opreci dobro ~ loše, tj. pozitivno ~ negativno. Najviše potvrda u istraženim sportskim člancima imaju imenice *ludilo*, *ludnica*, *luđak*, *čudovište*, *monstrum*, *zvijer* i *životinja*. Leksemi *ludilo* i *ludnica*, koji enantiose mijom postaju sinonimi, mogu se vidjeti u skoro svakom članku koji opisuje atmosferu i euforiju na stadionu, među igračima, navijačima i sl. Ostali najčešći enantiosemi također su sinonimi, neki pravi, neki djelomični. Pojavljuju se u sličnim leksičkim okruženjima, a značenja im se često razlikuju samo u nijansama. Leksemi *čudovište* i *monstrum* te *zvijer* i *životinja* sinonimni su parovi, a takvi ostaju i kao enantiosemi. S druge strane *luđak* i *bolesnik* postaju djelomični sinonimi tek razvitkom oprečnog značenja, premda je *bolesnik* rjeđe zastupljen u prikupljenom sportskom leksiku od *luđaka*. Analizirajući lekseme koji se odnose na sportaše, uočljivo je da neke imenice u vokativu razvijaju pozitivnije konotacije od drugih. Primjerice, vokativi leksema *gad*, *luđak*, *mamlaz*, *vrag*, *zvijer* i *životinja*, ovisno o kontekstu, prizivaju pozitivne emocije, dok vokativi riječi *čudovište*, *monstrum* i *ubojica* ni u kojem okruženju nisu razvili pozitivna značenja. Svi razmotreni leksemi uglavnom su imenice s izuzetno negativnim značenjima koja se zbog fenomena enantiose mijije preoblikuju u iznimno pozitivna značenja. S obzirom na učestalost korištenja određenih leksema u

sportskom, ali i u razgovornom stilu, začuđujuće je što od svih enantiosema, tek dva imaju zabilježena svoja enantiosema značenja u izvorima – *ubojica* u ARJ-u, a *mamlaz* u VRHSJ-u.

6.5. Glagoli

6.5.1. Gorjeti

Početno značenje glagola *gorjeti* glasi ‘biti u plamenu; sagorijevati, izgarati’ (AnićRHJ, HJP), ‘biti zahvaćen plamenom; buktjeti, plamtjeti’ (VRHSJ, ŠRHJ), ‘biti ispunjen temperaturom koja oslobađa toplinu uz svjetlost pri čemu nestaje goruće tvari pretvaranjem u pepeo; plamsati, plamtjeti, izgarati’ (RHJLZ) te kako se navodi u ARJ-u ‘subjekat je ono što je načinjeno za gorenje, ili što se uopće misli da je tome namijenjeno, da bi se dobila vrućina ili svjetlost’. Međutim, značenja koja su relevantna za ispitivanje enantiosemeje nisu zabilježena u svim izvorima. Prema AnićRHJ-u i HJP-u preneseno je značenje glagola ‘žariti, bridjeti (od hladnoće, vrućine, uzbuđenja)’, a prema VRHSJ-u i ŠRHJ-u preneseno značenje glasi ‘biti vrlo zagrijan od vrućine, vrućice, uzbuđenja’. U ovom su slučaju, kao kod imenice *mamlaz*, negativno i pozitivno značenje spojena su u jedan te isti opis. Prema odnosu dobro ~ loše ‘biti zagrijan/bridjeti od uzbuđenja’ oprečno je značenju ‘biti zagrijan/bridjeti od vrućice’. Na temelju toga leksem *gorjeti* postaje enantiosem.

Zlatko Dalić je opisao: - Ulazimo u svlačionicu, svi redom uzimaju mobitele i otvaraju videa: Hrvatska gori!... Svi su poletjeli, ja izlazim, distanciram se. (izvor: Sportske novosti, 17. prosinca 2021.)

Ludnica u Osijeku, Gradski vrt gori: Lovrić u totalnom šoku, Bjelica oduševljen dočekom (izvor: Gol.hr, 15. veljače, 2022.)

UFC 262 u potpunosti rasprodan tek što je prodaja krenula, dvorana u Houstonu će gorjeti (izvor: Fight Site, 3. travnja 2021.)

U istraženim se člancima glagol koristi u značenju ‘žariti od uzbuđenja’. Metonimijski iskazi *Hrvatska gori*, *Gradski vrt gori*, *dvorana u Houstonu će gorjeti* ističu pozitivnu euforiju, uzbuđenje i slavlje navijača u Hrvatskoj, Osijeku i Houstonu. Leksem može biti upotrijebljen i u kontekstu: *Goriš na terenu!*, *Kako on gori na terenu!*, gdje realizira nove pozitivne konotacije. *Gorjeti na terenu* znači da se igrač trudi na terenu, da izgleda sjajno igrajući određeni sport. Međutim, takvo značenje još uvijek nije nigdje zabilježeno. Dakle, analizirani glagol u različitim kontekstima može ostvariti čak dva pozitivna značenja koja su oprečna zapisanim negativnim značenjima.

6.5.2. Izgorjeti

Svršeni glagol *izgorjeti* nastao je od svog vidskog nesvršenog parnjaka *gorjeti*, pa su im, prema tome, povezana i izvorna značenja. Naime, *izgorjeti* je opisan kao ‘uništiti se goreći’ (ARJ), ‘gorjeti do kraja – sagorjeti’ (VRHSJ), ‘nestati u vatri i plamenu’ (ŠRHJ) i sl. U sportskom leksiku može se ostvariti na nekoliko načina.

Messi je sve: Kralj lavova, legenda, ma Isus Krist – Internet je izgorio u slavljenju najvećeg svih vremena: Pogledajte fotografije za povijest (izvor: Sportske novosti, 24. travnja 2017.)

U tome primjeru razvija pozitivno značenje slično kao glagol *gorjeti*. *Internet je izgorio u slavljenju*, opet metonimijski iskaz, znači da je internet preplavljen objavama punim euforije i veselja zbog odlične Messijeve igre. Na osnovi toga leksem *izgorjeti* postaje enantiosem iako pozitivno značenje nije nigdje zabilježeno. S druge strane, nisu sva prenesena značenja glagola ostvarena na isti način kao kod svršenog glagola.

‘Što se meni dogodilo? Tamo sam doslovce izgorio, pao na pod, nisam se mogao micati. Toliko mozak strada’ (izvor: Sportske novosti, 25. prosinca 2020.)

Sport1: Kako je izgorio Dani Olmo (izvor: Index.hr, 24. studenoga 2021.)

Navedeni naslovi primjeri su konteksta u kojem se *izgorjeti* rabi u prenesenom, ali negativnom smislu. Naime, glagol se koristi kada se želi istaknuti da se osoba izmorila, iscrpila, potrošila i sl. Također, rečenica: *Izgorio je na terenu!*, ne razvija pozitivne emocije kao rečenica: *Gori na terenu!*. Prva rečenica nagovještava da se sportaš iscrpio na terenu, posrnuo, podbacio te nije uspio ostvariti svoj cilj, što odgovara zabilježenim značenjima glagola ‘propasti, nestati (u pretjeranim nastojanjima, u željama za uspjehom itd.)’ (AnićRHJ, HJP), odnosno ‘ne izdržati u pretjeranoj želji, nastojanju, naporu’ (RHJLZ, VRHSJ, ŠRHJ) te ‘propasti, izgubiti’ (RHJLZ). U istraženim člancima novinari taj glagol uglavnom koriste upravo u takvu kontekstu i s negativnim značenjem, ali se glagol može pojaviti i u okruženju u kojem razvija svoje pozitivne konotacije.

6.5.3. Marširati

Glagol *marširati* ima sasvim neutralno značenje – ‘o vojsci hoditi, putovati u vojničkome redu’ (ARJ), ‘kretati se po maršu, stupati’ (AnićRHJ, HJP), ‘stupati’ (RHJLZ), ‘kretati se u maršu, stupati vojničkim korakom – stupati’ (VRHSJ). Niti jedno drugo značenje nije zabilježeno, a u ŠRHJ-u ni sam leksem nije evidentiran. U sportskom leksiku pronađen je jedan primjer u kojem se glagol koristi s negativnim prizvukom.

U drugom dijelu Vatreni su krenuli marširati i gaziti, i prije Perišićeva gola za 1:1 vidjelo se da se igra druga utakmica, da ih imaju. (izvor: Sportske novosti, 11. srpnja 2020.)

U tom kontekstu glagol *marširati* poprima značenje slično glagolu *gaziti* budući da se nalazi ispred njega. Iskaz *Vatreni su krenuli marširati i gaziti* znači da su Vatreni krenuli pokoriti protivnike, što izaziva negativne emocije. Imajući na umu da se ekstremno negativno nije razvilo iz pozitivnog, nego iz neutralnog značenja, taj bi se slučaj mogao nazvati enantiosemičnošću.

6.5.4. Počastiti

Počastiti je glagol koji se u hrvatskim jednojezičnim rječnicima očituje na pozitivan način. Prema RHJLZ-u, VRHSJ-u i ŠRHJ-u leksem znači ‘iskazati komu čast ili poštovanje kakvim postupkom’. ARJ, AniĀRHJ i HJP ne definiraju direktno ovaj glagol, nego upućuju na nesvršeni glagol *ĉastiti* koji znači ‘držati koga, ili što u ĉasti, ĉiniti mu ili pokazivati ĉast, poštovati ga’ (ARJ) i ‘iskazati ĉast kome, izraziti poštovanje’ (AniĀRHJ, ŠRHJ). Međutim, jedino AniĀRHJ i HJP bilježe preneseno značenje glagola *ĉastiti* koje je u opreci s prvotnim značenjem, a ostvaruje ga i vidski parnjak *poĉastiti*. Manifestacija takvog značenja pronađena je i u sportskom leksiku.

Rooney poĉastio Portugalca: ‘Pepe, kakav si ti to idiot! Šokiraš ljude svojim potezima’ (izvor: Sportske novosti, 19. sijeĉnja 2012.)

Oĉito je da se u takvu kontekstu razvijaju negativne konotacije uz analizirani glagol. Primjerice, ovisno o situaciji, reĉenica: *Baš ga je poĉastio.*, mođe znaĉiti da ga je netko poĉastio raznim darovima ili gostoprimstvom, ali i da ga je izvrijeđao. Tako je Rooney *poĉastio* Portugalca uvredama i komentarima. Leksem poprima značenje koje je jednako prenesenom znaĉenju glagola *ĉastiti* evidentiranom u AniĀRHJ-u i na HJP-u – ‘pogrdama vrijeđati; vrijeđati koga’. Dakle, u prenesenom se znaĉenju koga omalovažava, ismijava, povrjeđuje, blati i sl. Toĉnije, iskazuje se nepoštovanje prema osobi, sasvim suprotno od iskazivanja ĉasti, što znaĉi da je *poĉastiti* pravi enantiosem, kao i njegov vidski parnjak *ĉastiti*.

6.5.5. Poginuti

Znaĉenja glagola *poginuti* uglavnom su negativne naravi: ‘umrijeti nasilnom smrću; zaglaviti, biti ubijen, usmrćen’ (ARJ), ‘izgubiti život u ratu, u nesreći ili u nepogodi’ (AniĀRHJ), ‘umrijeti

nasilnom smrću ili nesretnim slučajem; nastradati, stradati' (ŠRHJ) itd. Enantiosemnu narav glagola zabilježio je jedino VRHSJ navodeći da *poginuti* znači 'nesebično se žrtvovati za koga ili što'. U sljedećem primjeru vidljivo je kako se enantiosemm *poginuti* rabi u sportskim člancima.

Zbog njega i takvih igrača danas ćemo poginuti na travnjaku. (izvor: Gol.hr, 18. srpnja 2021.)

Izraz *poginuti na travnjaku* koristi se kada se želi slikovito prikazati da je igrač dao zadnji atom snage, tj. sve od sebe kako bi on ili njegov tim pobijedili. Dakle, energetski je poginuo. Leksem *poginuti* takvo značenje najčešće aktualizira u kontekstima vezanim upravo uz sport. Npr. *poginuti na terenu, poginuti u ringu, poginuti na stazi, poginuti za momčad, poginuti za reprezentaciju* i sl. 'Žrtvovati se za koga' svakako je pozitivna vrлина koja je kontrarna inicijalnom značenju glagola koje budi negativne emocije.

6.5.6. Rasturati

Glagol *rasturati* prema istraženim izvorima znači 'razbacivati, razasijati' (ARJ), 'rušiti, razarati' (RHJLZ), 'rasturiti – uništavati' (VRHSJ), u AnićRHJ-u i na HJP-u upućuje se na vidski parnjak *rasturiti*, a ŠRHJ navedeni glagol nije zabilježio ni u jednom značenju. U sportskom se leksiku on ogleda na sljedeće načine.

Xavi rastura kao trener: Osvojio sedmi trofej u dvije godine (izvor: Sportklub, 22. listopada 2021.)

Otišao iz Hajduka besplatno, a sada rastura (izvor: Sportklub, 25. listopada 2019.)

Hrvatski napadač rastura u inozemstvu - Nekoć velika nada hrvatskog nogometa hat-trickom osigurala šesnaestinu finala kupa (izvor: Sportske novosti, 27. rujna 2018.)

Video: Bivši napadač Dinama rastura! Mario Gavranović zabio fantastičan gol treću utakmicu zaredom (izvor: Sportske novosti, 2. ožujka 2022.)

Leksem *rasturati* veoma je čest u sportskom izričaju, a najčešće se upotrebljava u prezentu kao što je vidljivo i u navedenim primjerima. *Xavi rastura kao trener* znači da je Xavi kao trener odličan i da niže uspjehe, što se navodi i u nastavku rečenice. Glagol se koristi kada se želi istaknuti koliko je osoba dobra u čemu ili, u sportskom leksiku, koliko je sportaš/trainer dobar u svom poslu. Izdvoji li se, primjerice, rečenica: *On rastura!*, iz konteksta, emocije koje će ona prvotno izazivati bit će pozitivne – *on je odličan, on dobro radi određeni posao*. Svoj negativni smisao (rušenje, razaranje, uništavanje) dobit će tek smještanjem u određeni kontekst. Uzrok tome je činjenica da je novo nastalo pozitivno značenje zamijenilo staro negativno značenje

iako ono ni u jednom leksikografskom izvoru nije zabilježeno. Glagol se nerijetko pojavljuje i uz izravni objekt, ali tada ne stvara jednako značenje kao i bez njega.

Video: Užas u Poljskoj: Pejić rasturao Poljaka pa brutalno nokautiran 20 sekundi do kraja (izvor: Gol.hr, 26. veljače 2022.)

Ocjene: Majer igrač utakmice, njemu uz bok još trojica, opet oduševio dečko koji rastura sve protivnike (izvor: Sportske novosti, 2. prosinca 2020.)

Prvi je primjer izrazito negativne naravi, što nagovještava već prvi dio naslova: *užas u Poljskoj*. Samim time i glagol *rasturati* manifestira značenja poput ‘nadmoćno i brutalno pobjeđivati, tući, udarati, izživljavati se na kome’ i sl., pa u ovome kontekstu ne dolazi do fenomena enantioseimije, već polisemije. U drugom primjeru leksem također stoji ispred izravnog objekta, ali ne može se reći da je negativnog značenja. Dečko koji rastura sve je protivnike oduševio, što bi značilo da u tome leksičkom okruženju *rasturati* ipak izaziva pozitivne konotacije. Dakle, kada u sportskom leksiku taj leksem stoji uz izravni objekt, on može razviti i negativno i pozitivno značenje, ali kada stoji uz neizravni objekt ili samostalno, gotovo uvijek poprima pozitivno značenje koje još uvijek nije dokumentirano.

6.5.7. Rasturiti

Budući da nesvršeni glagol *rasturati* svoja značenja temelji na vidskom parnjaku *rasturiti*, ne postoje veće razlike u leksikografskim opisima. Rasturiti znači ‘razmetnuti, a po tom razoriti, uništiti (u pravom i prenesenom smislu)’ (ARJ), ‘učiniti da nestane dio po dio; grubo razbiti neku cjelinu bacajući dijelove na razne strane, raznoseći i sl.; upropastiti, uništiti, razoriti’ (AnićRHJ), ‘razrušiti, razoriti, rastepsti’ (RHJLZ) te ‘uništiti’ (VRHSJ). HJP još navodi i značenje glagola koje se aktualizira u žargonu – ‘nadmoćno pobijediti u kakvoj igri ili borbi’ – a potvrđeno je i u sportskim člancima.

Kruno Simon rasturio Španjolce uz jedan jedini promašaj (izvor: Sportklub, 7. veljače 2019.)

L'Equipe o Majeru: Briljantni Hrvat je sam rasturio Lyon (izvor: Index.hr, 8. studenoga 2021.)

Iz perspektive subjekata, značenje koje se ostvarilo u tim primjerima, a kojima obiluje sportski leksik, jest pozitivno i prema tome *rasturiti* postaje enantiosem. Naime, iskazi mogu glasiti i: *Kruno Simon pobijedio Španjolce...; Briljantni Hrvat je sam pobijedio Lyon*. Međutim, gledano s pozicije objekta, glagol ostvaruje negativne konotacije. Primjerice, iskaz: *Kruno Simon nas je rasturio*, budi negativne i nepoželjne emocije jer nitko ne želi da ga protivnik rasturi. U tome

slučaju i u primjerima iz prikupljenoga korpusa glagol aktualizira isto značenje, ono dokumentirano na HJP-u, ali s pozitivnim i negativnim, tj. oprečnim karakteristikama. VRHSJ bilježi još jedno pozitivno značenje leksema koje se ostvaruje u razgovornom stilu – ‘oduševiti’ – koje se ogleda u sljedećim primjerima:

Dončić rasturio, Šarić skroman u pobjedi nad Lakersima, Paul triple-doubleom stigao 15 do 10000 asistencija (izvor: Sportske novosti, 22. ožujka 2021.)

Mnogi su se osramotili na predstavljanju, ali Adama Traore je rasturio i o ovome se priča (izvor: Gol.hr, 3. veljače 2022.)

Rasturio u ljetnoj ligi, Hezonja dominira u top 10 akcija, na samom je vrhu! (izvor: Sportske novosti, 22. srpnja 2015.)

U situacijama gdje ne stoji uz izravni objekt, leksem *rasturiti* razvija značenje u skladu s onim u VRHSJ-u. Mogao bi se još izjednačiti s glagolima *iznenaditi*, *očarati*, *impressionirati*, *šokirati* i sl. Npr. *rasturio u ljetnoj ligi* može glasiti i *iznenadio u ljetnoj ligi*, *oduševio u ljetnoj ligi*, *očarao u ljetnoj ligi...* Dakle, kada je netko rasturio, šokantno je dobro odradio zadatak. S ovakvim iznimno pozitivnim značenjem glagol razvija potpunu enantiosemitiju s čak više pozitivnih konotacija nego kada stoji uz izravni objekt.

6.5.8. Razvaliti

Početno značenje glagola *razvaliti* u leksikografskim je izvorima jednako zabilježeno: ‘ono što stoji uzgor, što je uspravno, oboriti, srušiti, da ostane ležeći, na različite načine poleći; ono što je u redu, prevrnuti, razmetnuti, razbacati’ (ARJ), ‘učiniti da ono što je bila cjelina prestane to biti tako da se od sredine ili nutrine razide na sve strane’ (AnićRHJ), ‘rušeći oboriti; razrušiti, razoriti, povaliti’ (RHJLZ), ‘silom slomiti, srušiti ili probiti što’ (VRHSJ, ŠRHJ), ‘jakim udarcem raskomadati, uništiti što’ (HJP). Kako u razgovornom, tako i u sportskom stilu, leksem je svoju semantičku strukturu razvio u pozitivnom smjeru.

Bogdanović igrač utakmice s 20 koševa! U posljednjoj pripremnoj utakmici Hrvat razvalio tricama (izvor: Sportske novosti, 18. prosinca 2020.)

Mihael Mikić: ‘Bišćan bi razvalio na ovim pripremama! UEFA? Katastrofa je što su nam napravili (izvor: Sportske novosti, 21. lipnja 2021.)

Naslov ne kazuje da je Bogdanović štogod prevrnuo, razbacao, razrušio, razorio, slomio itd., već je zabio toliko trica da je *razvalio tricama*. Dakle, tu se glagolom naglašava da je košarkaš zakucao mnogo koševa i time oduševio i šokirao publiku i igrače. Moglo bi se, prema tome, zaključiti da je bliskog značenja s enantiosemitima *rasturiti* i *rasturati*. Rečenica: *Hrvat razvalio tricama*, može glasiti i: *Hrvat rasturio tricama*, te: *Hrvat rastura tricama*. U razgovoru se

najčešće čuje: *Razvalio si!*, kao pohvalni iskaz, a ne u smislu kakva rušenja, slamanja, raskomadanja i sl. Kao i kod glagola *rasturati*, glagol *razvaliti* vremenom je svoje sekundarno, pozitivno značenje fiksirao kao glavno. Također, u situacijama gdje glagol dolazi ispred izravnog objekta poput: *Real razvalio Barcu u finalu Lige prvaka*, opet je ključna govornikova percepcija i dolazi do djelomične enantioseimije. Sa stajališta Reala glagol budi ugodne emocije, dok iz Barcelonine perspektive: *Real nas je razvalio*, glagol ne predstavlja ništa dobro.

6.5.9. Razvaljivati

Osim kao nesvršeni glagol glagola *razvalili*, *razvaljivati* je još opisan kao ‘razarati, razoravati; u pravom smislu prevaljivati ili obarati na zemlju, razarati, razrušivati’ (ARJ), ‘demolirati, razrušavati, provaljivati’ (VRHSJ) te ‘silom slomiti’ (ŠRHJ). Kao enantiosemska jedinica u sportskim se člancima ostvaruje vrlo često.

Video: Messijev sin razvaljuje za Barcelonu, zabio dva gola i dok je tata Leo ponižen od Reala, Mlađahni Thiago sve je oduševio! (izvor: Sportske novosti, 4. ožujka 2020.)

Luka razvaljuje - Dončić zabio 41 poen i pridružio se velikom Jordanu (izvor: Sportske novosti, 25. studenoga 2019.)

Na temelju pronađenih primjera moguće je uspostaviti vezu između ovoga glagola i glagola *rasturati*. Leksemi se mogu međusobno mijenjati, a da se pritom smisao rečenice ne promijeni: *Messijev sin rastura za Barcelonu, Luka rastura, Xavi razvaljuje kao trener. Razvaljivati* ostvaruje još uvijek nezabilježena značenja poput ‘oduševiti, očarati, obarati rekorde’ itd., što znači da su analizirani enantiosemi u tom značenju pravi sinonimi. Zajedničko im je to što se u sportskom leksiku najčešće koriste bez izravnog objekta čime se iskazuje da osoba štogod vrhunski odrađuje: *Razvaljuješ (na terenu)! Bravo!* Također, zajedničko im je što mogu, u određenom leksičkom okruženju, stajati uz izravni neživi objekt u pozitivnom značenju. Primjerice: *On zaista razvaljuje/rastura nogomet/rukomet/matematiku/programiranje* znači da on niže uspjehe u tim područjima, da je izvanredan nogometaš, rukometaš, matematičar ili programer. Leksem, dakle, posjeduje bogatu semantičku strukturu koja nažalost nije zabilježena u hrvatskim rječnicima.

6.5.10. Ubijati

Hrvatski jednojezični rječnici glagol *ubijati* definiraju negativnim konotacijama. AnićRHJ i HJP navode da je glagol nastao prema svršenom glagolu *ubiti*. Prema ARJ-u u pravom smislu

znači ‘usmrćivati, moriti, klati’, a u prenesenom ‘ozleđivati, oštećivati, moriti, uništavati, gaziti, nabijati’. RHJLZ ga opisuje kao ‘lišavati života oštrim ili tupim predmetom, hladnim ili vrućim oružjem... – usmrćivati; upropaštavati, narušavati, razarati’, VRHSJ kao ‘ekstreminirati, dokrajčivati, likvidirati, moriti, usmrćivati’, a ŠRHJ kao ‘prouzročivati čiju smrt te razarati ili uništavati što’ u prenesenom smislu. Iako je ovaj glagol tipičniji za crnu kroniku, nerijetko se javlja i u sportskoj rubrici.

Horvat igra sezonu života, grize, “ubija” (kao i na EP-u), Ivić je napravio preokret s nekoliko velikih obrana u nizu (ukupno 14). (izvor: Sportske novosti, 8. veljače 2014.)

Tu glagol poprima sasvim drugačije značenje, a prema opreci dobro ~ loše čak i suprotno. Budući da je napisan u navodnim znacima, novinar daje do znanja da je riječ o prenesenom značenju koje se manifestira kao ‘davati sve od sebe, ostvarivati dobre rezultate, zabijati puno golova’ i sl. Enantioseme se može povezati s ostalim enantiosemina sličnih značenja: *gorjeti, rasturati i razvaljivati*. Naime, kada je riječ o oprečnosti unutar riječi, rečenice: *Goriš!, Rasturaš!, Razvaljuješ!, Ubijaš!*, pobuđuju jednaki spektar emocija – onih pozitivnih. Takvi enantioseme, glagoli iznimno lošeg značaja koji vremenom dobivaju iznimno pozitivno značenje, u sportski su leksik ušli iz razgovornog stila koji je dinamičan pa podnosi takve pojave u jeziku. Slično kao i kod tih leksema, leksem *ubijati* uz izravni objekt može razviti dvojaka značenja. Primjerice, sintagma *ubijati nogomet* se u kontekstu: *Svojom lošom igrom ubija nogomet.*, podudara sa značenjem iz proučenih izvora – ‘upropaštavati, narušavati, razarati’. S druge strane *ubijati nogomet/matematiku* znači biti izvrstan u tom području, kao što je slučaj i kod glagola *rasturati i razvaljivati*, ali ta značenja još nisu pronašla svoje mjesto u istraženim rječnicima. Preneseno značenje koje je zapisano u RHJLZ-u, VRHSJ-u te ŠRHJ-u, a odnosi se na povratni glagol *ubijati se*, glasi: ‘umarati se, iscrpljivati se čime’, tj. ‘ubijati se od posla’. Primjer iz sportskog leksika, doduše, potvrđuje drugačiju narav glagola.

Video: Požrtvovni hrvatski lav ‘ubija’ se za momčad. Evo kako je naš reprezentativac bravuroznim paradama zaštitio Buffona (izvor: Sportske novosti, 4. prosinca 2016.)

U navedenom kontekstu glagol *ubijati se* implicira svoju suprotnu stranu naprama značenju s negativnim konotacijama. Umjesto nepoželjnog iscrpljivanja, leksem ostvaruje pozitivno značenje – ‘truditi se, davati sve od sebe, žrtvovati se’. Glagol je razvio svoju semantičku strukturu do te mjere da je od prvotnih negativnih značenja aktualizirao čak tri pozitivna.

6.5.11. Ubiti

Glagol *ubiti*, kao i njegov vidski parnjak, višeznačna je riječ koja i dalje neumorno razvija svoju semantičku strukturu. Glavno značenje glagola u leksikografskim je izvorima određeno kao ‘usmrtni, umoriti, pogubiti, zaklati’ (ARJ) ‘nasilno oduzeti kome život, lišiti života’ (AnićRHJ, HJP), ‘nasilno oduzeti kome život, lišiti života, usmrtni, umoriti’ (RHJLZ) te ‘prouzročiti čiju smrt’ (VRHSJ, ŠRHJ). Kao sekundarna značenja navode se ‘satrti, uništiti, ozlijediti, povrijediti, udariti, poraziti, svladati’ (ARJ), ‘štetnim djelovanjem utući, dovesti do propasti, izmučiti, izmoriti, baciti u očajanje’ (AnićRHJ, HJP) te ‘razoriti ili uništiti što’ (RHJLZ). Od svih navedenih značenja u sportskom se izričaju koristi upravo ono koje nije zabilježeno.

Vodio ih je do pobjede, nove velike, ali u bitno izmijenjenom izdanju. Ubio je onim pogotkom u prvom dijelu od zemlje pod gredu Steinara Egea. (izvor: Sportske novosti, 20. siječnja 2010.)

Ubio je onim pogotkom podrazumijeva da je igrač zabio fantastičan gol, pri čemu dakako dolazi do enantioseimije. Također, moglo bi se reći da je *rasturio/razvalio pogotkom*. Slični primjeri koji bi se mogli čuti ili vidjeti u sportskom leksiku su *ubiti centaršutom, ubiti tricom* i sl. Koristeći glagol u kombinaciji s izravnim objektom: *Ubio je protivnika!*, razvijaju se različita značenja, ali jednake, negativne, emocije. Ovisno o kontekstu rečenica može značiti da je osoba doslovno ubila protivnika, lišila ga života, ili da je ga ja porazila, svladala. S druge strane, primjer *Kakav je bio na utakmici/u doigravanju? Ma ubio je!*, daje naslutiti da je igrač vrhunski odigrao utakmicu, odnosno doigravanje. Često se takvi primjeri čuju u svakodnevnoj komunikaciji, ali nijedna potvrda nije pronađena u istraženim člancima. Isti je slučaj s povratnim glagolom *ubiti se*. *Ubiti se na terenu* implicira isti smisao kao *poginuti na terenu*. Odnosno, leksem u takvu kontekstu i prenesenom smislu razvija negativno značenje ‘pretjerano se iscrpiti, izmoriti se’ ili pozitivno značenje ‘dati sve od sebe, potruditi se’.

6.5.12. Zapaliti

Leksem *zapaliti* znači ‘unijeti vatru u što, učiniti da što plane, užgati, užeci, upaliti, potpaliti’ (ARJ), ‘izazvati plamen, vatru’ (AnićRHJ, HJP) te ‘učiniti da što počne gorjeti’ (AnićRHJ, RHJLZ, ŠRHJ, HJP). Glagol s tim značenjem može razviti sasvim različite konotacije. Primjerice, sintagma *zapaliti vatru* znači ‘izazvati vatru radi topline i grijanja’, dok sintagma *zapaliti kuću* označava izazivanje vatre radi uništavanja objekta. Sportsko novinarstvo taj glagol ipak rabi u prenesenom značenju. Prema AnićRHJ-u i HJP-u, *zapaliti* može značiti

‘unijeti razdor’, ali i ‘izazvati jak osjećaj, oduševiti’, što je očiti primjer enantioseimije i jedan od rijetkih primjera sa zabilježenim oprečnim značenjima. Uz njih, jedino još RHJLZ bilježi da je jedno od značenja glagola ‘oduševiti, pobuditi jaku želju, zanimanje, jak poticaj za što, uzbuditi, zagrijati’.

Noć za pamćenje: “Zadarska dica” zapalila Forum! (izvor: Gol.hr, 17. srpnja 2018.)

Kovačićev briljantni volej oživio je i zapalio pali Chelsea. (izvor: Index.hr, 3. siječnja 2022.)

Pronađeni primjeri odlični su pokazatelji na koji se način enantioseim manifestira u sportskom leksiku. Ovdje se glagol ne koristi u smislu unošenja razdora, već upravo suprotno. Njime se u ovom kontekstu čak naglašava zajedništvo, odnosno iskazuje se da su *Zadarska dica* oduševila i uzbudila cijeli Forum te da je Kovačićev potez razbudio Chelsea i dao mu poticaj za bolju igru. U obliku povratnog glagola *zapaliti se* doslovno znači ‘početi gorjeti’ (HJP), što svakako ima više negativnih konotacija od pozitivnih, dok metaforično znači ‘dići se, pobuniti se, zaratiti’ (ŠRHJ). U istraženom se korpusu manifestira također u prenesenom smislu.

Jurgen Klopp se ‘zapalio’ za Kovačića, ali Inter je odbio Borussijinu ponudu (izvor: Sportske novosti, 29. siječnja 2014.)

Doduše, razvija se značenje pozitivnog karaktera, jer, naime, *zapaliti se za koga*, kao u ovom slučaju za Kovačića, znači ‘zainteresirati se’ (ŠRHJ), ‘oduševiti se čime’ (HJP).

6.6. Zaključno o enantioseimnim glagolima

Usporedno s imenicama, glagolska semantička struktura uvelike je razvijenija i kompleksnija, stoga je i analiziranje enantioseimije glagola složenije nego u imenica. Najviše je pronađeno potvrda enantioseima *gorjeti*, *rasturati* te *rasturiti*, iako su i svi ostali enantioseimi poprilično često zastupljeni. Također, određeni su glagoli dokaz specifičnih jezičnih promjena tijekom određenog vremenskog razdoblja. Prema Avdeevi i sur. (2019: 230), mnogi čimbenici utječu na razvijanje suprotnosti unutar riječi pri čemu se prvotno značenje gubi, a aktualizira se uglavnom negativno značenje koja postaje glavno. Istraženi korpus međutim dokazuje upravo suprotno. Prvo, u većini prikupljenih primjera enantioseimi ostvaruju svoje pozitivno značenje, koje je u opreci s njegovim negativnim značenjem, tj. značenjima. Drugo, upravo to pozitivno značenje kod određenih je glagola zamijenilo ono glavno negativno. Jedine su iznimke glagoli *marširati* i *počastiti*. *Marširati* je glagol neutralnog značenja koji u analiziranom primjeru poprima veoma negativno značenje, dok je *počastiti* inače leksem s pozitivnim značenjem koji

se u korpusu ogleda na negativan način. Nadalje, određeni glagolski enantiosemi razvijaju sinonimna značenja iako u doslovnom smislu nisu sinonimi. To su nesvršeni glagoli *gorjeti*, *rasturati*, *razvaljivati*, *ubijati* te svršeni glagoli *rasturiti*, *razvaliti* i *ubiti*. Dakako, veliku ulogu imaju intonacija i leksičko okruženje. Zanimljivo je da analizirani nesvršeni glagoli u primjerima gdje stoje bez objekta ili uz neizravni objekt (*On gori/rastura/razvaljuje/ubija!*) ostvaruju jače pozitivne konotacije od svršenih glagola koji najčešće stoje uz živi izravni objekt (*On je rasturio/razvalio/ubio protivnika!*). Glagoli *rasturati*, *rasturiti*, *razvaliti* i *razvaljivati* dokazuju uvjetovanost enantiosema kontekstom. Točnije, navedeni glagoli ovisno o govornikovoj perspektivi razvijaju suprotnost unutar sebe. *Rasturili smo ih!*, zvuči kao pozitivan iskaz, dok: *Rasturili su nas!*, budi neugodne konotacije. Semantička kontrarnost unutar jednog leksema dokumentirana je u leksikografskim opisima tek nekoliko glagola – *gorjeti*, *počastiti*, *poginuti*, *rasturiti*, *zapatiti* – i to u najviše trima leksikografskim izvorima.

6.7. Pridjevi i prilozi

6.7.1. Bezobrazan – bezobrazno

Bezobrazan je u rječnicima opisan izrazima 'koji je bez obraza, časti, obzira prema drugima, nepristojan, grub, neumjestan, drzak' itd. i nije zabilježeno nikakvo značenje koje odstupa od navedenih izraza. Neovisno o tome, drugačije se značenje ipak ostvaruje u sportskom leksiku.

Modrić je od nevidljivog postao bezobrazni vođa i Real je postao prvak (izvor: *Index.hr*, 17. srpnja 2020.)

Bezobrazni vođa ovdje ne znači 'nepristojni' ili 'bezobzirni vođa', već 'vođa s jakim karakterom, dominantan, neustrašiv, hrabar vođa'. Takvu manifestaciju značenja nagovještava prvi dio rečenice jer se navodi da je Modrić prije bio nevidljivi vođa, što nije poželjna karakteristika igrača, a sad je, dakle, postao sasvim suprotno. Suprotni pridjevu *nevidljiv* jesu pridjevi *vidljiv*, *primjetan*, *dominantan* i sl. pa se prema tome može zaključiti da leksem *bezobrazan* razvija značenje u tom pozitivnom smjeru. Prilog *bezobrazno*, uz svoje negativno značenje – 'bez obzira i poštovanja, drsko' (VRHSJ, ŠRHJ) – u sportu razvija i suprotno značenje.

Englezi su dobri. Baš su bezobrazno dobri! (izvor: *Sportske novosti*, 11. lipnja 2021.)

Ubio je svoju nevidljivu, bezdušnu verziju koju smo gledali godinu dana i postao zapovjednik koji momčad vodi i u njoj gradi autoritet bezobrazno dobrim igrama. (izvor: *Index.hr*, 17. srpnja 2020.)

U takvim kontekstima prilog *bolesno* nalazi se u funkciji pojačivača iskaza te aktualizira značenja poput ‘jako, vrlo, iznimno, izrazito’ i sl. Ako se prilog nalazi u kontekstu gdje nije u funkciji pojačivača, tada do enantiosemijske ne dolazi. Primjerice: *Ponašaš se bezobrazno!, Postupila si krajnje bezobrazno!, Bezobrazno me pozdravila.*, rečenice su gdje prilog ne razvija svoje oprečno značenje. Međutim, kada naglašava kakvu karakteristiku, razvija pozitivne prizvuke (*bezobrazno dobar, bezobrazno zgodan, bezobrazno pametan, bezobrazno jak, bezobrazno lijep...*), što u leksikografskim izvorima nije dokumentirano.

6.7.2. Bolestan – bolesno

Pridjev *bolestan* u doslovnom smislu znači ‘na kome je bolest, koji boluje, bolan, nemoćan’ (ARJ), ‘koji boluje od kakve tjelesne ili duševne bolesti’ (RHJLZ), ‘koji nije dobra zdravlja’ (ŠRHJ) itd. U prenesenom smislu podrazumijeva onoga ‘koji prelazi granice normalnoga, uobičajnoga, koji pretjeruje – morbidan, patološki’ (VRHSJ) te ‘koji trpi od pretjeranih ili neostvarenih želja’ (HJP). Anić navodi primjer *bolesna ambicija* – ‘pretjerano izražena ambicija’. Dakle, *bolestan* i u jednom i u drugom smislu budi nelagodne emocije i konotacije.

Par ludih podataka o bolesnoj tekmi Redsa i Gunnersa! (izvor: Sportklub, 30. lipnja 2019.)

Jedan od najvećih ikada se naklonio Hrvatima! ‘To je bolesno, to nitko nije napravio, godina za povijest’ (izvor: Sportske novosti, 5. prosinca 2021.)

U prikupljenome se korpusu međutim manifestira na pozitivan način. *Bolesna tekma* nije morbidna utakmica, već ‘utakmica puna uzbuđenja, napetosti, tenzija, utakmica s puno prilika za pogodak, zanimljiva utakmica’ itd. Tu se naime radi o utakmici izvan granice normalnog, koja se izdvaja od uobičajenih utakmica, ali ne u negativnom kontekstu. Utakmica je neobična u pozitivnom smislu, uzbuđljiva je. Rečenica iz drugog primjera: *To je bolesno, to nitko nije napravio, godina za povijest*, izaziva pozitivne konotacije. U tome leksičkom okruženju *bolestan* bi se mogao zamijeniti riječima *fascinantan, zadržljivi, fenomenalan, šokantan* i sl. Slična je situacija i kod priloga *bolesno*.

NBA: Zubac sjajan, Dončić ponovno ‘bolesno’ dobar (izvor: Sportklub, 19. studenoga 2019.)

Toga ima samo kod nas: On je bolesno popularna faca, ali ne i u Hrvatskoj! (izvor: Sportske novosti, 28. veljače 2018.)

Nego, moram vam kazati da je stadion Krasnodar, da tako kažem, bolesno prekrasan. (izvor: Sportske novosti, 19. prosinca 2020.)

Inače *bolesno* znači ‘kao u bolesti, (pejor) preko granice normalnog, pretjerano’ (AnićRHJ, HJP) ‘na bolestan način, nezdravo’ (RHJLZ), ‘na bolestan način, nenormalno, patološki, pretjerano, prekomjerno’ (VRHSJ) te ‘na način koji odaje loše zdravlje’ (ŠRHJ). U pronađenim primjerima prilog je u istoj funkciji kao i prilog *bezobrazno* – funkciji pojačivača. *Bolesno dobar, bolesno popularna faca, bolesno prekrasan* primjeri su gdje prilog ne ostvaruje značenja koja su već zabilježena, nego stvara značenje pozitivnog karaktera, na isti način kao i pridjev. Prema tome, na mjestu enantiosema mogu stajati riječi *izrazito, iznimno, očaravajuće, fascinantno, zadivljujuće, šokantno...* Za razliku od leksema *bezobrazno*, prilog *bolesno* aktualizira svoje suprotno značenje i u određenim situacijama kada ne stoji u pojačivačkoj funkciji, npr.: *Bolesno je odigrao utakmicu!, Bolesno je zakucao tricu!*. Također, rečenica: *Izgledaš bolesno!*, ovisno o situaciji i intonaciji pobuđuje i negativne i pozitivne emocije. Naime, može značiti: *Izgledaš nezdravo!*, ili: *Izgledaš odlično!*

6.7.3. Brutalan – brutalno

Jedan od najčešćih enantiosema u svakodnevnoj komunikaciji, ali i u sportskom leksiku, jest pridjev *brutalan*. U najstarijem izvoru, ARJ-u, nije zabilježen,. Ostali izvori opisuju ga s iznimno negativnog stajališta i slažu se da je to onaj ‘koji je bez milosti, grub, okrutan, divljački, surov, nemilosrdan, bezobziran i nesmiljen’. Leksem je razvio svoje suprotno značenje koje se u hrvatskom jeziku aktualizira čak češće nego njegovo prvotno značenje.

Luda utakmica u Kranjčevičevoj: Lokomotiva šokirala Hajduk, Splitsani postigli dva brutalna gola (izvor: *Gol.hr*, 11. prosinca 2021.)

Nego, moram vam kazati da je stadion krasnodara, da tako kažem, bolesno prekrasan. Brutalan. (izvor: *Sportske novosti*, 19. prosinca 2020.)

VIDEO Brutalan gol McNeila za pobjedu Burnleyja na Goodisonu. (izvor: *Sportklub*, 13. ožujka 2021.)

Brutalno Haalandovo rušenje rekorda priča je dana (izvor: *Sportklub*, 9. ožujka 2021.)

Novo brutalno zakucavanje Hezonje! (izvor: *Sportklub*, 9. prosinca 2021.)

Ovo je brutalno! Potvrđen popis borbi za spektakularni UFC 262 (izvor: *Fight Site*, 1. travnja 2021.)

U navedenim primjerima enantiosema jedinica *brutalan* ostvaruje ista značenja kao enantiosemi *bezobrazan* i *bolestan* – ‘briljantan, vrhunski, izvanredan, očaravajući, izvrstan, sjajan’ i sl. Pozitivno je značenje toga leksema uistinu rasprostranjeno pa ga se često može čuti ne samo u razgovornome stilu nego i u televizijskim emisijama i reklamama. Moglo bi se čak reći da je novo značenje zamijenilo prvotno, ne još u potpunosti, ali vremenom bi se i to moglo

dogoditi. Naime, iskaz: *Brutalan si!*, prvenstveno izaziva pozitivne konotacije, a tek onda negativne. S druge strane, leksem *brutalno* zabilježen je tek u dvama rječnicima. RHJLZ navodi da prilog znači ‘na brutalan način – grubo, surovo, nemilosrdno, okrutno’, a prema VRHSJ-u to je ‘na vrlo grub, brutalan način – divljački, grubo, nesmiljeno, okrutno’.

NCAA: Pogledajte kako je igrač Nevade Deonte Burton brutalno zakucio! (izvor: *Sportske novosti*, 9. ožujka 2014.)

U sportskom kontekstu *brutalno* razvija svoju enantiosemnu narav. Sintagme poput *brutalno zakucati*, *brutalno igrati*, *brutalno dodati*, *brutalno voditi*, *brutalno istrčati*, *brutalno skočiti* itd. primjeri su koji se često javljaju u sportskim člancima, emisijama i raspravama, a leksikografi još uvijek takvo značenje priloga nisu evidentirali. Prema navedenom kontekstu *brutalno* znači 'sjajno, odlično, vrhunski'. Time postaje bliskoznačnica priložima *bezobrazno* i *bolesno* pa, isto kao i oni, može služiti pojačavanju iskaza u rečenici (*brutalno dobro bacaš*, *brutalno jako udaraš...*) te označavati ‘jako, vrlo, iznimno’ itd. Za razliku od priloga *bolesno*, rečenica: *Izgledaš brutalno!*, razvija samo pozitivni smisao, iako je glavno značenje priloga negativno. Dakle, jednako kao kod pridjeva, suprotno značenje leksema *brutalno* ima tendenciju bez iznimke postati glavnim značenjem leksema.

6.7.4. Gadan – gadno

Pridjev *gadan* definiran je kao ‘ružan, odvratn, neugledan, gnusan’ (AnićRHJ, HJP), ‘koji pobuđuje gađenje, odvratnost’ (RHJLZ), ‘koji izaziva gađenje ili odbojnost’ (VRHSJ, ŠRHJ) te kao ‘opak, zao, pokvaren, nepošten’ (AnićRHJ, HJP), ‘težak, neugodan’ (RHJLZ, VRHSJ, ŠRHJ), ‘zao, nepošten’ (RHJLZ), ‘koji izaziva strah’ (VRHSJ, ŠRHJ). U sportskom je leksiku također najviše zastupljen u svom prvotnom negativnom značenju iako u nekim kontekstima budi i pomalo drugačije emocije.

Skupio je reprezentaciju kakvu je želio, a za zagrijavanje je Brazil pokazao koliko je gadan demoliravši Urugvaj sa 100:53. (izvor: *Sportske novosti*, 25. studenoga 2019.)

Početak rečenice daje naslutiti da je riječ o poželjnoj i priželjkivanoj reprezentaciji, odnosno reprezentativcima, da bi je se u drugom dijelu opisalo kao gadnu. Naime, u iskazu: *A jesi gadan!*, dolazi do razvijanja negativnog značenja, ali javljaju se i određene pozitivne konotacije. Rečenica u pozitivnom smislu može značiti da je osoba lukava, intrigantna, zanimljiva, odnosno kao kakav frajer. Kada je igrač gadan na terenu, on je opasan (u pozitivnom smislu) i jak te ima domišljate poteze koje protivnika mogu izludjeti. Na taj bi se način mogao opisati i pridjev iz korpusa. Dakle, Brazil je gadan jer je svojom lukavom i mudrom igrom

nadigrao Urugvaj. Međutim, analizirani pridjev i dalje većinom izaziva samo spektar negativnih emocija pa bi ovaj leksem zapravo mogao biti slučaj enantioseimije u nastanku. Je li situacija s prilogom jednaka?

Borci veličaju Francisa Ngannou nakon nokauta protiv Miočića: "Bilo je gadno i brutalno!" (izvor: *Gol.hr*, 28. ožujka 2021.)

Leksem *gadno* u sportskim se člancima očituje isto kao u navedenom primjeru. Borci nokaut opisuju kao gadan i brutalan, što u ovom kontekstu znači 'na grub, težak i nemilosrdan način'. Nije pronađen nijedan primjer gdje je prilog *gadno* upotrijebljen u pozitivnom kontekstu. Ista situacija je i u razgovornom stilu, primjerice: *Bilo je gadno!*, *Gadno si to odradio!*, *Gadno izgledaš!*. Prilog za sada još nije razvio svoju semantiku kontrasta te aludira samo na negativna značenja koja su i zabilježena u leksikografskim izvorima: 'na odvratno, na vrlo ružno način, vrlo ružno, (žarg) jako temeljito, grdno' (AnićRHJ), 'grdno, jako, degutantno, gadljivo, nakazno, neugledno, opasno, bestidno...' (VRHSJ) i sl.

6.7.5. Lud – ludo

Uz pridjev *brutalan* jedan je od najčešće korištenih enantiosema u sportskom leksiku pridjev *lud*. Ovaj je enantiosem poseban jer su u čak četirima izvorima zabilježena njegova oprečna značenja. *Lud* znači 'koji je duševno obolio, koji nema mogućnost racionalnog mišljenja i ponašanja, tj. umno poremećena osoba', a ta značenja bilježe svi rječnici. U prenesenom smislu pridjev označava osobu koja je besmislena, neshvatljiva, nenormalna, neobična, glupa, nerazborita i sl. Svoje suprotno značenje leksem razvija prvenstveno u žargonu, a glasi: 'jako dobar, odličan, vrstan' (AnićRHJ, VRHSJ). Značenje je iz žargona prešlo i u sportski leksik.

Nevjerojatne stvari događaju se ove jeseni. Kakav će to biti ljudi završni vikend... (izvor: *Sportske novosti*, 16. prosinca 2021.)

Morate biti ljudi poput njega da biste igrali u toj dobi. (izvor: *Sportske novosti*, 8. prosinca 2021.)

Luda utakmica u Kranjčevićevoj: Lokomotiva šokirala Hajduk, Splićani postigli dva brutalna gola (izvor: *Gol.hr*, 11. prosinca 2021.)

Ludo slavlje: Igrači Slavena bučno proslavili pobjedu nad Lokomotivom, Zekić bjesnio na sudačke odluke (izvor: *Gol.hr*, 17. prosinca 2021.)

"Rakitić je protiv Atletica zabio lud gol", stoji u podnaslovu prije dijela teksta u kojem su novinari Marce odlučili nahvaliti hrvatskog veznjaka pa slijedi (...) (izvor: *Index.hr*, 19. prosinca 2021.)

Nakon što je u noći s petka na subotu pogodio ludu tricicu uz zvuk sirene za pobjedu nad Indiana Pacersima... (izvor: *Index.hr*, 2. siječnja 2022.)

Brojni primjeri pokazuju koliko je pozitivno značenje leksema snažno ušlo u sportski diskurs i postalo zapravo čak proširenije od prvotnoga značenja. Zanimljivo je da je čak i u najstarijem izvoru, ARJ-u, zabilježen razvoj suprotnosti strukture leksema – ‘o pameti, mudrosti, svijesti, znanju itd. i o onome što je ovima protivno, o ludosti, nesvijesti itd. (Pameti si lude, Po razumu i ludoj mudrosti našoj...)’. Na temelju toga može se zaključiti da je *lud* jedan od najstarijih enantiosema u hrvatskome jeziku. S druge strane prilog *ludo* u ARJ-u uopće nije evidentiran iako u novije vrijeme također razvija svoju semantičku strukturu od negativnog prema pozitivnom značenju. Riječ *ludo* znači 'kao luđak, na lud način, s ludošću, mahnito, umobolno, nedovoljno razmišljajući, neracionalno, nerazumno ili u prenesenom smislu neumjesno, neodmjereno, neprilično te besmisleno'. U žargonu leksem se manifestira kao ‘vrlo privlačno, odlično, izvanredno’ (AnićRHJ, VRHSJ, HJP), isto kao i u sportskom leksiku.

Znaju Vatreni dobro zašto su se tako ludo radovali – Hrvatski put na svjetsko prvenstvo je sada jasan: Bit ćemo najmanje drugi... (izvor: Sportske novosti, 25. ožujka 2017.)

Već smo zaboravili kako se ludo slavi u Varaždinu (izvor: Sportske novosti, 19. svibnja 2019.)

Primjeri se ne odnose na neumjesno, mahnito, neodmjereno ili besmisleno radovanje, odnosno slavlje, već suprotno. Isto kao u iskazu: *Bilo je ludo!*, podrazumijeva se da se misli da je bilo odlično, izvanredno, vrhunski i sl. Dakle, u određenim je kontekstima pozitivno značenje zamijenilo ono glavno negativno. Enantiosem *ludo* sinonim je s već analiziranim enantiosemnim priložima *bolesno* i *brutalno*, kao što je enantiosem *lud* sinonim s enantiosemnim pridjevima *bolestan* i *brutalan*.

6.7.6. Monstruozan – monstruozno

Dok ARJ i ŠRHJ ne navode leksem *monstruozan*, ostali izvori opisuju ga kao *čudovišan*, *nakazan*, *grdoban* (AnićRHJ), 'koji ima ponašanje, osobine ili svojstva monstruma' (VRHSJ, HJP), 'nečovječan, grozan, jeziv' (RHJLZ) i sl. Budući da nije evidentiran u svim izvorima, leksem je očito novijeg nastanka. Bez obzira na to veoma je plodan u sportskim člancima.

Ovaj je Slovenac monstruozan! Brz kao Mbappe, zabija poput Haalanda, a mnogi ih nazivaju blizancima (izvor: Sportske novosti, 7. rujna 2021.)

Obrambeni igrač Liverpoola odigrao je monstruoznu utakmicu. (izvor: Sportklub, 13. ožujka 2019.)

Pogledajte novo monstruozno zakucavanje Hezonje! Slomio protivnike, a umalo i obruč (izvor: Sportske novosti, 7. srpnja 2015.)

Nećeš proći! Pogledajte kakvu je monstruožnu blokadu ‘Grčki luđak’ zadao Hrvatu na NBA-parketima (izvor: Sportske novosti, 1. ožujka 2021.)

U prikupljenom korpusu pridjev ne ostvaruje svoje osnovno značenje, već se manifestira kao pridjev pozitivnog značenja koje izvori ne bilježe. Prema glavnom značenju, *monstruožan* bi mogao biti sinonim s pridjevom *brutalan*, a kao enantiosem svoje pozitivno značenje može poistovjetiti također s enantiosemom *brutalan*, ali i s enantiosemima *bolestan* i *lud*. Primjerice, *monstruožna blokada* može glasiti *bolesna blokada*, *brutalna blokada* i *luda blokada*, a da pritom iskaz ne promijeni smisao. Leksem dakle razvija značenje ‘izvrstan, vrhunski, odličan, očaravajući, sjajan’ itd. Međutim, u govoru je analizirani pridjev rjeđi nego njegovi sinonimi. Češće se čuje: *Baš si brutalan!*, *Ti si bolestan!* *Lud si!*, nego: *Baš si monstruožan!*, *Monstruožan si!*, dok je u sportskom leksiku ovaj enantiosem zastupljen u istoj, ako ne i u većoj mjeri od svojih sinonima. Prilog *monstruožan* dokumentiran je tek u dvama izvorima – ‘na monstruožan način, nečovječno, strahovito, strašno, užasno’ (VRHSJ) te ‘na način monstuma, na monstumski način, strahovito, užasno, grozno, nenaravno, neprirodno’ (HJP). U sportskom leksiku aktualizira značenje isto kao i pridjev.

Zadar je pod Tornjem odigrao monstruožno! (izvor: Sportske novosti, 7. srpnja 2015.)

Monstrum ponovno monstruožno: Naoya Inoue lakoćom obranio svoje titule (izvor: Fight Site, 14. prosinca 2021.)

Enantiosem ostvaruje svoje pozitivno značenje, oprečno svom glavnom značenju. U navedenim kontekstima prilog znači ‘odlično, izvrsno, fascinantno, izvanredno, sjajno...’, pa je i on sinonim s enantiosemima *bolesno*, *brutalno* i *ludo*, dok je s prilogom *brutalno* bliskoznačan i u doslovnom smislu. U svakodnevnoj se komunikaciji događa ista stvar kao i s pridjevom. Prilog se, naime, upotrebljava rjeđe nego u sportskom kontekstu i rjeđe od svojih sinonima. Npr. umjesto iskaza: *Bilo nam je monstruožno!*, reći će se: *Bilo nam je bolesno/brutalno/ludo!*

6.7.7. Neprocjenjiv – neprocjenjivo

ARJ navodi da je leksem *neprocjenjiv* isto što i *neprocjen* što znači ‘koji je bez cijene’, a RHJLZ i VRHSJ navode da je to onaj ‘koji nije procjenjiv, koji se ne može procijeniti’. AnićRHJ i HJP značenje ne navode eksplicitno, već leksem opisuju pomoću antonima *procjenjiv*. Preciznije, suprotno pridjevu *neprocjenjiv* jest ‘koji se može procijeniti’, dakle, *neprocjenjiv* je onaj ‘koji se ne može procijeniti’. S druge strane, poneki izvori navode drugo značenje koje je zapravo čista suprotnost prvome, a ono je pronađeno i u prikupljenom korpusu.

Mandžo postao neprocjenjiv, drugi mu se klanjaju: "Ključni igrač, ta osobina čini ga izuzetnim" (izvor: *Gol.hr*, 23. prosinca 2018.)

"Može nam pomoći na raznim pozicijama, ali on je ključ za naš balans u igri. Za nas je on neprocjenjiv", rekao je Valverde. (izvor: *Sportske novosti*, 22. siječnja 2018.)

Ma, cijelo to Svjetsko prvenstvo u Rusiji bilo je nešto što se može okarakterizirati kao neprocjenjivo. (izvor: *Sportske novosti*, 21. prosinca 2018.)

AnićRHJ i HJP bilježe značenje enantiosema koje se aktualizira upravo u ovim primjerima – ‘neizmjerljivo vrijedan, beskrajno vrijedan, dragocjen’. Na osnovi toga primjeri mogu glasiti: *Mandžo je dragocjen, zato mu se svi klanjaju., Za nas je on od velike važnosti jer je ključ naše igre., Svjetsko prvenstvo u Rusiji bilo je neizmjerljivo vrijedno i dragocjeno iskustvo.* Dakle, leksem prvotno označava toliko malu vrijednost koja se ne može procijeniti, dok sekundarno označava, kako i VRHSJ tvrdi, onoga ‘koji je toliko vrijedan i dragocjen da se ne može procijeniti’. Riječ je o neprocjenjivosti, ali sasvim suprotne vrste. Doduše, prvo značenje riječi vremenom je toliko izbljedito da je u ŠRHJ evidentirano samo njezino pozitivno značenje. Drugim riječima, u hrvatskom se jeziku sekundarno značenje leksema *neprocjenjiv* fokusira kao glavno. Njegov prilog *neprocjenjivo*, za razliku od ostalih istraženih enantioseminih priloga, ne razvija unutar sebe suprotnost semantičke strukture, već aktualizira neutralno značenje. Zapravo, leksem nije dokumentiran ni u jednom istraženom leksikografskom izvoru osim u VRHSJ-u – ‘na neprocjenjiv način’ – a i u istraženom sportskom leksiku nisu pronađene njegove potvrde. To ne znači da se leksem ne koristi, samo očito ne u tolikoj mjeri. Sportski novinari najčešće upotrebljavaju sintagmu *neprocjenjivo iskustvo* u kojoj je *neprocjenjivo* pridjev.

6.7.8. Paklen – pakleno

Leksem *paklen* u izvorima je opisan na negativan način, točnije kao onaj ‘koji je u paklu, zao, opak, zloban, bezbožan, jeziv i dijaboličan’. Svoju enantioseminu narav postiže u razgovornom i sportskom stilu.

Paklena atmosfera (izvor: *Gol.hr*, 17. prosinca 2021.)

Perez slaže pakleni napad! (izvor: *Index.hr*, 27. prosinca 2021.)

Pakleni nogometaš (izvor: *Sportske novosti*, 1. siječnja 2022.)

Paklena atmosfera u sportskom kontekstu ne označava atmosferu koja je kao u paklu, nepodnošljiva. U tome primjeru pridjev se odnosi na uzavrelu i euforičnu atmosferu koja se može opisati i pomoću drugog enantiosema kao *luda atmosfera*. *Pakleni napad* podrazumijeva

'snažan, čvrst i moćan napad', dok se *pakleni nogometaš* na sličan način odnosi na vrhunskog, moćnog i snažnog nogometaša. Naime, leksem razvija svoju semantičku strukturu u više pozitivnih smjerova i time postaje enantiosemena jedinica. Pridjev se u određenim kontekstima može zamijeniti enantiosemena *bolestan*, *brutalan* i *monstruozan*, ali u svakodnevnoj je komunikaciji uvelike rjeđi te se nikada neće čuti rečenica: *Baš si paklen!*. Prilog *pakleno* pronađen je u samo jednom primjeru gdje također razvija pozitivno značenje, inače nezabilježeno u izvorima.

Koliko god to bio impresivan rezultat te koliko god svi bili svjesni da je Cejudo pakleno dobar borac. (izvor: *Fight Site*, 20. veljače 2021.)

Druga polusezona bit će pakleno dobra. (izvor: *24sata*, 20. prosinca 2021.)

U tim je primjerima *pakleno*, kao i *bezobrazno*, *bolesno*, *brutalno*, u funkciji pojačivača iskaza. *Pakleno dobar borac/pakleno dobra polusezona* isto je što i *bezobrazno/bolesno/brutalno dobar borac/dobra polusezona*, odnosno leksem ostvaruje značenja 'zadivljujuće, iznimno, vrlo, izrazito, fascinantno' i sl. Doduše, isto kao i kod pridjeva, rečenica: *Bilo nam je pakleno!*, nema pozitivne konotacije kao rečenica: *Bilo nam je bolesno/brutalno!*. Prva rečenica nagovještava da nam je bilo pakleno/izrazito vruće, što budi negativne emocije. Prilog navode samo dva izvora u kojima je zabilježeno samo osnovno značenje negativnog karaktera: 'kao u paklu, užasno, žestoko, vrlo naporno' (AnićRHJ, HJP) te 'na paklen način' (VRHSJ).

6.7.9. Strašan – strašno

Enantiosema koji se konstantno pojavljuje u sportskim člancima jest pridjev *strašan*. Kao i kod pridjeva *lud*, oprečnost semantičke strukture naznačena je u ponekim izvorima. VRHSJ kao glavno značenje navodi 'strahovit', dok se u žargonu leksem ostvaruje kao 'koji se izdvaja od drugih, koji je poseban'. Osim VRHSJ-a, HJP piše da je *strašan* 'koji je užasan, grozan', a u žargonu onaj koji je 'sjajan, poseban, izuzetan'. Ostali izvori navode negativna značenja poput 'koji svojim izgledom ili djelovanjem zadaje strah, koji je kome strahotan, težak, koji je neobičan po svojim sposobnostima' (ARJ), 'koji je jako loš, zao, ružan' (RHJLZ) te 'koji izaziva strah, (pren) koji izaziva zgražanje i zaprepaštenost, grozan, jeziv, stravičan, užasan, strahovit' (ŠRHJ). Sportski novinari upotrebljavaju ga na sljedeće načine.

Strašan ružan (izvor: *Sportske novosti*, 15. prosinca 2021.)

Otišao je Jozić nakon Rosarija u Lisabon, postao trenerom Sportinga i na licu mjesta gledao kako na terenima nogometne akademije stasa strašan igrač, tada 13-godišnji Cristiano Ronaldo. (izvor: *Sportske novosti*, 9. prosinca 2021.)

Pogledajte strašnu momčad koja se može dovesti besplatno (izvor: Sportske novosti, 22. Studenoga 2021.)

Strašan niz (izvor: Sportske novosti, 7. prosinca 2021.)

Real i Modrić slave nakon strašnih poteza u Madridu (izvor: Sportske novosti, 18. prosinca 2021.)

Pogledajte strašnu golčinu Rakitića u derbiju, Ivan završio na ramenima presretnih navijača (izvor: Sportske novosti, 2. siječnja 2022.)

Francuzi objavili strašnu momčad za Hrvate: Tu je i Nikola Karabatić s 37 godina (izvor: Gol.hr, 17. prosinca 2021.)

Iz tih je primjera razvidno da enantioseme ostvaruje značenje koje je u izvorima označeno kao žargonsko. *Strašan rujan/igrač/niz* te *strašna momčad/golčina* predstavljaju sjajan rujan/niz, sjajnog igrača te izuzetnu momčad i golčinu. Time, također, razvija i sinonimni odnos s enantiosemina *bolestan, brutalan, lud, monstrozno* i *paklen*. U svakodnevnom razgovoru često se može čuti: *Strašan si!*, u smislu pohvale. Prilog *strašno* je, uz *ludo*, enantiosemeni prilog s najviše potvrda pozitivnog značenja. ARJ ne spominje leksem kao leksikografsku natuknicu, nego ga opisuje u sklopu pridjeva *strašan* navodeći samo pozitivno značenje kao glavno i jedino – ‘strašno je isto što neobično, izvanredno, vrlo’. Prilog je inače definiran kao ‘na strašan način, grozno, jezivo’ (RHJLZ), ‘gadno, grozno, jezivo, monstrozno, stravično, užasno’ (VRHSJ) i ‘tako da izaziva zgražanje i zaprepaštenost, grozno, jezivo, stravično, užasno, strahovito’ (ŠRHJ). Zanimljivo je kako ga definiraju AnićRHJ i HJP. U jednom značenju navode dva podznačenja, točnije ‘jako izraženo, u najvećoj mjeri a. uz negativno, nepoželjno i sl. svojstvo’ te ‘b. uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo’. Savršen primjer suprotnosti u jednom. S druge strane VRHSJ ne naglašava da je riječ o negativnom i pozitivnom svojstvu, nego samo navodi primjere uz koje se prilog u žargonu najčešće pojavljuje – ‘strašno lijep/dobar/glup/neuredan’. Kao i s pridjevom, sportski leksik obiluje ovim enantiosemom.

Ladić puca od zadovoljstva: Dokazali smo kvalitetu, strašno sam ponosan! (izvor: Sportske novosti, 13. listopada 2009.)

Guardiola strašno nahvalio Dinamo i hrvatske sportaše! (izvor: Sportklub, 30. rujna 2019.)

Bivši Dinamov Argentinac strašno voli hrvatsku ‘Mi smo ista ekipa kao i Vatreni, uvijek smo najbolji kad je najteže i kada prijeti potop’ (izvor: Sportske novosti, 13. listopada 2017.)

Hrvatska za četiri boda u drugom krugu: ‘Norvežani su strašno kvalitetni i borbeni’ (izvor: Sportske novosti, 20. siječnja 2012.)

Ti su konteksti primjer kako leksem u pojačivačkoj funkciji može stajati uz pozitivno svojstvo i na takav se način uglavnom manifestira u istraženim sportskim člancima. U tom pogledu sinonim je s enantiosemina *bolesno, brutalno, ludo, monstrozno* i *pakleno*, dok je s prilogom

monstruozan sinonim i prema doslovnom značenju. No, treba imati na umu da kada stoji samostalno, prilog ne razvija pozitivne konotacije. Primjerice: *Bilo nam je strašno!*, nije isto što i: *Bilo nam je brutalno/bolesno/ludo!*, nego se aktualizira ono negativno značenje.

6.7.10. Ubojit – ubojito

Prilog *ubojito* leksikografski izvori definiraju jednako – ‘na ubojit način, smrtonosno’ – jedino još VRHSJ spominje značenje ‘oštro, žestoko’. Sljedeći primjer pokazuje kako se leksem manifestira u sportskom leksiku.

Još jednu brzu akciju započeo je Mbappe, a majstorski i ubojito s distance pogodio Theo Hernandez u 90. minuti, u svojem drugom nastupu za Francusku. (izvor: Sportske novosti, 8. listopada 2021.)

Moglo bi se reći da prilog ostvaruje značenje spomenuto u VRHSJ-u – ‘žestoko zagrijavanje, oštro s distance’ – pa prema tome leksem ne bi bio enantiosem, već samo polisem. Međutim, leksem se može zamijeniti enantiosemima pozitivnog značenja *brutalno, monstruožno* ili *pakleno*, a da se pritom smisao ne promijeni. Na osnovu toga može se zaključiti da je *ubojito* vrsta djelomičnog enantiosema ili enantiosema u nastajanju. Njegov pridjev posjeduje iste konotacije.

Ubojito zagrijavanje za veliko otvaranje! (izvor: Sportske novosti, 3. kolovoza 2016.)

Leksem ishodišno znači ‘koji može ubiti’, a u prenesenom smislu znači ‘oštar, žestok, prodoran’ (HJP) te ‘koji teško pogađa svojom oštrinom’ (VRHSJ, ŠRHJ), dakle, ostvaruje se prvotno kao polisemni leksem. Isto kao i prilog, u pronađenom se primjeru može zamijeniti enantiosemima pozitivnog značenja *brutalan, monstruozan, paklen* i *strašan*. Primjerice, rečenica: *Bio je ubojit na terenu!*, znači da je bio oštar i žestok, ali u pozitivnom smislu jer se od igrača i očekuje takva sprema. Pomalo je kompleksno točno razlučiti radi li se samo o polisemiji ili je riječ o početnoj enantiosemiji upravo zbog dinamičnosti jezika i subjektivnosti govornika. Vjerojatno će se tijekom određenog vremenskog perioda moći uvidjeti hoće li leksem zaista do kraja razviti svoju oprečnu semantičku strukturu ili će ostati na granici polisemije i enantiosemije.

6.7.11. Užasan – užasno

Prilog *užasno* svoju enantiosemsku strukturu nije razvio samostalno, nego u funkciji pojačivača iskaza poput leksema *strašno*. Rečenica: *Bilo je užasno!*, ima izrazito negativan

smisao, a leksem značenje koje je i opisano u rječnicima: ‘na užasan način, strašno, strahovito’ (AnićRHJ, HJP), ‘na užasan način, grozno, jezivo, monstruozno, strahovito, strašno, stravično’ (RHJLZ) itd. Međutim, kao pojačivač iskaza aktualizira drugačije značenje.

Bilić na oprezu: Irce užasno respektiram! (izvor: *Sportske novosti*, 6. lipnja 2012.)

Ljubavna priča: Nespretni Đoković ispao je užasno smiješan i osvojio Jelenu! (izvor: *Sportske novosti*, 12. siječnja 2016.)

U takvim kontekstima prilog stoji kao sinonim za *vrlo, jako, iznimno, izrazito, zadržljivo* i sl. Također, može, uz pozitivna svojstva, stajati i ispred onih negativnih, npr. *užasno loš, užasno neposlušan, užasno zabrinut, užasno problematičan...* Na temelju osnovnog i sekundarnog značenja, očito je da je sinonim leksemu *strašno*, samo što u leksikografskim izvorima kontrarnost njegove semantičke strukture nije zabilježena kao kod njegova sinonima. S druge strane, pridjev *užasan* trenutno nije razvio nikakve pozitivne konotacije u kojoj se god leksičkoj okolini nalazio. *Užasan si!, Užasan pogodak!, Užasan napad!, Užasna atmosfera!* i sl., konteksti su u kojima određeni enantiosemi ostvaruju svoja suprotna značenja, no leksem *užasan* ostaje onaj ‘koji je pun užasa, strašan, strahovit’ (HJP), ‘koji izaziva veliku nelagodu i strah’ (ŠRHJ), ‘koji izaziva najveće zgražanje i zaprepaštenost’ (VRHSJ) itd. Nije propitan razlog zašto *užasno* razvija suprotnost unutar sebe, a njegov pridjev *užasan* ne. Jezik je isuviše fluidan i nepredvidljiv da bi se određene pojave mogle strogo ukalupiti.

6.8. Zaključno o enantiosemmiji pridjeva i priloga

Razmatranje o enantiosemmiji pridjeva i priloga provelo se usporedno kako bi se propitalo jesu li istim enantiosemmnim postupcima zahvaćeni i pridjevi i njihovi prilozi te obratno. Naime, vidljivo je da većinom pridjev postaje enantiosemmna jedinica ako i njegov prilog ostvaruje oprečnost unutar sebe i obrnuto. Dakako, prisutne su i iznimke u primjerima *gadan – gadno, neprocjenjiv – neprocjenjivo, ubojit – ubojito* te *užasan – užasno*. *Gadno, neprocjenjivo* i *užasan* ne razvijaju svoja suprotna značenja, dok su *gadan, ubojit* i *ubojito* u procesu djelomične enantiosemmije (enantiosemmičnosti). Prema istraživanju, najviše potvrda u sportskim člancima imaju enantiosemmi *brutalan, brutalno, lud, ludo, strašan* i *strašno*. Oni su također najčešći u razgovornom stilu i žargonu odakle i ulaze u sportski leksik. Većina se potvrda u određenim leksičkim okruženjima može međusobno zamijeniti, a da se pritom smisao iskaza ne promijeni. Takvi su pridjevi *bolestan, brutalan, lud, monstruozan, paklen* i *strašan* te prilozi *bolesno, brutalno, ludo, monstruozno, pakleno, strašno* i *užasno*. Prilozi *pakleno, strašno* i *užasno* svoju

enantiosemnu narav postižu samo u funkciji pojačivača iskaza (*pakleno dobar, strašno jak, užasno sretan*), dok leksemi *bolesno* i *brutalno* suprotno značenje ostvaruju i samostalno i kao pojačivači. Svi pojačivači mogu stajati uz pozitivna i negativna svojstva, a u rječnicima je to jedino istaknuto uz opis priloga *strašno*. Ostali leksemi kojima su u izvorima zabilježena suprotna značenja jesu *lud, ludo, neprocjenjiv* i *strašan*. Svi analizirani enantiosemi primjer su aktualizacije pozitivnog značenja koje je u određenim leksemima (*brutalan, brutalno, lud, ludo, neprocjenjiv*), negdje u većoj, negdje u manjoj mjeri, već zamijenilo ono glavno značenje.

7. Rječnik enantiosemnih značenja analiziranih leksema

Istražujući potencijal enantiosemnih značenja leksema iz prikupljenoga korpusa, razvidno je da suvremeni hrvatski jednojezični rječnici ta značenja nisu zabilježili uz natukničke opise. Na temelju potvrda iz prikupljenoga korpusa predlažu se enantiosemena značenja propitanih leksema vjerujući da će ih zabilježiti neki novi jednojezičnik.

NATUKNICA	Enantiosemeno značenje koje ne bilježe suvremeni hrvatski jednojezični rječnici
bezobrazan	koji je dominantan, hrabar, neustrašiv
bezobrazno	jako izraženo, u najvećoj mjeri uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo, iznimno, vrlo, izvanredno – sin. <i>bolesno, brutalno, strašno, užasno</i>
bolesnik	osoba koja je izvrsna u određenom području; osoba koja se izdvaja od drugih zbog nesvakidašnjih pozitivnih karakteristika
bolesno	jako izraženo, u najvećoj mjeri uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo, iznimno, vrlo, izvanredno – sin. <i>bezobrazno, brutalno, strašno, užasno</i> ; odlično, vrhunski, sjajno...
bolestan	koji se izdvaja od drugih, koji je poseban; fascinantan, impresivan, fenomenalan, sjajan, izvrstan – sin. <i>brutalan, monstuozan, paklen, strašan</i>
brutalan	koji se izdvaja od drugih, koji je poseban; vrhunski, briljantan, izvrstan, sjajan, izvanredan – sin. <i>bolestan, monstuozan, paklen, strašan</i>
brutalno	jako izraženo, u najvećoj mjeri uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo, iznimno, vrlo, izvanredno – sin. <i>bezobrazno, bolesno, strašno, užasno</i> ; sjajno, izvrsno, odlično...
čudovište	osoba koja zastrašuje protivnike svojim izvanrednim talentom i zadivljujućom tjelesnom formom – sin. <i>monstrum</i>
gad	opak i jak borac u pozitivnom smislu; frajer
gadan	koji je lukav, intrigantan, zanimljiv; koji je sposoban i opasan igrač (<i>Gadan na terenu</i>)
gorjeti	bridjeti od uzbuđenja (iz rječnika); truditi se, davati sve od sebe (<i>na terenu</i>); izgledati sjajno igrajući određeni sport
izgorjeti	doći do vrhunca uzbuđenja, euforije, veselja
lud	jako dobar, odličan, vrstan (iz rječnika)

ludilo	pozitivna pomama, vrsta veselja, euforije – sin. <i>ludnica</i>
ludnica	pozitivna pomama, vrsta veselja, euforije – sin. <i>ludilo</i>
ludo	vrlo privlačno, odlično, izvanredno (iz rječnika)
luđak	osoba koja je izvrsna u određenom području; osoba koja se izdvaja od drugih zbog nesvakidašnjih pozitivnih karakteristika
mamlaz	osoba s osobinama na koje se gleda sa simpatijom (iz rječnika)
marširati	podčinjavati, pokoravati, gaziti protivnika
monstrum	osoba koja zastrašuje protivnike svojim izvanrednim talentom i zadivljujućom tjelesnom formom – sin. <i>čudovište</i>
monstruozan	koji je sjajan, izuzetan, vrstan, impresivan i sl. – sin. <i>bolestan, brutalan, lud</i>
monstruožno	fascinantno, sjajno, izvrsno, izvanredno i sl. – sin. <i>bolesno, brutalno, ludo</i>
neprocjenjiv	neizmjerljivo vrijedan, beskrajno vrijedan, dragocjen (iz rječnika)
paklen	koji se izdvaja od drugih, koji je poseban – sin. <i>bolestan, brutalan, monstruozan, strašan</i>
pakleno	jako izraženo, u najvećoj mjeri uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo, iznimno, vrlo, izvanredno – sin. <i>bezobrazno, bolesno, brutalno, strašno</i>
počastiti	pogrdama izvrijeđati koga; iskazati nepoštovanje prema kome
poginuti	nesebično se žrtvovati za koga ili što (iz rječnika)
rasturati	oduševljavati, izvrsno obavljati određeni posao – sin. <i>razvaljivati</i>
rasturiti	oduševiti; nadmoćno pobijediti u kakvoj igri ili borbi (iz rječnika); očarati, impresionirati – sin. <i>razvaliti</i>
razvaliti	oduševiti, očarati, impresionirati; nadmoćno pobijediti u kakvoj igri ili borbi – sin. <i>rasturiti</i>
razvaljivati	oduševljavati, izvrsno obavljati određeni posao – sin. <i>rasturati</i>
strašan	sjajan, poseban, izuzetan; koji se izdvaja od drugih, koji je poseban (iz rječnika)
strašno	jako izraženo, u najvećoj mjeri uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo; izvanredno, vrlo (iz rječnika)
strava	koji je odličan, izvrstan, sjajan i sl.; <i>razg.</i> super, ekstra, cool, ultra
ubijati	ostvarivati odlične rezultate, vrhunski obavljati određeni posao, oduševljavati – sin. <i>rasturati, razvaljivati</i> ; ~ se – truditi se, davati sve od sebe, žrtvovati se

ubiti	oduševiti, ostvariti odličan rezultat, vrhunski odraditi štogod – sin. <i>rasturiti, razvaliti</i> ; ~ <i>se</i> – potruditi se, dati sve od sebe, žrtvovati se
ubojica ('killer')	čovjek koji se dobro, hrabro bori, borac, ratnik (iz rječnika); ratnik na terenu, hrabar, odvažan, požrtvovan i efikasan igrač
ubojit	sin. <i>bolestan, brutalan, monstrozno, paklen, strašan</i> (djelomična enantioseemija)
ubojito	sin. <i>brutalno, monstrozno, pakleno</i> (djelomična enantioseemija)
užasno	jako izraženo, u najvećoj mjeri uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo; vrlo, jako, iznimno, izrazito i sl. – sin. <i>bolesno, brutalno, monstrozno, pakleno, strašno</i>
vrag	osoba koja izaziva pozitivno čuđenje zbog svojih postupaka, osobina i sl. (<i>Vraže jedan!</i>); igrač koji je donio pobjedu svome timu
zapaliti	izazvati jak osjećaj, oduševiti; pobuditi jaku želju, zanimanje, jak poticaj za što, uzbuditi (iz rječnika)
zvijer	osoba izvanrednih sposobnosti u određenom području (<i>vrhunski sportaš</i>) – sin. <i>životinja</i>
životinja	osoba izvanrednih sposobnosti u određenom području (<i>vrhunski sportaš</i>) – sin. <i>zvijer</i>

8. Zaključak

Istražujući enantiosemitu u sportskome leksiku hrvatskoga jezika pronađen je veći broj enantioseminih jedinica od očekivanog. Naime, pronađeno je ukupno četrdeset četiri enantiosema, od kojih je trinaest imenica, dvanaest glagola, deset pridjeva i devet priloga. Izvor s najviše enantioseminih potkrjepa svakako su *Sportske novosti*, a članci o nogometu čine izuzetno plodan i nepresušan izvor zanimljivih primjera. Svi analizirani enantiosemi temelje svoja suprotna značenja na opreci pozitivno ~ negativno, a osim dviju iznimaka, svaki leksem aktualizira svoje pozitivno umjesto negativnoga značenja. Zbog svoje bogato razvijene semantičke strukture najzahtjevnijima su se u analizi pokazali glagoli. Većina je glagola polisemna pa pojedini glagoli razvijaju čak nekoliko pozitivnih značenja (npr. *gorjeti*, *zapaliti*), dok se kod određenih glagola ta značenja počinju izražavati kao glavna. Najčešće korišteni enantiosemini glagoli jesu *gorjeti*, *rasturati* i *rasturiti*. Ovisno o situacijskome kontekstu, glagoli *razvaliti*, *razvaljivati*, *rasturati* i *rasturiti* mogu izazivati pozitivne i negativne konotacije, dok zajedno s njima glagoli *gorjeti*, *ubijati* i *ubiti* u određenim kontekstima razvijaju sinonimna značenja. S druge strane, većina enantioseminih imenica iz prikupljenoga korpusa također postaju sinonimi – *ludilo* i *ludnica* te *luđak*, *čudovište*, *monstrum*, *zvijer* i *životinja*. Zasebnu pozornost valja obratiti vokativima enantiosema koji se odnose na osobe. *Gad*, *luđak*, *mamlaz*, *vrag*, *zvijer* i *životinja* u vokativu razvijaju pozitivna značenja, dok *čudovište*, *monstrum* i *ubojica* ostaju pri svojim polaznim značenjima. U pridjeva i priloga najčešći su enantiosemi *brutalan*, *brutalno*, *lud*, *ludo*, *strašan* i *strašno*. Važno je naglasiti da prilozi *bolesno*, *brutalno*, *pakleno*, *strašno* i *užasno* svoja oprečna značenja ostvaruju u funkciji pojačivača iskaza, iako *bolesno* i *brutalno* samostalno imaju tu mogućnost. Također, uočeni su i leksemi koji su tek djelomično zahvaćeni proučavanim fenomenom (*gadan*, *ubojiti*, *ubojito*), ali i oni koji još ne ostvaruju suprotnost semantičke strukture (*gadno*, *neprocjenjivo*, *užasan*) kao njihovi pridjevi, tj. prilozi.

Može li se na osnovi ovoga istraživanja odrediti funkcija enantiosema u sportskom leksiku? Iz prikupljenoga se korpusa daje zaključiti da se enantiosemi često pojavljuju u naslovu članka, što je razumljivo jer je zadaća naslova privući čitateljevu pozornost. Prema tome, enantiosemi služe za postizanje efektivnosti teksta, odnosno vijesti koju novinar prenosi. Ovim istraživanjem opovrgava se Šercelova teorija o raspadu enantiosemitije tijekom jezične evolucije te Novikova teorija o enantiosemitiji kao nedostatku u jeziku koja bi vremenom trebala izumrijeti. Imajući na umu čak četrdeset četiri potvrde enantioseminih leksema u prikupljenome korpusu, može se zaključiti da je enantiosemitija itekako produktivna u suvremenom hrvatskom

jeziku. Vjerojatno bi broj enantiosema bio i veći kada bi se detaljnije istražili i ostali sportovi. Međutim, od pronađenih četrdeset četiri enantiosema, samo njih jedanaest (*gorjeti, lud, ludo, mamlaz, neprocjenjiv, poginuti, rasturiti, strašan, strašno, ubojica* i *zapaliti*) ima evidentirano svoje suprotno značenje u nekom od leksikografskih izvora, koje se aktualizira u analiziranom kontekstu. Prema spoznajama do kojih se došlo proučavanjem enantioseme kao univerzalne i sustavne jezične pojave te enantioseme u sportskom leksiku, razvidno je da se enantiosema ne može poistovjetiti ni s polisemijom, ni s antonimijom, ni s homonimijom. Ona je zasebna jezična pojava kojoj bi se kao takvoj trebalo i pristupiti kako bi se mogla što preciznije istražiti.

9. Bibliografija

9.1. Izvori

A1 nogometni podcast #54 - Joško Gvardiol – Podcast Inkubator <https://www.youtube.com/watch?v=NXyH5hQxbUE> [pristup 21. siječnja 2022.]

Birtić i sur. 2012. (2013.) *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. <http://rjecnik.hr/> [pristup 10. siječnja 2022.]

Fight Site <https://fightsite.hr/fightsite/> [pristup 19. prosinca 2021.]

Gol.hr <https://gol.dnevnik.hr/> [pristup 16. prosinca 2021.]

HJP: *Hrvatski jezični portal* <https://hjp.znanje.hr/> [pristup 10. siječnja 2022.]

Index.hr <https://www.index.hr/sport> [pristup 16. prosinca 2021.]

Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. 1880 – 1976. Zagreb: JAZU <https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=196759> [pristup 10. siječnja 2022.]

Sportske novosti <https://sportske.jutarnji.hr/sn/> [pristup 15. prosinca 2021.]

Sportklub <https://sportklub.hr/> [pristup 16. prosinca 2021.]

24sata <https://www.24sata.hr/> [pristup 29. prosinca 2021.]

9.2. Citirana literatura

Александровна, Таёкина Елена. 2015. Енантиотсемия в изучении русского языка как иностранного, Пятигорск : Высшая школа словесности, европейских и восточных языков.

Авдеева, Марина Дмитриевна; **Ярославцева, Елена Федоровна; Гараева, Марина Викторовна. 2019. Лексическая енантиотсемия как языковой аспект категории контрастности (на материале германских и славянских языковых групп), Филологические науки. Вопросы теории и практики (входит в перечень ВАК), 12, 8, 226–232.**

Belova, Ekaterina i sur. 2019. Enantiosemy in English Language Teaching, u: SCTCMG 2019 - Social and Cultural Transformations in the Context of Modern Globalism, 340–354.

Davison, Gerald C.; Neale, John M. 1999. *Psihologija abnormalnog doživljavanja i ponašanja* [prev. Lidija Arambašić i sur.]. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Dragičević, Rajna. 2007. *Leksikologija srpskog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike, 270–271.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2009. *Jezik medija - publicistički funkcionalni stil*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada: 9–11.

Miturska-Bojanowska, Jolanta. 2020. Enantiosemya leksema *дружумъ* i *дружба*, *Studia Wschodniosłowiańskie*, 20, 255–264.

Petrović, Bernardina. 2022. Jedno, a suprotno: enantiosemya u hrvatskome jeziku, u: *Binarnosti i suprotnosti u hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi* : Zbornik radova 49. seminara Zagrebačke slavističke škole [ur. Zrinka Jelaska i sur.], Zagreb : Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (u tisku).

Šarić, Ljiljana. 2007. *Antonimija u hrvatskome jeziku: Semantički, tvorbeni i sintaktički opis*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada: 118 – 121.

Tkalec, Gordana. 2014. *Stilske osobitosti medijskoga jezika. Medijski govor, pismo i vizualni jezik*. Koprivnica: Sveučilište Sjever: 43 – 58.

Vukelić, Tatjana. 2004. *Mitologija: mitovi, legende i vjerovanja*. Rijeka: Dušević & Kršovnik: 127 – 129, 201, 321.

Zmajčić, Bartol. 1971. *Heraldika. Sfragistika. Genealogija*. Zagreb: Školska knjiga: 35 – 36.

9.3. Leksikografski izvori

AnićRHJ: Anić, Vladimir. ¹1991. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.

ŠRHJ: Birtić i sur. 2012. (2013.) *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

RHJLZ: *Rječnik hrvatskoga jezika*. 1999. Zagreb: Leksikografski zavod “Miroslav Krleža”: Školska knjiga.

ARJ: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. 1880 – 1976. Zagreb: JAZU

VRHSJ: *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. 2015. Zagreb: Školska knjiga.

Sažetak

Enantiosemlja u sportskom leksiku hrvatskoga jezika

Jezični fenomen koji se manifestira kao suprotnost značenja unutar jedne riječi naziva se enantiosemlja. Termin prvi upotrebljava filolog Vikentij Ivanovič Šercl krajem 19. stoljeća, koji je, uz Carla Abela, prvi proučavatelj enantiosemlje kao znanstvene pojave. Fenomen do danas nije formaliziran. Vode se polemike oko toga je li rezultat polisemije, homonimije ili antonimije. Enantiosemljom se najviše bave ruski autori, dok je u Hrvatskoj, ali i u ostalim državama, broj istraživanja znatno manji. Od ruskih jezikoslovaca najiscrpnije ju opisuje Aleksandrovna koja navodi tri glavne klasifikacije fenomena: prema pripadnosti razina, prema vrsti suprotnih semova i prema stilu. Izvori enantiosemlje leže u dijalektu, žargonu, slengu. Istraživanje je, međutim, pokazalo da je pojava veoma prisutna i u novinarskom stilu, točnije sportskom leksiku, koji stoji kao spona između razgovornog stila i standarda. Analiziranjem sportskog leksika prikupljeni su enantiosemi različitih vrsta riječi - imenice, glagoli, pridjevi i prilozi. Većina enantiosemskih jedinica pronađena je u naslovima sportskih članaka što doprinosi efektности samog teksta. Ispitani enantiosemi suprotnost svoje semantičke strukture temelje na opreci dobro ~ loše. Skoro u svakom slučaju leksemi ostvaruju pozitivno značenje koje je kontradiktorno jednom njegovom negativnom značenju. Rad prikazuje manifestaciju tih značenja u hrvatskim jednojezičnim rječnicima te se iznose opisi značenja, koja su aktualizirana u prikupljenom korpusu, a nisu dokumentirana u leksikografskim izvorima. Ustanovilo se da je enantiosemlja češća nego što se misli te da je još daleko od predviđenog izumiranja.

Ključne riječi: enantiosemlja, enantiosem, leksem, suprotnost, negativno značenje, pozitivno značenje, sportski leksik

Summary

Enantiosemy in the sports lexicon of the Croatian language

A linguistic phenomenon that manifests as the opposite of meaning within a single word is called enantiosemy. The term was first used by the philologist Vikentij Ivanovič Šercl at the end of the 19th century, who, along with Carl Abel, was the first to study enantiosemy as a scientific phenomenon. Until the present date, the phenomenon has yet not been formalized. There is controversy over whether it is the result of polysemy, homonymy or antonymy. Enantiosemy is mostly examined by the Russian authors, while in Croatia and other countries, the number of studies is much smaller. Between the Russian linguists, Alexandrovna describes it most exhaustively, citing three main classifications of phenomena: according to the affiliation of levels, according to the type of opposite sems, and according to style. The sources of enantiosemy lie in dialect, jargon, slang. However, the research showed that the phenomenon is also very present in the journalistic style, more precisely in the sports vocabulary, which stands as a link between the conversational style and the standard. By analyzing the sports vocabulary, enantiosemy of different types of words was collected - nouns, verbs, adjectives and adverbs. Most enantiosemy units are found in the titles of sports articles which contributes to the effectiveness of the text itself. The examined enantiosemy of the opposite of their semantic structure are based on the opposition good ~ bad. In almost every case, lexemes achieve a positive meaning that contradicts one of its negative meanings. The thesis presents the manifestation of these meanings in Croatian monolingual dictionaries and presents descriptions of meanings, which are updated in the collected corpus and not documented in lexicographic sources. Enantiosemy has been found to be more common than previously thought about and is still far from predicted extinction.

Keywords: enantiosemy, enantiosem, lexeme, opposite, negative meaning, positive meaning, sports vocabulary

Prilozi

Tablica 1.: **KORPUS**

NOGOMET		
RIJEČ	KONTEKST	IZVOR
'killer' (ubojica)	<i>Xaviju treba pravi 'killer', Depay je prvi strijelac, ne isporučuje dovoljno redovno.</i>	Sportske novosti, 1. siječnja 2022.
bezobrazan	<i>Modrić je od nevidljivog postao bezobrazni vođa i Real je postao prvak</i>	Index.hr, 17. srpnja 2020.
bezobrazno	<i>Englezi su dobri. Baš su bezobrazno dobri</i> <i>Ubio je svoju nevidljivu, bezdušnu verziju koju smo gledali godinu dana i postao zapovjednik koji momčad vodi i u njoj gradi autoritet bezobrazno dobrim igrama.</i>	Sportske novosti, 11. lipnja 2021. Index.hr, 17. srpnja 2020.
bolesno	<i>Nego, moram vam kazati da je stadion Krasnodara, da tako kažem, bolesno prekrasan.</i>	Sportske novosti, 19. prosinca 2020.
bolestan	<i>Par ludih podataka o bolesnoj tekmi Redsa i Gunnersa!</i> <i>Jedan od najvećih ikada se naklonio Hrvatima! 'To je bolesno, to nitko nije napravio, godina za povijest'</i>	Sportklub, 30. lipnja 2019. Sportske novosti, 5. prosinca 2021.
brutalan	<i>Luda utakmica u Kranjčevićevoj: Lokomotiva šokirala Hajduk, Splitsani postigli dva brutalna gola (naslov)</i> <i>Nego, moram vam kazati da je stadion krasnodara, da tako kažem, bolesno prekrasan. Brutalan.</i> <i>VIDEO Brutalan gol McNeila za pobjedu Burnleyja na Goodisonu</i> <i>Brutalno Haalandovo rušenje rekorda priča je dana</i>	Gol.hr, 11. prosinca.2021. Sportske novosti, 19. prosinca 2020. Sportklub, 13. ožujka 2021. Sportklub, 9. ožujka 2021.
brutalno	<i>Trener Hajduka brutalno iskren nakon šokantnog remija: "Trebamo se pogledati u ogledalo..."</i>	Gol.hr, 11. prosinca 2021.
čudovište	<i>Kovačić je oduševio novinare: 'Tuchel je stvorio čudovište!'</i> <i>Kovačić u potpunoj slobodi Frankieballa je čudovište</i>	Sportklub, 23. listopada 2021. Sportklub, 1. kolovoza 2019.

	<i>Virgil je čudovište, ali ovom znalcu bolji je – Ramos!</i>	Sportklub, 13. ožujka 2019.
	<i>”Ne mogu zamisliti da je postojao netko bolji od njega. Pele, Maradona, Platini? Svi su bili veliki. Messi? Čudovište”, napisao je Marseca.</i>	Sportske novosti, 8. ožujka 2012.
	<i>Zidane je od Modrića napravio čudovište: Preporodio se Luka</i>	Gol.hr, 23. siječnja 2016.
gorjeti	<i>Zlatko Dalić je opisao: - Ulazimo u svlačionicu, svi redom uzimaju mobitele i otvaraju videa: Hrvatska gori!... Svi su poletjeli, ja izlazim, distanciram se.</i>	Sportske novosti, 17. prosinca 2021.
	<i>Ludnica u Osijeku, Gradski vrt gori: Lovrić u totalnom šoku, Bjelica oduševljen dočekom</i>	Gol.hr, 15. veljače 2022.
izgorjeti	<i>Messi je sve: Kralj lavova, legenda, ma Isus Krist – Internet je izgorio u slavljenju najvećeg svih vremena: Pogledajte fotografije za povijest</i>	Sportske novosti, 24. travnja 2017.
lud	<i>Nevjerojatne stvari događaju se ove jeseni. Kakav će to biti ljudi završni vikend...</i>	Sportske novosti, 16. prosinca 2021.
	<i>Morate biti ljudi poput njega da biste igrali u toj dobi.</i>	Sportske novosti, 8. prosinca 2021.
	<i>Luda utakmica u Kranjčevićevoj: Lokomotiva šokirala Hajduk, Splitsani postigli dva brutalna gola</i>	Gol.hr, 11. prosinca 2021.
	<i>Ludo slavlje: Igrači Slavena bučno proslavili pobjedu nad Lokomotivom, Zekić bjesnio na sudačke odluke</i>	Gol.hr, 17. prosinca 2021.
	<i>”Rakitić je protiv Atletica zabio lud gol”, stoji u podnaslovu prije dijela teksta u kojem su novinari Marce odlučili nahvaliti hrvatskog veznjaka pa slijedi (...)</i>	Gol.hr, 19. prosinca 2021.
ludilo	<i>Ludilo u Splitu</i>	Sportske novosti, 16. prosinca 2021.
	<i>Ludilo na Drosini: Riječani do pobjede u dvoboju s 9 golova!</i>	Sportklub, 2. listopada 2021.
	<i>Ludilo u Istanbulu! Turska – Hrvatska 3 : 3!</i>	Sportklub, 11. studenoga 2020.
ludnica	<i>Totalna ludnica na Baldekinu.</i>	Index.hr, 18. prosinca 2021.
	<i>Livaja dobio mural u mjestu u kojem je odrastao, pogledajte ludnicu u trenutku kada je stigao</i>	Gol.hr, 20. veljače 2022.
	<i>Ludnica na Camp Nouu, Xavi dobio ovacije i poručio: ‘Stiže nova velika generacija Barcelone’</i>	Gol.hr, 8. studenoga 2021.

ludo	<i>Znaju Vatrene dobro zašto su se tako ludo radovali – Hrvatski put na svjetsko prvenstvo je sada jasan: Bit ćemo najmanje drugi...</i> <i>Već smo zaboravili kako se ludo slavi u Varaždinu</i>	Sportske novosti, 25. ožujka 2017. Sportske novosti, 17. srpnja 2019.
luđak	<i>Kakvi “luđaci” - Još jedan dokaz da je nogometni svijet zaluđen Vatrenima: Nazvali sina Luka Modrić, ali ima još luđih primjera</i> <i>Euforija u Šibeniku: Funcuti priredili ludi doček, ‘Zeko je luđak’</i> <i>Čop je takav. Moj prijatelj i veliki luđak. Pozitivac.</i> <i>Ivi je jednostavno luđak, ali u pozitivnom smislu.</i>	Gol.hr, 18. srpnja 2018. Sportske novosti, 8. travnja 2010. Sportske novosti, 11. studenoga 2013. Sportske novosti 20. svibnja 2010.
mamlaz	<i>Mamlaze jedan! Nevjerojatan si!</i>	A1 nogometni podcast #54 - Joško Gvardiol – Podcast Inkubator
marširat	<i>U drugom dijelu Vatrene su krenuli marširati i gaziti, i prije Perišićeva gola za 1:1 vidjelo se da se igra druga utakmica, da ih imaju.</i>	Sportske novosti, 11. srpnja 202.
monstrum	<i>U utorak je riješio utakmicu 2.kola Lige prvaka protiv Sportinga u Lisabonu. “Matić je monstrum!”</i> <i>Ne prestaje oduševljavati nogometni svijet: Ovo dovoljno govori kakav je Cristiano Ronaldo monstrum</i>	Sportklub , 1. listopada 2014. Gol.hr, 6. lipnja 2019.
monstruozan	<i>Ovaj je Slovenac monstruočan! Brz kao Mbappe, zabija poput Haalanda, a mnogi ih nazivaju blizancima</i> <i>Obrambeni igrač Liverpoola odigrao je monstruočnu utakmicu.</i>	Sportske novosti, 11. lipnja 2021. Sportske novosti, 19. svibnja 2019.
neprocjenjiv	<i>Mandžo postao neprocjenjiv, drugi mu se klanjaju: “Ključni igrač, ta osobina čini ga izuzetnim”</i> <i>“Može nam pomoći na raznim pozicijama, ali on je ključ za naš balans u igri. Za nas je on neprocjenjiv”, rekao je Valverde.</i> <i>Ma, cijelo to Svjetsko prvenstvo u Rusiji bilo je nešto što se može okarakterizirati kao neprocjenjivo.</i>	Gol.hr, 23. prosinca 2018. Sportske novosti, 22. siječnja 2018. Sportske novosti, 21. prosinca 2018.
paklen	<i>Paklena atmosfera</i>	Gol.hr, 17. prosinca 2021.

	<i>Perez slaže pakleni napad</i>	Index.hr, 27. prosinca 2021.
	<i>Pakleni nogometaš</i>	Sportske novosti, 1. siječnja 2022.
	<i>AS: Olmo kao 'glazura' paklenog projekta</i>	Sportklub, 21. kolovoza 2019.
pakleno	<i>Druga polusezona bit će pakleno dobra.</i>	24sata, 20. prosinca 2021.
počastiti	<i>Rooney počastio Portugalca: 'Pepe, kakav si ti to idiot! Šokiraš ljude svojim potezima'</i>	Sportske novosti, 19. siječnja 2012.
poginuti	<i>Zbog njega i takvih igrača danas ćemo poginuti na travnjaku.</i>	Gol.hr, 18. srpnja 2021.
rasturati	<i>Xavi rastura kao trener: Osvojio sedmi trofej u dvije godine</i>	Sportklub, 22. listopada 2021.
	<i>Otišao iz Hajduka besplatno, a sada rastura</i>	Sportklub, 25. listopada 2019.
	<i>Hrvatski napadač rastura u inozemstvu - Nekoć velika nada hrvatskog nogometa hat-trickom osigurala šesnaestinu finala kupa</i>	Sportske novosti, 27. rujna 2018.
	<i>Video: Bivši napadač Dinama rastura! Mario Gavranović zabio fantastičan gol treću utakmicu zaredom</i>	Sportske novosti, 2. ožujka 2022.
	<i>Ocjene: Majer igrač utakmice, njemu uz bok još trojica, opet oduševio dečko koji rastura sve protivnike</i>	Sportske novosti, 2. prosinca 2020.
rasturiti	<i>L'Equipe o Majeru: Briljantni Hrvat je sam rasturio Lyon</i>	Index.hr, 8. studenoga 2021.
	<i>Mnogi su se osramotili na predstavljanju, ali Adama Traore je rasturio i o ovome se priča</i>	Gol.hr, 3. veljače 2022.
razvaliti	<i>Mihael Mikić: 'Bišćan bi razvalio na ovim pripremama! UEFA? Katastrofa je što su nam napravili</i>	Sportske novosti, 21. lipnja 2021.
	<i>Real razvalio Barcelonu za finale Eurolige</i>	Sportklub, 16. svibnja 2014.
razvaljivati	<i>Video: Messijev sin razvaljuje za Barcelonu, zabio dva gola i dok je tata Leo ponižen od Reala, Mlađahni Thiago sve je oduševio!</i>	Sportske novosti, 4. ožujka 2020.
strašan	<i>Strašan rujan</i>	Sportske novosti, 15. prosinca 2021.
	<i>Otišao je Jozić nakon Rosarija u Lisabon, postao trenerom Sportinga i na licu mjesta gledao kako na terenima nogometne akademije stasa strašan igrač, tada 13-godišnji Cristiano Ronaldo.</i>	Sportske novosti, 10. prosinca 2021.

	<p><i>Pogledajte strašnu momčad koja se može dovesti besplatno</i></p> <p><i>Strašan niz</i></p> <p><i>Real i Modrić slave nakon strašnih poteza u Madridu</i></p> <p><i>Pogledajte strašnu golčinu Rakitića u derbiju, Ivan završio na ramenima presretnih navijača</i></p>	<p>Sportske novosti, 22. studenoga 2021.</p> <p>Sportske novosti, 7. prosinca 2021.</p> <p>Sportske novosti, 18. prosinca 2021.</p> <p>Sportske novosti, 2. siječnja 2022.</p>
strašno	<p><i>Ladić puca od zadovoljstva: Dokazali smo kvalitetu, strašno sam ponosan!</i></p> <p><i>Guardiola strašno nahvalio Dinamo i hrvatske sportaše!</i></p> <p><i>Bivši Dinamov Argentinac strašno voli hrvatsku 'Mi smo ista ekipa kao i Vatreni, uvijek smo najbolji kad je najteže i kada prijeti potop'</i></p>	<p>Sportske novosti, 13. listopada 2009.</p> <p>Sportklub, 30. rujna 2019.</p> <p>Sportske novosti, 13. listopada 2017.</p>
strava	<p><i>Slavni Milan Rapaić samo za SN 'Imamo strava vezni red, ali iskreno rečeno obrana je...'</i></p>	<p>Sportske novosti, 25. svibnja 2016</p>
ubiti	<p><i>Vodio ih je do pobjede, nove velike, ali u bitno izmijenjenom izdanju. Ubio je onim pogotkom u prvom dijelu od zemlje pod gredu Steinara Egea.</i></p>	<p>Sportske novosti, 20. siječnja 2010.</p>
ubijati	<p><i>Video: Požrtvovni hrvatski lav 'ubija' se za momčad. Evo kako je naš reprezentativac bravuroznim paradama zaštitio Buffona</i></p>	<p>Sportske novosti, 4. prosinca 2016.</p>
ubojito	<p><i>Ubojito zagrijavanje za veliko otvaranje!</i></p> <p><i>Još jednu brzu akciju započeo je Mbappe, a majstorski i ubojito s distance pogodio Theo Hernandez u 90. minuti, u svojem drugom nastupu za Francusku.</i></p>	<p>Sportske novosti, 3. kolovoza 2016.</p> <p>Sportske novosti, 8. listopada 2021.</p>
užasno	<p><i>Bilić na oprezu: Irce užasno respektiram!</i></p> <p><i>Ljubavna priča: Nespretni Đoković ispao je užasno smiješan i osvojio Jelenu!</i></p>	<p>Sportske novosti, 6. lipnja 2012.</p> <p>Sportske novosti, 12. siječnja 2016.</p>
vrag	<p><i>Rebić je Milanov vrag za rušenje Stare dame</i></p>	<p>Sportklub, 3. lipnja 2020.</p>
zapaliti	<p><i>Noć za pamćenje: "Zadarska dica" zapalila Forum! (naslov)</i></p> <p><i>Kovačićev briljantni volej oživio je i zapalio pali Chelsea.</i></p> <p><i>Jurgen Klopp se 'zapalio' za Kovačića, ali Inter je odbio Borussijinu ponudu</i></p>	<p>Gol.hr, 17. srpnja 2018.</p> <p>Index.hr, 3. siječnja 2022.</p> <p>Sportske novosti, 29. siječnja 2014.</p>
zvijer	<p><i>On je zvijer i takvog igrača Real treba imati.</i></p>	<p>Sportske novosti, 16. prosinca 2021.</p>

	<i>Čak i dok sam s klupe gledao utakmicu komentirao sam suigračima kako je Jarrod zvijer.</i>	Sportske novosti, 29. prosinca 2021.
životinja	<i>Moment koji je zadivio nogometni svijet, čak mu se i Ibra naklonio: 'Bio je životinja. Nitko mu nije mogao ništa'</i>	Gol.hr, 19. travnja 2020.
	<i>Marca, najčitaniji list u Španjolskoj, odmah nakon Vlahovićevog gola objavila je tekst o njemu naslovljen "Vlahović je životinja!"</i>	Index.hr, 22. veljače 2022.

KOŠARKA

RIJEČ	KONTEKST	IZVOR
bolesnik	<i>Curry je svojim briljantnim izdanjem zaradio pohvale i ostalih NBA kolega. LeBron James je natvitaio kako je Curry bolesnik, dok je Damian Lillard usred utakmice tvitnuo kako Curry ide po 75 poena.</i>	Sportske novosti, 23. listopada 2021.
bolesno	<i>NBA: Zubac sjajan, Dončić ponovno bolesno dobar</i> <i>Toga ima samo kod nas: On je bolesno popularna faca, ali ne i u Hrvatskoj!</i>	Sportklub, 19. studenoga 2019. Sportske novosti, 28. veljače 2018.
brutalno	<i>Novo brutalno zakucavanje Hezonje!</i>	Sportklub, 9.12.2021.
gadan	<i>Skupio je reprezentaciju kakvu je želio, a za zagrijavanje je Brazil pokazao koliko je gadan demoliravši Urugvaj sa 100:53.</i>	Sportske novosti, 10. kolovoza 2019.
lud	<i>Nakon što je u noći s petka na subotu pogodio ludu tricju uz zvuk sirene za pobjedu nad Indiana Pacersima...</i>	Index.hr, 2. siječnja.2022.
luđak	<i>Nećeš proći! Pogledajte kakvu je monstruoznu blokadu 'Grčki luđak' zadao Hrvatima na NBA-parketima</i>	Sportske novosti, 1. ožujka 2021.
monstruoan	<i>Pogledajte novo monstruozno zakucavanje Hezonje! Slomio protivnike, a umalo i obruč</i> <i>Nećeš proći! Pogledajte kakvu je monstruoznu blokadu 'Grčki luđak' zadao Hrvatima na NBA-parketima</i>	Sportske novosti, 7. srpnja 2015. Sportske novosti, 1. ožujka 2021.
monstruozno	<i>Zadar je pod Tornjem odigrao monstruozno!</i>	Sportske novosti, 11. prosinca 2020.
rasturiti	<i>Kruno Simon rasturio Španjolce uz jedan jedini promašaj</i>	Sportklub, 7. veljače 2019. Sportske novosti, 22. ožujka 2021.

	<i>Dončić rasturio, Šarić skroman u pobjedi nad Lakersima, Paul triple-doubleom stigao do 10000 asistencija</i>	Sportske novosti, 22. srpnja 2015.
	<i>Rasturio u ljetnoj ligi, Hezonja dominira u top 10 akcija, na samom je vrhu!</i>	
razvaliti	<i>Bogdanović igrač utakmice s 20 koševa! U posljednjoj pripremnoj utakmici Hrvat razvalio tricama</i>	Sportske novosti, 18. prosinca 2020.
razvaljivati	<i>Luka razvaljuje - Dončić zabio 41 poen i pridružio se velikom Jordanu</i>	Sportske novosti, 25. studenoga 2019.
zvijer	<i>Kakva partija grčke zvijeri! Srušio je nevjerojatan rekord i zadivio svijet: "Ovo je veliki trenutak"</i>	Sportske novosti, 11. prosinca 2021.

RUKOMET

RIJEČ	KONTEKST	IZVOR
strašan	<i>Francuzi objavili strašnu momčad za Hrvate: Tu je i Nikola Karabatić s 37 godina</i>	Gol.hr, 17. prosinca 2021.
strašno	<i>Hrvatska za četiri boda u drugom krugu: 'Norvežani su strašno kvalitetni i borbeni'</i>	Sportske novosti, 20. siječnja 2012.
ubijati	<i>Horvat igra sezonu života, grize, zabija, "ubija" (kao i na EP-u), Ivić je napravio preokret s nekoliko velikih obrana u nizu (ukupno 14).</i>	Sportske novosti, 8. veljače 2014.
	<i>Video: Požrtvovni hrvatski lav 'ubija' se za momčad. Evo kako je naš reprezentativac bravuroznim paradama zaštitio Buffona</i>	Sportske novosti, 4. prosinca 2016.
ubojica	<i>Hrvatskoj pod hitno treba ubojica s devet metara koja će izvlačiti Hrvatsku s lijevog vanjskog u najbitnijim trenucima.</i>	Gol.hr, 30. siječnja 2021.

BORILAČKI SPORTOVI

RIJEČ	KONTEKST	IZVOR
brutalan	<i>Ovo je brutalno! Potvrđen popis borbi za spektakularni UFC 262</i>	Fightsite.hr, 1. travnja 2021.
gad	<i>Bisping ispričao komičnu situaciju iz restorana: 'Izgleda da je taj Stipe Miočić neki zgodni gad' On je najopakiji gad na planeti. Pritisak koji Khabib stavlja na suparnika je nevjerojatan.</i>	Fightsite.hr, 23. srpnja 2020. Gol.hr, 25. listopada 2020.
gadno	<i>Borci veličaju Francisa Ngannou nakon nokauta protiv Miočića: "Bilo je gadno i brutalno!"</i>	Gol.hr, 28. ožujka 2021.
gorjeti	<i>UFC 262 u potpunosti rasprodan tek što je prodaja krenula, dvorana u Houstonu će gorjeti</i>	Fightsite.hr, 3. travnja 2021.
luđak	<i>Najveći talent, najveća zvijezda, najveći luđak kickboksa, Badr Hari ima sve.</i>	Sportske novosti, 14. ožujka 2013.
monstrum monstruozno	<i>Monstrum ponovno monstruozno: Naoya Inoue lakoćom obranio svoje titule</i>	Fightsite.hr, 14. prosinca 2021.
pakleno	<i>Koliko god to bio impresivan rezultat te koliko god svi bili svjesni da je Cejudo pakleno dobar borac.</i>	Fight Site, 20. veljače 2021.
životinja	<i>Rogan o Miočiću: Stipe je životinja, sad je još bolji</i>	Sportklub, 30. svibnja 2019.

Tablica 2.: Enantiosema značenja korpusnih leksema u hrvatskim jednojezičnim rječnicima

→ Leksikografski izvori	<i>Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.</i> 1880–1976. Zagreb : JAZU. https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=196759		Anić, Vladimir. ¹ 1991. <i>Rječnik hrvatskoga jezika,</i> Zagreb : Novi Liber.		<i>Rječnik hrvatskoga jezika.</i> 1999. Zagreb : Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“ : Školska knjiga.		<i>Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika.</i> 2015. Zagreb : Školska knjiga.		Birtić i sur. 2012.(2013.) <i>Školski rječnik hrvatskoga jezika,</i> Zagreb : Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. http://rjecnik.hr/		<i>Hrvatski jezični portal</i> https://hjp.znanje.hr/		
RIJEČ ↓	jedno od značenja	njegovo suprotno značenje	jedno od značenja	njegovo suprotno značenje	jedno od značenja	njegovo suprotno značenje							
‘killer’ (ubojica)	čovjek (ili žena) koji počinu ubojstvo ili ubistvo a.amplifikacij a je razbojnik i ubojica, ubojica i krvnik aa) koji ubije koga hotimično, smišljeno, nasilno i bez ovlašćenja	f. čovjek koji se dobro, hrabro bori, borac, ratnik	onaj koji je izvršio ubojstvo	- 1.osoba koja je učinila hotimično ubojstvo drugoga čovjeka 2.osoba koja je hotimice ili nehotice uzrokovala čiju smrt 3. ovršitelj smrtne kazne; krvnik 4. čovjek koji je počinio mnoga ubojstva u ratu ili u miru; zločinac	- osoba koja je izvršila ubojstvo -> kiler, krvnik, ubijač, ubijačica, ubilac, ubojnica, ubojnik	- 1.osoba koja je koga ubila 2. žena koje je koga ubila							onaj koji je izvršio ubojstvo; ubijač

bezobrazan	2. bez obraza u prenesenom smislu, t.j. bez stida, tko nema obraza u tom smislu, t.j. tko se ne stidi kad bi se trebalo stidjeti, i što se čini ili biva bez stida 3. bez obraza također u prenesenom smislu, i to bez časti, kome je crn obraz, tko se sramoti, sramotan	-	koji nema obraza; koji je nametljiv ili neosjetljiv prema drugome do nepristojnosti; drzak	-	1.koji je bez obraza, časti; nepristojan 2. koji nema obzira prema drugima, koji čini bezobraštine; drzak, bezobziran	-	1.koji u ponašanju nema obzira prema drugomu -> grub, nepristojan, neuljuden, neumjestan 2. koji odražava takvo ponašanje	-	1.koji nema obzira prema drugomu, koji je nepristojan 2. koji odražava čiju bezobzirnost ili nepristojnost; drzak	-	koji nema obraza, koji je nametljiv ili neosjetljiv prema drugome do nepristojnosti; drzak	-
bezobrazno	vidi kod <i>bezobrazan</i>	-	-	-	-	-	bez obzira i poštovanja; drsko	-	bez obzira i poštovanja; drsko	-	-	-
bolesnik	usporedi <i>bolestan</i> , od čega je i postalo	-	onaj koji je bolestan	-	čovjek koji boluje od akutne ili kronične bolesti; bolestan čovjek	-	1.onaj koji je bolestan, koji boluje od kakve bolesti -> betežnik, bolnik, pacijent 2. <i>pogr</i> osoba koja se ponaša na nametljiv, neprihvatljiv način	-	osoba koja je bolesna	-	onaj koji je bolestan; bolnik	-

bolesno	vidi kod <i>bolestan</i>	-	1.kao u bolesti	-	na bolestan način; nezdravo	-	na bolestan način b. nenormalno, patološki, pretjerano, prekomjerno	-	na način koji odaje loše zdravlje	-	1.kao u bolesti	-
			2. <i>pejor.</i> preko granice normalnog, pretjerano (nastojati na čemu, na ostvarenju kakve želje)								2. <i>pejor</i> preko granice normalnog, pretjerano (nastojati na čemu, na ostvarenju kakve želje i sl.)	
bolestan	1.na kome je bolest, koji boluje, bolan, nemoćan	-	bolesna ambicija – pretjerano izražena ambicija	-	1.koji boluje od kakve tjelesne ili duševne bolesti	-	3. <i>pren.</i> koji prelazi granice normalnoga, uobičajnoga, koji pretjeruje -> morbidan, patološki	-	1.koji nije dobra zdravlja	-	1.komu je zdravlje narušeno	-
											2. <i>pren.</i> koji trpi od pretjeranih ili neostvarenih želja	
brutalan	-	-	grub, surov, divljački	-	grub, okrutan, nemilosrdan, surov	-	1.koji je u ponašanju iznimno grub -> divljački, grub, okrutan, surov 2. koji odražava grubost, nemilosrdnost -> bezobziran, nemilosrdan, nesmiljen	-	koji je iznimno grub	-	1.koji je grub; divljački, surov 2. koji je bez milosti; bezobziran, nemilosrdan	-
brutalno	-	-	-	-	na brutalan način; grubo, surovo,	-	na vrlo grub, brutalan način -> divljački,	-	-	-	-	-

			nemilosrdno, okrutno	grubo, nesmiljeno, okrutno		
čudovište	- -	1.biće iz priče, filma itd. koje djeluje zastrašujuće, ob. veliko nakazno stvorenje koje ružnoćom zastrašuje 2. svako biće koje je tome slično a. po izgledu b. po zlim i zastrašujući m postupcima	- 1.protunarav no biće; prikaza, strašilo, sablant 2. nakaza, grdoba, rugoba 3. neman, grdosija	- 3. <i>pren</i> onaj koji je zastrašujuće opakih osobina i ponašanja -> okrutnik	- 1.ružno nadnaravno stvorenje iz priča koje izaziva strah 2. <i>pren</i> onaj koji se ponaša poput istoimenog nadnaravnog stvorenja iz priča, koji čini zlodjela	- 1.biće iz priče, filma itd. koje djeluje zastrašujuće, ob. veliko nakazno stvorenje koje ružnoćom zastrašuje; nakaza, neman, rugoba 2. svako biće koje je tome slično a. po izgledu b. po zlim i zastrašujući m postupcima
gad	zmija i uopće, svaka gamad; pak je preneseno na osjećanje čeljadeta kad vidi takove životinje	- osoba koja zaslužuje prezir, izaziva gađenje, zao čovjek; gnus, pokvarenjak	- 3. <i>pren</i> čovjek niska morala koji pobuđuje gađenje; pokvarenjak, podlac	- <i>pogr</i> onaj koji je niska morala, onaj koji je pokvaren, licemjeran, podmukao i nepošten, koji zaslužuje prijezir, izaziva gađenje, koji ima loše namjere te ga se valja kloniti	- podmukla, pokvarena, nepoštena osoba; podlac, pokvarenjak	- osoba koja zaslužuje prezir, izaziva gađenje, zao čovjek; gnus, pokvarenjak

gadan	-	-	1.ružan, odvratan, neugledan, gnusan 2. opak, zao, pokvaren, nepošten	-	1.koji pobuđuje gađenje, odvratnost, jako ružan; odvratan, oduran 2. vrlo težak, jako neugodan, nepovoljan 3. <i>pren</i> zao, nepošten	-	1.a. koji izaziva gađenje ili odbojnost -> degutantan, gadljiv, gnusan, ljigav, odbojan, oduran, odvratan, ogavan b. koji je veoma ružan -> grda, nakazan, neugledan, rugoban 2. <i>a. pren</i> koji je vrlo težak ili neugodan -> nepovoljan b. koji izaziva strah -> opasan, strahovit c. koji je zao -> hudoban, opak, opasan, podao	-	1.koji izaziva gađenje ili odbojnost; ogavan, oduran, odvratan 2. <i>a. pren</i> koji je jako težak ili neugodan b. koji izaziva strah	-	1.ružan, odvratan, neugledan, gnusan 2. opak, zao, pokvaren, nepošten
gadno	-	-	1.na odvratan, na vrlo ružan način, vrlo ružno; odvratno 2. <i>žarg</i> jako, temeljito, grdno (o čemu više ili	-	1.na gadan način, jako ružno; odvratno, odurno 2. teško, strašno; grdo	-	1.grdno, jako; degutantno, gadljivo, nakazno, neugledno; odbojno, odurno, odvratno, ogavno, rugobno	-	-	-	1.na gadan način, vrlo ružno; odvratno 2. <i>žarg</i> jako, temeljito, grdno (o čemu više ili manje neugodnu ili

			manje neugodnu ili čemu što je imalo neugodne posljedice)			2. grdno, veoma; opasno, strašno; bestidno, gnusno, nepošteno, opako, podlo, pokvareno			o čemu što je imalo neugodne posljedice)			
gorjeti	a. subjekat je ono što je načinjeno za gorenje, ili što se uopće misli da je tome namijenjeno, da bi se dobila vrućina ili svjetlost	-	1. biti u plamenu; sagorijevati, izgarati 3. b. žariti, bridjeti (od hladnoće, vrućine)	3. b. žariti, bridjeti (od uzbuđenja)	1. biti ispunjen temperaturom koja oslobađa toplinu uz pojavu svjetlosti pri čemu nestaje goruće tvari pretvaranjem u pepeo; plamsati, plamtjeti, izgarati	-	1. biti zahvaćen plamenom, biti u plamenu -> buktjeti, izgarati, plamtjeti 5. <i>pren a.</i> biti vrlo zagrijan od vrućine, vrućice	5. <i>pren a.</i> biti vrlo zagrijan od uzbuđenja	1. biti zahvaćen plamenom; buktjeti, plamtjeti 4. <i>pren a.</i> biti jako zagrijan od vrućine, vrućice i sl.	4. <i>pren a.</i> biti jako zagrijan od uzbuđenja	1. biti u plamenu; izgarati, sagorijevati 3. b. žariti, bridjeti od vrućice, vrućine	3. b. žariti, bridjeti od uzbuđenja
izgorjeti	uništiti se goreći	-	4. <i>pren, žarg</i> propasti, nestati (u pretjeranim nastojanjima, u željama za uspjehom itd.)	-	4. <i>pren a.</i> ne izdržati u pretjeranoj želji, nastojanju, naporu b. propasti, izgubiti	-	1. gorjeti do kraja -> sagorjeti 4. <i>pren</i> ne izdržati b. u pretjeranoj želji ili nastojanju	-	1. nestati u vatri i plamenu 4. <i>pren</i> ne izdržati u pretjeranoj želji, nastojanju ili naporu	-	4. <i>žarg</i> propasti, ne uspjeti (u pretjeranim nastojanjima, u željama za uspjehom itd.) -	-
lud	1. u kojega ima manje uma nego je to obično u ljudi, te ili teško	1. c. o pameti, mudrosti, svijesti, znanju itd. i o onome što	1. <i>razg</i> duševno obolio, umno poremećen	3. <i>pren b.</i> <i>žarg</i> jako dobar, odličan, vrstan	1. koji je duševno bolestan, koji je pomračena uma, koji je	-	1. <i>razg</i> koji pokazuje znakove duševnog poremećaja -> bezuman,	3. <i>g. žarg</i> koji je jako dobar, odličan, vrstan	2. <i>pren b.</i> koji nije posljedica valjana shvaćanja,	-	1. <i>pat</i> koji je duševno obolio, koji je umno poremećen	4. <i>b. žarg</i> koji je jako dobar, odličan, vrstan

	razumije, ili ne dosta razborito misli, govori, radi (uopće ili u kojemu osobitome poslu); koji je slaba uma ili posve bez uma, ali se u njegovu stanju ne javlja bjesnoća	je ovima protivno, o ludosti, nesvijesti itd. (Pameti si lude, Po razumu i ludoj mudrosti našoj...)	3. <i>pren a.</i> besmislen, neočekivan, neshvatljiv	izgubio sposobnost razumnoga mišljenja i ponašanja; umobolan, mahnit 2. <i>pren b.</i> neshvatljiv, neobičan, nenormalan	histeričan, mahnit, maničan, umobolan 2. koji je pomalo budalast 3. <i>b.</i> koji nije posljedica valjana shvaćanja, mišljenja i zaključivanja -> bezuman, glup, nerazborit, nerazuman	mišljenja i zaključivanja	4. <i>a.</i> koji je besmislen; neočekivan, neshvatljiv
ludilo	stanje u kojemu je čeljade kad poludi, nije isto što <i>ludost</i>	-	2. nekontroliranaost, bezumlje, nepromišljenost, besmislenost	-	2. mahnit, bezumno ponašanje; pomama 2. <i>pren a.</i> bezumno, nerazumno ponašanje -> izludenje <i>b.</i> ono što je posljedica bezumnog ponašanja -> bjesnilo, besmislenost, bezumlje	-	2. <i>pren</i> bezumno, nerazumno ponašanje 2. <i>pren</i> nekontroliranaost, bezumlje, nepromišljenost, besmislenost
ludnica	3. kuća (bolnica) u kojoj se ljudi mahnuti hrane i liječe. 1. <i>dem</i> ludna (žensko čeljade) 2. luda gljiva	-	2. <i>razg. pren.,</i> bezumlje, nered, kaos	-	2. <i>pren</i> kaos, nered, bezumlje (prava ludnica - kaotično, neizdrživo stanje) 2. <i>pren, razg</i> stanje opće zbrke -> kaos	-	2. <i>pren, razg</i> stanje nereda, opće zbrke 2. <i>pren.</i> bezumlje, nered, kaos

ludo	-	-	1.na lud način, kao luđak 2.a. <i>razg.</i> deprec neumjesno, neodmjeren o, neprilično	2.b. <i>žarg</i> vrlo privlačno, odlično, izvanredno	1.na lud način; s ludošću, kao luđak; mahnito 2. <i>pren</i> besmisleno 3. <i>žar a.</i> neumjesno, neodmjeren o, neprilično	-	1.kao luđak -> mahnito, umobolno 2. <i>pren</i> a. na neumjestan, neodmjeren način -> neprilično	2. h. <i>žarg</i> odlično, izvanredno	1.nedovoljno razmišljajući; neracionalno , nerazumno	-	1.na lud način, kao luđak 2. neumjesno, neodmjeren o, neprilično	3. <i>žarg</i> vrlo privlačno, odlično, izvanredno
luđak	LUDAK – lud čovjek	-	onaj koji je lud	-	čovjek pomračena uma, ludo, mahnito čeljade; umobolnik	-	1. <i>razg</i> onaj koji je umno poremećen -> manijak, umobolnik 2. <i>pogr</i> izraz za onoga za koga se smatra da se ne ponaša primjereno -> budala, degenerik, norac	-	1. <i>razg</i> umobolnik 2. <i>pren</i> osoba čije djelovanje nije utemeljeno na razumu	-	onaj koji je lud	-
mamlaz	ludak, blesan	-	<i>pejor.</i> 1.glupan, blesan, bezobraznik, klippan <i>žarg.</i> 2. nespretan, neupotrebljiv, trapav čovjek	-	glupan, blesan, klippan, tikvan, zvekan	-	<i>razg</i> naziv za osobu koju se ne smatra glupom, ali ima neke osobine koje se može gledati sa simpatijom ili antipatijom - glupan	-	-	-	<i>reg. pejor.</i> 1. onaj koji je glup, blesav; bezobraznik, klippan 2. onaj koji je nespretan, neupotrebljiv; trapavac	-
marširati	o vojsci, hoditi, putovati u	-	kretati se po maršu, stupati	-	stupati	-	kretati se u maršu, stupati vojničkim	-	-	-	kretati se u maršu; stupati	-

	vojničkome redu			korakom -> stupati				
monstrum	- -	čudovište, neman, nakaza, strašilo	-	1.nakaza, rugoba, grdoba, čudovište 2. neman, strašilo	-	1.nakaza, neman 2. <i>pren,</i> <i>ekspr</i> iznimno pokvaren i zao čovjek -> nečovjek, čudovište 3. <i>pren,</i> <i>ekspr</i> iznimno pokvaren i zao čovjek	-	2. <i>mit</i> biće iz priče, filma i sl. koje djeluje zastrašujuće; čudovište, nakaza, neman 3. <i>pren,</i> <i>ekspr</i> iznimno pokvaren i zao čovjek
monstruo- zan	- -	čudovišan, nakazan, grdoban	-	1.rugoban, nakazan, čudovištan 2. nečovječan, grozan, jeziv	-	1.koji ima osobine ili ponašanje monstruma a. monstrum -> čudovištan, nakazan b. monstrum -> čudovištan, nečovječan, strahovit, užasan	-	1.koji ima ponašanje, osobine ili svojstva monstruma 2. koji izgleda zastrašujuće; čudovišan, nakazan
monstruo- zno	- -	-	-	-	-	1. a. na monstruo- zan način -> nečovječno b. strahovito, strašno, užasno	-	na način monstruma, na monstrumski način, strahovito, užasno, grozno, nenaravno, neprirodno

neprocjenjiv	isto što i <i>neprocjen, bespcjen</i> neprocjen – koji je bez cijene (Ima i u Stulićevu rječniku, ali sa značenjem krivo rečenim, t. j. onaj koji se ne cijeni, koji je bez vrijednosti)	-	1. <i>opr</i> procjenjiv (koji se može procijeniti)	2. neizmerno vrijedan, beskrajno vrijedan; dragocjen	1. koji nije procjenjiv, koji se ne može procijeniti	-	1. koji se ne može procijeniti	2. koji je toliko vrijedan i dragocjen da se ne može procijeniti	-	koji je toliko vrijedan i dragocjen da ga se ne može procijeniti	1. <i>opr</i> procjenjiv	2. koji je neizmerno vrijedan, beskrajno vrijedan; dragocjen
paklen	b. zao, opak, griješan, bezbožan	-	2. opak, zao, zloban; dijaboličan	-	2. koji je kao u paklu; jeziv, nepodnošljiv	-	1. b. koji je opak, zao, zloban	-	-	-	2. b. opak, zao, zloban; dijaboličan	-
pakleno	-	-	kao u paklu; užasno, žestoko, vrlo naporno	-	-	-	na paklen način (pakleno raditi / bjesniti / mrziti / se žariti)	-	-	-	kao u paklu; užasno, žestoko, vrlo naporno	-
počastiti	od <i>po-častiti</i> a. primjeri prema onima kod <i>častiti</i> pod 1, 1. -> 1. držati koga ili što u časti, činiti mu ili pokazivati čast, poštovati ga	-	<i>svrš. usp.</i> častiti - 2. iskazati čast kome, izraziti poštovanje	pogrdama vrijeđati	1. učiniti, iskazati čast komu	-	1. iskazati komu čast ili poštovanje kakvim postupkom	-	1. iskazati komu čast ili poštovanje kakvim postupkom	-	(častiti) 2. iskazati/iskazivati čast kome, izraziti/izražavati poštovanje	(častiti) 4. <i>pren. iron.</i> vrijeđati koga

poginuti	b. umrijeti nasilnom smrću, zaglaviti, biti ubijen, usmrćen	-	izgubiti život u ratu, u nesreći ili u nepogodi	-	izgubiti život nasilnom smrću	-	umrijeti nasilnom smrću ili nesretnim slučajem -> izginuti, nastradati, otići, skončati, stradati, zaglaviti	poginut će za... - nesebično bi se žrtvovao za koga ili za što	umrijeti nasilnom smrću ili nesretnim slučajem; nastradati, stradati	-	izgubiti život nasilnom smrću, biti ubijen, izgubiti život u ratu, u nesreći ili u nepogodi	-
rasturati	razbacivati, razasijati	-	1. prema svrš. rasturiti 2. proizvoditi jako izražen rastur	-	4. rušiti, razarati	-	rasturiti -> uništavati	-	-	-	v. rasturiti	-
rasturiti	razmetnuti, a po tom razoriti, uništiti (u pravom i u prenesenom smislu)	-	1. učiniti da nestane dio po dio 2. grubo razbiti neku cjelinu, bacajući dijelove na razne strane, raznoseći i sl.; upropastiti, uništiti, razoriti	-	4. razrušiti, razoriti, rastepsti	-	2. uništiti 3. <i>razg</i> oduševiti	-	-	-	<i>razg, ekspr</i> 1. učiniti da nestane dio po dio (rasturiti društvo) 2. grubo razbiti neku cjelinu, bacajući dijelove na razne strane, raznoseći i sl.; upropastiti, uništiti, razoriti	5. <i>žarg</i> nadmoćno pobijediti u kakvoj igri ili borbi
razvaliti	ono što stoji uzgor, što je uspravno, oboriti, srušiti, da ostane ležeći, na različite	-	1. učiniti da ono što je bila cjelina prestane to biti tako da se od sredine ili nutrine	-	1. rušeći oboriti; razrušiti, razoriti, povaliti	-	1. silom slomiti, srušiti ili probiti što -> demolirati, rastepsti, razrušiti, provaliti	-	silom slomiti, srušiti ili probiti što	-	1. jakim udarcem raskomadati, uništiti što	-

	načine poleći; ono što je u redu, prevrnuti, razmetnuti, razbacati		raziđe na sve strane									
razvaljivati	razarati, razoravati a.u pravom smislu a.a. prevaljivati ili obarati na zemlju a.b. razarati, razrušivati	-	<i>nesvrš, usp</i> razvaliti	-	-	-	a.demolirati, razrušavati, provaljivati	-	silom slomiti	-	v. razvaliti	-
strašan	a. koji svojim izgledom ili djelovanjem zadaje strah, koji je kome strahotan, težak; koji je neobičan po svojim svojstvima b. koji svojim izgledom ili djelovanjem zadaje, izazivlje strah, poštovanje	-	-	-	3. koji je jako loš, zao, ružan	-	strahovit 5. <i>žarg</i> koji se izdvaja od drugih, koji je poseban	-	1.koji izaziva stah 3. <i>pren</i> koji izaziva zgražanje i zaprepaštenost; grozan, jeziv, stravičan, užasan; strahovit	-	1.koji je užasan, grozan	2. <i>žarg</i> sjajan, poseban, izuzetan
strašno	-	c. <i>strašno</i> je isto što neobično, izvanredno, vrlo	2. jako izraženo, u najvećoj mjeri a. uz negativno, nepoželjno i	b. uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo [<i>strašno lijep; strašno dobar</i>]	na strašan način; grozno, jezivo	-	b. gadno, grozno, jezivo, monstruožno, stravično, užasno c. <i>žarg</i> [<i>strašno lijep / dobar</i>]	-	2. tako da izaziva zgražanje i zaprepaštenost; grozno, jezivo, stravično,	-	2. a. (uz negativno, nepoželjno i sl. svojstvo) [<i>strašno glup; strašno neuredan</i>]	2. b. <i>žarg.</i> (uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo) [<i>strašno</i>]

		sl. svojstvo [<i>strašno glup; strašno neuredan</i>]		c. žarg [<i>strašno glup / neuredan</i>]	užasno; strahovito	<i>lijep; strašno dobar</i>
strava	1. stanje, kad se tko stravi, t.j. veoma uplaši, velik i nenadan strah; radnja, kojom se tko općini, općara, t.j. činima, čarima obuzme, i posljedak takve radnje; utvara a. velik strah koji naglo i nenadano obuzme koga zbog bliske opasnosti, koja može biti stvarna ili samo prividna	3. <i>pren</i> nešto vrlo loše, očajno	strah, jeza, grozota, strahota	osjećaj velike nelagode i straha -> groza, horor, jeza, očaj, užas	osjećaj velike nelagode i straha; groza, jeza, užas	3. <i>pren</i> nešto vrlo loše, očajno
ubijati	usmrćivati, moriti, klati a.a. u pravom smislu a.b. u prenesenom smislu b. ozleđivati, oštećivati,	1. prema svrš. ubiti	1.a. lišavati života oštrim ili tupim predmetom, hladnim ili vrućim oružjem, nasilnim gušenjem, udarcem, trovanjem i	1. ekstremini rati, dokrajčivati, likvidirati, moriti, usmrćivati 2. <i>pren, razg</i> ubijati se od posla	1. prouzročivati čiju smrt 2. <i>pren</i> razarati ili uništavati što ubijati se – 2. <i>pren, razg</i> pretjerano	1.v. ubiti

	<p>moriti, uništavati</p> <p>c. gaziti, nabijati</p>		<p>sl.;</p> <p>usmrćivati</p> <p>2.</p> <p>upropaštava ti, narušavati, razarati</p> <p>ubijati se - b. umarati se, iscrpljivati se (od posla)</p>		<p>se iscrpljivati čime</p>	
ubiti	<p>usmrćiti, - umoriti, pogubiti, zaklati a. u tjelesnom smislu</p> <p>b. satrti, uništiti</p> <p>c. ozlijediti, povrijediti, udariti</p> <p>e. poraziti, svladati</p>	<p>1.(koga, što) - nasilno oduzeti kome život, lišiti života; usmrćiti, umoriti</p> <p>2.(koga, što) a. štetnim djelovanjem uništiti; upropastiti, utući</p> <p>b. dovesti do propasti; uništiti, razoriti</p> <p>c. izmućiti, izmoriti, iznuriti, premoriti, satrti</p> <p>d. baciti u očajanje, dovesti u teško (duševno) stanje;</p>	<p>1.a.lišavati - života oštrim ili tupim predmetom, hladnim ili vrućim oružjem, nasilnim gušenjem, udarcem, trovanjem i sl.;</p> <p>usmrćivati</p> <p>b. provesti smrtnu presudu; pogubiti</p> <p>2. <i>pren</i> utući, razoriti, skršiti</p> <p>ubiti se – premoriti se, iscrpiti se (od naporna rada)</p>	<p>1.prouzročiti - čiju smrt -> dokrajćiti, eliminirati, likvidirati, smaknuti, ukokati, umoriti, upokojiti, usmrćiti, zakrvaviti, zgnjaviti</p> <p>ubiti se – 1. oduzeti sebi život -> ukokati se, usmrćiti se</p> <p>2. <i>pren, razg</i> pretjerano se iscrpiti čime</p>	<p>1.prouzročiti - čiju smrt; dokrajćiti, umoriti, usmrćiti</p> <p>2. <i>pren</i> razoriti ili uništiti što</p> <p>ubiti se – 2. <i>pren, razg</i> pretjerano se iscrpiti čime</p>	<p>1.(koga, što) - nasilno oduzeti kome život, lišiti života; umoriti, usmrćiti</p> <p>2.(koga, što) a. štetnim djelovanjem uništiti; upropastiti, utući</p> <p>b. dovesti do propasti; uništiti, razoriti</p> <p>c. izmućiti, izmoriti, iznuriti, premoriti, satrti</p> <p>d. baciti u očajanje, dovesti u teško (duševno) stanje;</p>

		ojaditi, pogoditi, poraziti				ojaditi, pogoditi, poraziti	3. ubiti se – <i>razg</i> izmoriti se (ubiti se od posla)				
ubojit	- -	-	1.koji ubija, smrtonosan 2. <i>pren</i> koji teško pogađa svojom oštrinom	-	1.koji može ubiti, kojim se ubija 2. <i>pren, razg</i> koji teško pogađa svojom oštrinom	-	1.koji može ubiti 2. <i>pren</i> koji teško pogađa svojom oštrinom	-	1.koji može ubiti, kojim se ubija 2. <i>pren, razg</i> oštar, surov, žestok, prodoran		
ubojito	- -	na ubojit način	-	na ubojit način; pogubno, smrtonosno	-	na ubojit način a. smrtonosno b. oštro, žestoko	-	-	na ubojit način		
užasno	(<i>užas,</i> <i>užasan,</i> <i>užasnost</i>)	-	na užasan način; strašno, strahovito	-	-	1.na užasan način 3. grozno, jezivo, monstruozn o, strahovito, strašno, stravično	-	1.tako da izaziva stravu 2. tako da izaziva zgražanje i zaprepašten ost, strašno, strahovito; grozno, jezivo, stravično	-	na užasan način; strašno, strahovito	
vrag	<i>c. u</i> <i>prenesenom</i> <i>smislu</i> vrag kao simbol svakog zla, nevolje, nesreće	-	1.simbolično biće kao oličenje zla; đavao, sotona	-	<i>rel a.</i> neprijatelj Boga i dobra, nestvarno, nadnaravno biće koje čini	-	2. <i>pren, razg</i> oličenje zla - > belaj, đavao, nečastivi	-	1.nadnaravn o biće koje čini zlo 2. <i>pren</i> zao čovjek	-	1. <i>rel, mit</i> simbolično biće kao oličenje zla; đavao, napasnik,

	d. čeljade s vrazijim, t.j. zlim osobinama		zlo, zao duh; zloduh 2. <i>pren a.</i> zao čovjek	3. <i>pren a.</i> zao čovjek		pali anđeo, sotona 2. <i>zast., knjiš</i> neprijatelj				
zapatiti	unijeti vatru u što, učiniti da što plane, užgati, užeći, upaliti, potpaliti	-	1. izazvati plamen, vatru; učiniti da što počne gorjeti 2. <i>pren b.</i> unijeti razdor	2. <i>pren. a.</i> izazvati jak osjećaj; oduševiti	1. učiniti da što počne gorjeti, proizvesti vatru 3. <i>pren</i> oduševiti, pobuditi jaku želju, zanimanje, jak poticaj za što; uzbuditi, zagrijati	-	-	1. učiniti da što počne gorjeti; upaliti 2. <i>pren, razg</i> zainteresirati se	1. (što, koga) izazvati plamen, vatru; učiniti da što počne gorjeti 2. (koga) <i>pren a.</i> izazvati jak osjećaj; oduševiti 2. (koga) <i>pren b.</i> unijeti razdor 5. c. dići se, pobuniti se, zaratiti 5. b. <i>pren.</i> oduševiti se čime	
zvijer	životinja (osobito divlja), živina, skot b. u <i>prenesenom</i> smislu zla žena, bludna žena	-	2. <i>pren</i> bezdušan, krvoločan, okrutan čovjek	-	2. <i>pren</i> divlji čovjek, okrutna osoba; ubojica, razbojnik	-	-	2. <i>pren</i> bezdušan, okrutan čovjek -> životinja	a. skupina kopnenih plodvaša mesoždera s posebno građenim oštrimzubim a koji služe za kidanje plijena b. pripadnik istoimene skupine	2. <i>pren</i> onaj koji je bezdušan, krvoločan, okrutan čovjek
životinja	isto što <i>živina</i>	-	2. <i>pren</i> čovjek bez srca i samilosti, okrutan	-	2. <i>pren, pagr</i> grub, neuljuđen, glup čovjek	-	-	2. <i>pren, pagr</i> čovjek bez srca i samilosti, neuljuđen i	2. <i>pren</i> grub, okrutan čovjek	2. <i>pren</i> čovjek bez srca i samilosti, okrutan

		čovjek na način životinje		okrutan čovjek -> barbarin, beštija, divljak, grubijan, okrutnik, stoka, zvijer		čovjek na način životinje
--	--	---------------------------	--	--	--	---------------------------

Životopis

Tena Đuračić rođena je 6. siječnja 1997. u Zagrebu. Osnovnu školu završila je u Velikoj Mlaci, a Prvu gimnaziju u Zagrebu. Preddiplomski jednopredmetni studij kroatistike završila je na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na istome je fakultetu ak. god. 2019./2020. upisala diplomski jednopredmetni studij kroatistike nastavničkoga smjera. Za vrijeme diplomskoga studija radila je na zamjenama kao učiteljica hrvatskoga jezika u dvjema osnovnim školama.